FLAMMVLÆ AMORIS S. P. AVGVSTINI

Versibus et Iconibus Exornatæ.

Auctore

F. MICHAELE HOYERO

Ordinis Eremit. S. Augustini

Altera editio auctior

ANTVERPIÆ,
Apud Henricum Aertssens
Anno M. DC. XXXIX.
Cum gratia et Privilegio

ADMODVM REVERENDO
IN CHRISTO
PATRI
D. ROBERTO
MALLEBRANCQVE,
CELEBRIS MONASTERII
HENNIACENSIS
Ordinis Canonicorum Regularium
S. P. AVGVSTINI
Abbati dignissimo.

FLAMMVLAS has, quæ spiritum, & animã omnem à MAGNI PATRIS AVGVSTINI igne habent, sub tui No-

minis auſpicijs iterùm in lucem ire volui, R^de A D-MODVM PRÆSVL. Vt hoc auderem, inuitauit me religioſa Henniacenſis, cui præes, Monaſterij celebritas, quod ſub tutelâ MAGNÆ MATRIS, & S. P. AVGVSTINI à quingentis & amplius annis ita hoc ſæculo nequàm, & in omnem prorſus ſcelerum licentiam effuſo, adhuc, te duce, floret ac viget, vt Maiorum ſuorum innocentiam, iuxtà ac ſanctitatem ſi non ſuperare, ſaltem æquis paſſibus aſſe-

aſſequi iure merito cenſeatur. Vtque melioris æui aulæum, ac priorum temporum annales veſtros hîc non euoluam, in quibus maximarum Virtutum homines, ceu aſtra in cœlo, æternùm fulgere conſpicimus, certè nō poſſum prætermiſſis pluribus alijs non breuiter vnum in hoc velut theatrum producere, IOANNEM DE FEVCY, virum inter præcipua ſæculi ſui ornamenta, & qui tum foris clarus, cùm domi præluſtris fuit. Hic ſi-

quidem cùm ingenij vi, & dexteritate polleret, postquàm ab auunculo decessore suo (quem ille vti sibi sanguine proximum valdè amauerat, & pectori suo induerat, ita virtutum & dignitatis suæ hæredem destinauerat) postquàm, inquàm, primum apud Vos locum, & sedem illo denato accepisset, ita solis instar quamprimùm longè latèq; ingenij sui radios effundere cœpit, vt à primaria Belgij huius nobilitate, atque ab ipso D. Carolo Quinto Impe-

Imperatore ſemper Augu-
ſto plurimi habitus ſit. Vn-
de etiam paullò poſt am-
plius inclareſcente nomi-
nis ipſius famâ ad celebrẽ,
& vobis vicinam Montis
S. Eligij Abbatiam ab eo-
dem pariter euectus eſt: vbi
propter eminentes virtutũ,
& prudentiæ igniculos,
quaſi arbor ad flumen irri-
gua, ita ad omnem laudem
magis magiſque aſſurrexit,
vt totius Ordinis Eccleſia-
ſtici, qui longè potens, &
nobilis in Arteſia eſt, caput
ac præſes ab eodem Imper.

designari, ac dici meritus sit. In quo, si liceat fari quod res erat, quamuis auctoritas, & testimonium à tam Magno Principe per hanc dignitatem illi accederet longè maximum; nihilominus credebant Imperatorem hoc facto non tam illi præmium, propter vsum rerum, & singularem prudentiam, debitum dare, quã soluere. Quippe adeò in magnis illorum temporum fluctibus, tenebrisque rerum IOANNES eminebat, vt absq; eius consilio im-

immortalis ille Princeps nihil aggredi, nihil agere videretur: quemq; parentem identidem vocabat, & parentis optimi loco venerabatur. Cui, R[de] ADMODVM PRÆSVL, vti dignitate & auctoritate proximè accedis; ita modestiâ, fide, & religiosâ humanitate, quæ propriè laus tua est, plurium calculo eundem superare videris. Scimus enim quantus & qualis religiosæ disciplinæ ardor, quantus diuini cultus zelus te agat; quæ in te pie-

 tas,

tas, quis Virtutum chorus ſit: quibus hoc pridem apud tuos obtinuiſti, vt neminem vnquàm magis illi reueriti ſint, neminem vnquàm minus veriti, quos duplici pulcherrimorũ affectuum vinculo totos tibi deuincis, Venerationis pariter & Amoris. Adhęc audimus in arduis patriæ negotijs propter longum rerum vſum, & ſagacioris naturæ ſollertiam, quantum conſilio valeas; quàm maturus & grauis inter Arteſiæ Ordines, vbi magna

pars

pars es, ſedere ſoleas; quàm iuuenum calida nimis & tanquàm de torculari ſpumantia conſilia damnes, quàm libens recta aliorum monita audias & accipias. Quæ omnia cùm verè in te abundent, ita tamen ab omni fumo, & ærugine abes, vt nihil te humilius, nihil modeſtius dici aut fingi queat. Scis videlicet animi hanc ſubmiſſionem & cœlo gratam, & reliquarum Virtutum omnium fulcrum & vinculum eſſe, quæ momento labuntur, & ve-

& verè effluunt, nisi eâ nixæ, nisi eâ nexæ sint. Quas etiam ob caussas inter infandos hosce armorum tumultus, vbi barbaro ritu cæde cædem, & sanguine sanguinem incessanter expiamus; inter hæc eiusdem vteri æterna (vt veremur) incendia, omnes te vident, & mirantur, Deo, tuis, & patriæ quietè & tranquillè vacantem,

Curantem quidquid dignum sapiente, bonoq́ est.

Quæ omnia quamuis non essent, an non dignitas tua, an

an non amor ille quo in MAGNVM PATREM AVGVSTINVM accenderis, an non deniq; tuus ille in bonarum artium candidatos niueus, & in ipsâ niue ardens animus me iure ad hoc audendum allicere potuissent? Allexerunt certè, & dubitanti scrupulũ omnem ademerunt; vt qui arbitratus sim, hæc, quamuis minuta, tuæ venerandæ canitiei inter has procellas aliquid fortè vel leuamenti, vel oblectamenti allatura. Sicut Achillem sollerter Ho-

Homerus fingit inter media arma citharam, & fides interposuisse, quo animum ægrum curâ, aut offensâ recrearet: sic viris in altiori gradu positis indecorum nunquàm habitum est, si hæc leuiora, quasi sub vmbrâ, aliquando reuoluant; & quas olim in adolescentiâ lauros inseuerunt, eas in senectâ ætate, dierũ & curarum fessi reuisant. Accipe igitur, R. ADMODVM D. hoc munusculum oppidò perexiguum, & à melioris calami ornamentis

nu-

nudum, vt à tuâ humanitate & virtute pretium accipiat;& famam (ſi quam hæ quiſquiliæ ſperare audent) eam à tui nominis claritate expectare valeant.

Fr. MICHAEL HOYERVS
Auguſtinianus.

Reuerendo & Eruditiſſimo
P. Fr. MICHAELI HOERIO
Flammularum auctori, magiſtro olim
ſuo epigramma hoc
D. C. Q.

DVm canis & Sacrum Michaël meditaris Amorem
Aurelî ſimiles fouiſti pectore flammas,
Totus amas, & amans ardes, ardenſq; cremaris,
Iam tibi victus Amor languētia deferat arma.
Rédde Puer Diuine faces arcūq; pharetramq;
In ſe contraxit Michaël tua numina victor.
Iam Pater omnipotens cœleſtia numina cogit,
Muneribuſq; nouum properāt augere triūphum,
Sacra illi palmam Virtus, laurumq; Poëſis
Contulit, & Pallas folijs ornauit oliuæ.

L. Lancelottus I. C.

Idem ad Eundem.

IGne ab inexhauſto micuerunt flammulæ Amoris,
Qui tua, quo Aurelî, numine corda mouet
Maior bis gemino venit calor iſte furore
Pectora quo vatum vana tumere ſolent.
Cor tibi flāmigerū dedit Auguſtinus & igneis
Spargis ab hoc, pharetram quid niſi Amoris habes.

D. C.

EBrias Gnidio Deas falerno,
Aut plenam sale pruriente, Clusā
Hoc à limine submoueto Nympham.
Hoc se virgineo ferat rosēto
Aut mollis Dryas, aut petulca Naïs?
Hoc libido soluta liliēto?
Ah! procul, procul euirata Musa,
Et quos parturit hic, & hic Amores,
Et quos Bilbilis, ediditq; Sulmo,
A nostro procul ite liliēto.
His puro pede saltitant virētis,
Casti floriduli, comatuliq;,
Magni delicium ætheris, Puelli.
Quarè si sapitis petulca turba,
Casto limine submouēte passum,
Ne vos alite vindicent sagittâ
Qui puro pede lusitant Puelli.
Nemo impunè Deos lacessit vnquàm.

Honorando in CHRISTO Patri F. MICHAELI HOYERO AVGVSTINIANO.

HOYERE, *quoties metra traijcis tua,*
Quæ Genitor ipse vendicet Vatum sibi,
Plectrisq; Pimplææ suis attemperent;
Toties rubenti calculos lectos mari,
Indósq; elenchos fundis in sinum meum:
Morino quod iste cycnus olim littore,
Præcone me, protractus in diem, modò
Vocaliore fauce cunctos Belgij
Fines, & vltra Belgium quidquid patet,
(Quod augurari consüeram) personat.
Macte ergò tantis Cœlitum diues bonis;
Efferre venam, & cœptâ anhelas tibiâ
Implere perge aures; & hanc promulsidem
Enthusiasmi rarioris effice
Aliquando cœna vt subsequatur largior.
Sic litterarum Præsides, classis Viros
Sublimioris, laudis in viâ, gradu
Sectare presso, spéq; palmam deuores.

M. D.

S S. ac Æuiterni Numinis Inuocatio.

NVtantem nimis, ah! meam Thaliam,
Dùm se tollit humo, leuatq; sursum,
Aeuiterne Deus, perenne Numen,
Subleua, ô bone, sospitante dextrâ,
Impubemq; tene, & foue libenter.
Te spirante sacræ vigent Camœnæ,
Haud spirante rigent; & Hippocrene
Venâ, te sine, non fluente torpet,
Nec Pimplæa suas profundit vndas.
Tuq; ô primæ Geni, Vitalis Heros,
Thesæâ mihi plus fide probate,
Hic si te labor auspicante prodit,
Sic te pagina prosperante creuit,
Vt crepundiolis procul relictis,
Tandem se foribus ferat paternis,
Et foro ambulet in meridiano
Faxis vt benè, prosperèq; vertat.

LICENTIA
REV. ADMODVM
Patris Prouincialis ordinis Eremitarum
S. P. AVGVSTINI
per Germaniam Inferiôrem.

VT FLAMMVLÆ AMORIS *per Patrem* F. MICHAELEM HOIERVM *ad pyram* S. P. N. AVGVSTINI *accensæ*, Versibus & Emblematis exornatæ, *typis edantur, & in mundum spargantur; iuxta voluntatem eius, qui dixit*: Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi vt ardeat? *facultatem damus. Actum Louanij in erêmo nostra Augustiniana 9. Kal. Septemb. Anno* CIↃ. IC. XXVIII.

Fr. IOANNES AVGHEMIVS.
Prouincialis.

APPROBATIO Censoris.

FLAMMVLÆ hæ AMORIS quibus S.P. AVGVSTINI totaliter ardebat in ſponſi ſui dulcedine, verſibus & Emblematibus exornatæ per Fr. MICHAELEM HOYERVM, *Ordinis S. Augustini*, quandoquidem doceant nos amore & deſiderio Dei deponere onus carnalium deſideriorum & terrenarum concupiſcentiarum, meritò publicam lucem aſpicient. Datum Antuerpiæ 3. Sept. Anno Domini M.DC.XXVIII.

SEGERVS VAN HONSTVM
Canonicus & Pœnitentiarius Antuerp. Librorum Cenſor.

SVMMA PRIVILEGII.

PHILIPPVS Dei gratiâ Hispaniarum, Indiarum, &c. Rex Catholicus, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Serenissimus Belgarum Princeps, diplomate suo sanxit, ne quis FLAMMVLAS AMORIS S. P. AVGVSTINI *Versibus & Iconibus Exornatas, Auctore* F. MICHAELE HOYERO *Ordinis Eremit.* S. AVGVSTINI, *&c.* Præter Henrici Aertssens Typographi Antuerpiensis voluntatem intra nouennium in Belgio imprimat, aut alibi locorum impressas in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalésve exponat. Qui secùs faxit, confiscatione exemplarium, & aliâ penâ pecuniariâ multabitur, prout latiùs patet in litteris datis Bruxellæ,

Signat

Steenhuyse,

Liber Primus.

Serò te amaui, pulchritudo tam antiqua, & tam noua, ſerò te amaui.

S. AVGVSTINVS.

S. P. Augustinus.

Guil: Collaert excud.

MAGNO PATRI S. AVGVSTINO ANAΘHMA.

I.

MAGNE PATER, *sacræ decus immortale palæstræ,*
Accipe Melpomenes dona pusilla meæ.
Dona pusilla quidem, pretiũ si carmina præstant;
Ingenuæ verùm symbola mentis habe.
Plura mihi, scis ista, PATER, *polus inuidet, atq;*
Natura est studijs pænè nouerca meis.
Nec mihi Calliope, nec stirps Latonia, sacras
E gemino fudit vertice, fontis aquas.
Et quamuis spatio me Parca coërceat isto,
Lixaq; sim castris non nisi, Phœbe, tuis:
Hæc tamen irrumpo deducere carmina, promam
Non malè grata oculis si, PATER *alme, tuis.*
Irrumpo, & scatebras Vatum subrimor, amicam
Si nullus lympham suggerat vsq; labor.
Vtq; aliquid possum depromere, protinus aio;
Danda meo sunt hæc paucula dona Patri.
Sed veluti magnos nequeunt qui tangere Diuos,
Ante imos; vrunt vilia thura, pedes;

 Sic

Sic tam grande etiam non ausus tangere numen,
Hæc pedibus sterno qualiacumque tuis.
O! si (parce, PATER, votis puerilibus) ô! si
Pegasis, alueolo diuite, vena fluat:
O! si Pimplæo residens in vertice Phœbus,
Nostra Aganippæis ora rigaret aquis:
AVGVSTINE, *tuos canerem sine fine calores;*
Hanc meus ad metam feruidus iret equus.
Seraphicum canerem citharâ potiore furorem,
Entheaq; æthereo corda perusta rogo.
Nunc ægræ Matris lacrymas, nunc lubrica vitæ
(Sed raptim, & propero carmine) fata tuæ:
Turgentes animos, & inexorabile pectus,
Et Labyrinthæo deuia corda dolo.
Hæc canerem, sed dum canerem, PATER, *ista, volaret*
Altiùs ingenium, te duce, fortè meum.
Cresceret & studium, laudumq; cupido tuarum;
Heu! quòd tam nostro est paruus in ore sonus.
Sed quicumque tamen, tibi sit, tibi detur oportet,
Quidquid erit, sacris hoc erit omne tuis.
Ah! quis te quondam sic subsannasse Parentem?
Quis data tot credat sibila plena iocis?
Téne, inquam, miserande Puer, téne optima Matris
Sic risisse, fides vera sit, ora tuæ?

Hoc

Hoc soboles tam cara nefas? velabat ocellos
Hæresis inde furor, temporis inde viror.
Damnabit tamen ista breui maturior ætas,
Et dabit hæc, pictas murice, spina rosas.
Ver hyemem, tenebrasq; Aurora fugabit, & istas,
Quæ malè quassa gemit cymba, relinquet aquas.

Recordari volo transactas fœditates meas, non quòd eas amem, sed vt amem te, *Deus meus.* 2. *Conf. c.* 1.

Non erubesco, *Deus meus*, confiteri tibi in me misericordias tuas, & inuocare te, qui non erubui tunc profiteri hominibus blasphemias meas, & latrare aduersùm te. 4. *Conf. c.* 16.

Sine, confitear tibi decora mea in laude tuâ, & da mihi circumire præsenti memoriâ præteritos circuitus erroris mei, & immolare tibi hostiam iubilationis. 4. *Conf. cap.* 1.

Quis mihi dabit, vt venias in cor meum, & inebries illud, vt obliuiscar mala mea, & vnum bonum amplectar te? 1. *Conf. c.* 5.

MIHI ACCLAMABATVR PRÆ MVLTIS COÆTANEIS, ET CONLECTORIBVS MEIS. 1. Conf. cap. 17.

Qualis ab Eoïs surgens penetralibus, almum
Puniceo pandit Phosphorus ore diem:
Qualis fœta nouo genialis Flora marito,
Florum reginas, parturit alma, rosas:
Qualis in aërio Cypressus vertice Pindi,
Præ reliquis, celsum tollit in astra caput;
Talis eras, ô Magne PATER, *vernātibus annis,*
Sidoniæ princeps, saxq́ue, decusq́ue schola.
Viuaci teneros superabas indole mystas,
Vt præit exiguas Cynthia plena faces:
Vt superat viles Erythreïa bacca lapillos,
Vt figuli vincit lamina fulua lutum.
Primus Mnemosynes doctâ certare sub vmbrâ:
Primus obire sacræ plectra canora lyræ.
Si fors Ausonij vellet diuina Poëtæ
Carmina, vel Lyrici texere vatis opus:
Ibant tam facili deducta poëmata filo,
Vt geminum meritò vincere posset ebur.
Si rapidæ staret iaculari fulmina linguæ;
Vis Suadæ, reliquis omnibus horror erat.

Iurabant

Iurabant vacuasse sacram Pimpleïda, lauros
A cunis omnes promeruisse suis.
Luxuriem primâ spectans hanc Mater in herbâ,
Nescio quos fructus hæc, ait, herba dabit:
Quos fructus ager hic spondet, vix audeo fari;
Et, si fortè velim, vix mihi danda fides.
Nam viror hic, tenero priùs etsi pullulet aruo,
Spes tamen ille meas, & mea vota præit.
Sæpè manu paruum prendens, Mi mellee, dixit,
A teneris rectas illicò curre vias.
Si cultor primo virgam malè torserit æuo,
Facta arbos, talis postea semper erit.
Implumem quòd alit serpente Ciconia natum,
Grandior hic similes appetit ore cibos.
Et quia fert canibus passim, crucibusq; relictis
Vulturius pullis pabula cruda suis:
Hinc illi sumptis vbi findunt aëra pennis,
Dilaniantq; cruces, dilaniantq; canes.
Sic teneris quidquid benè, vel malè suêuimus annis,
Vix vllum quondam deposuisse scies.
Quare, Nate, vidè ne te malus auferat error;
Et quò plura potes, plura pericla time.
His plerumq; Parens acuebat pectora dictis,
Aspiciens tantas, anxia, mentis opes.

Prodigium quoties timuit pauitq́; magiſter;
Horruit exoriens tota palæſtra iubar!
Nec temerè, capiebat enim variabilis ætas
Semina temporibus pernicioſa ſuis.
Grandia libabat ſtudijs elementa futuris;
Sed furialis in hac Pallade peſtis erat.
Peſtis erat moritura breui; puduiſſet in iſtis
Sordibus, ætatis ducere fila ſuæ.

Ego imbecillâ tunc ætate diſcebam libros eloquentiæ, in quâ eminere cupiebam fine damnabili & ventoſo, per gaudia vanitatis humanæ. 3. *Conf. c.* 4.

Et quid mihi proderat, quòd omnes libros artium, quas Liberales vocant, tunc nequiſsimus malarum cupiditatum ſeruus, per meipſum legi, & intellexi? 4. *Confeſſ. cap.* 16.

Sine me, *Deus meus*, dicere aliquid, & de ingenio meo, munere tuo, in quibus à me deliramentis atterebatur. 1. *Conf. c.* 17.

Maior eram in ſcholâ Rhetorum, & gaudebam ſuperbè, & tumebam typho. 3. *Conf. c.* 3.

Iſta

Iſta omnia *Dei mei* dona ſunt; non mihi ego dedi hæc, & bona ſunt, & hæc omnia ego. Bonus ergo eſt qui fecit me, & ipſe eſt bonum meum, & illi exulto bonis omnibus quibus etiam puer eram. 1. *Conſ. c.* 20.

QVOT, ET QVANTI FLVCTVS TENTATIONVM POST PVERITIAM IMPENDERE VIDEBANTVR. 1. Conf. c. 11.

QVàm mihi dulce fuit, ſub primæ tempora vitæ,
Luxuriante vehi, per vada ſalſa, rate!
Vix puer exieram caræ Genitricis ab aluo,
Et tener in paruo corpore ſanguis erat;
Libertas cùm prima ſuis me cepit ocellis,
Aſtrinxitq́; rudes in noua iura manus.
Tunc iuuit terris dare lintea plena relictis;
Et quò ducebant Cypris, & aura, ſequi.
Credite, viſa mihi maris ira ſuauis; & æſtus
Et ſcopulos inter currere, dulce fuit.
Nec furor hic breuis, aut vnum mihi manſit in annum;
Sex vitæ rapuit integra luſtra meæ.

Ac quasi versarem longos Ixionis orbes,
In proprijs hæsi sic sine fine malis.
Effera vis mentis quoties me traxit ad astra;
Blanda Venus quoties Tartara ad ima tulit!
Iamq; nihil Genitrix magis his restare videbat,
Quàm nostrũ haurirent vndaq; morsq; caput.
Sic mihi contritus vitæ modus, has mea puppis,
Obruta sic miserâ clade, cucurrit aquas.
Tamq; secuta grauem fuit hæc vesania morbum,
Vt loca demorerer, quæ mihi funus erant.
Ipsa mihi mortem Cypris dabat, ipsa voluptas,
Nec poteram tantis vllus abire malis.
Ardebam cautes, scopulosq; insanus, & illas,
In quibus exciderat naufraga puppis, aquas.
Effugit ad turrim, vel quo valet abditur antro,
Vngues dum milui fortè columba videt:
Et vitat turdus, si quæ videt oblita visco:
Et vitat casses, si videantur, aper:
Nec pauidæ subeunt syluas, nec flumina ceruæ,
In quibus esse sciunt agmina dira canum:
Ipse tamen solitis lætabar inesse periclis,
Inq; dies fato me tumulare meo.
Vtq; inter flammas, serpentem carmina dicunt,
Nescio quem vitâ delicijsq; frui:
Sic ego tot mortes, tot & inter fata, nefandæ
Lætus eram vitæ voluere pensa meæ.

Ap-

Appropinquabam vſque ad portas mortis, & ne me ipſæ caperent, tu feciſti. Sciebas tu quidem, *Domine*, ſi tunc mors me occupaſſet, infernus animam meam ſuſcepiſſet; ſed tua miſericordia, & tua gratia præuenit me. *Sol. c.* 18.

Domine, Deus meus, quas miſerias expertus ſum, vt in hoc ſæculo florerem linguoſis artibus ad honorem hominum, & falſas diuitias famulantibus. 1. *Conf. c.* 9.

Quòd ſi & in iniquitate conceptus ſum, & in peccatis mater mea in vtero me aluit; vbi, oro te, *Deus meus*, vbi, *Domine*, ego ſeruus tuus, vbi aut quando innocens fui? 1. *Conf. c.* 7.

Ecce, *Domine*, iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt, & niſi tu, cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere, dexteram tuæ maieſtatis ſupponas, mergi cogor miſerabiliter in profundum. *Med. c.* 39.

Ecce cum quibus vixi à die natiuitatis meæ, quibus & ſtudui, quibus & fidem ſeruaui. Ipſa me, quæ dilexi, ſtudia damnant; quæ laudaui, vituperant. *Med. c.* 3.

II. Quid

Quid enim ſum mihi ſine te, niſi dux in præceps? S. Aug. 4. Conf. c. 1.

Guil. Collaert excud.

I I.

Quid enim ſum mihi ſine te, niſi dux in præceps? *S. Auguſt. 4. Conſ. c. 1.*

QVò properas, inſit Mater, latet anguis in herbâ:
Illa licet vireat, ſupprimat ille caput.
Ah! mi Nate redi, referes diſpendia tecum;
Quanta ſub hoc, eheu! culmine monſtra latent.
Hoc coluber, prout ipſe vides, ſtabulatur in antro:
Hoc millena periŷt naufraga turba iugo.
Hîc flamma, hîc glacies, hîc ſedes hoſpita mortis:
Hoc nullus toto peior in orbe locus.
Non ſic Euboicis ſugiendum cautibus æquor,
Turbida quas cæcis occulit vnda vadis:
Non ſic ſunt Syrtes, non ſic fugienda Charybdis,
Et canibus multum Scylla timenda ſuis:
Quàm primo fugienda tibi ſunt protinus æuo,
Hæc fato ſemper ſaxa parata tuo.
Quid monitus, quid me toruâ ſic fronte tueris?
Tu rapiêre mihi, nec potero ipſa loqui?
An ſi quis perdat domibus pretioſa recluſis,
Clamet, ego amiſſo te, quaſi ſtipes ero?

Surdior ille freto, tantæ monita aurea Matris
Respuit, & mortis scandit, aditq; iugum.
Ferreus has lacrymas, & inexorabilis audit:
Nec mollit rigidum tam pia cura iecur.
Proterit & blandæ curas, & iussa Parentis;
Et scelerum impurâ nobilitate tumet.
Nec vitijs meta vna fuit, Venus additur; ignem
Hæresis hinc animo ventilat, indè Venus.
Vidisti tecti regnantes culmine flammas?
Ardebat talis dura per ossa furor.
Deploratus erat (quid enim nisi fata manebant?)
Ignibus, heu! tantis, vlceribusq; iacens.
Aeger erat, morbusq; animo, flammæq; placebant,
Sit propè supremum certus obire diem.
Vt scarabæus amat sordes, vt noctua noctem:
Quàm placet hæc animo, tam placet ille suo.
Quæ, bona Mater, erat tantis spes deniq; rebus?
Quis medicâ tantum tolleret arte malum?
Nullus erat, furiosus opem procul abijcit omnem:
Qui moribunda leuet pectora, nullus erat.
Ne mentem demitte tamen, furor iste quiescet:
Qui leo sic rugit, mitis vt agna gemet.

Quoties ego peccaui, & iste draco paratus fuit deglutire me, sed tu *Domine Deus meus*, defendisti me! *Sol.c.28.*

Def-

Deſcendi vſque ad portas inferni, & ne illuc intrarem tu me tenuiſti. *Ibid.*

Erraui, & recordatus ſum tui. Audiui vocem tuam poſt me, vt redirem, & vix audiui propter tumultus peccatorum. Si malè vixi, ex me mors mihi fui, & in te reuiuiſco. 12. *Conf. c.* 10.

Fideliſſime paſtor, ouem dudum errabundam per abrupta montium, per præcipitia vallium multis, varijſq; quæſijſti laboribus. *Med. c.* 8.

Tu DEVS vidiſti de longinquo lapſantem in lubrico. *S. Aug.* 4. *Conf. c.* 2.

NOn ſic Heliades percuſſum fulmine fratrē,
Nec Clymene natum fleuit in Eridano:
Non ſic corporibus Niobe frigentibus hæſit,
Cùm fuit in triſtem verſa dolore petram:
Non ſic Andromache crudelia fata mariti,
Aut miſſum aërijs Aſtyanacta iugis:
Quàm Nati fleuit Genitrix miſeranda ruinam,
Quem Venus, & mentis vulſit ad ima tumor.

Luciſeros

Luciferos ſeu Phœbus agat per inane iugales,
Delia ſublustres ſeu moderatur equos:
Aſsiduò tepidas oculo pluit vbere guttas;
Qualiter æſtiuis Alpibus vnda cadit.
O! Nate, exclamat, pia Matris ſarcina quondã,
O! patris, & vultus verior vmbra mei,
Quò te palantem ſalebroſa per inuia raptat,
Mille per amfractus frigida ſtella Senis?
Quò te præcipitem mala ſors? ô! deſpice, quantũ,
Ni properè remeas, te manet exitium.
Quam fugis? annè tuã quæ flagitat anxia vitã
Siſte pedem, quæ te fuſca volutat auis?
Pulſus ob inuidiam dominâ Dux indytus vrbe,
Obſedit muros, magne Quirine, tuos.
Illa potens rerum, ſub cuius debuit olim
Vtraq; pars mundi ſubdere colla iugo,
Aeternum iam funus erat, ni prouida mater
Molliſſet lacrymis ferrea corda ſuis.
Qui ciues ferro, patriam qui perdere flammis
Ardebat, matris non tulit ora piæ.
Quàm ſaperes, monitis velles ſi talibus vti,
Et facili blandas accipere aure preces.
Nate, redi, quæ te miſerum dementia vexat?
Quô te circumagis turbine? Nate, redi.
Res non parua, polus tibi luditur: illius ergò
Sedula cedentem ſubſequor vſq; gradum.

Lux mea, Nate, redi: per, ego, te, viscera, & illa
Quæ roseis toties hausta fuêre labris,
Oro, si quis inest precibus locus, exue mentem;
Vsque adeò Matri ferreus esse potes?
Quàm vereor (fallant Superi) ne stamine rupto
Occumbam gelidâ flebile pondus humo.
Tum te dentato lacerabunt carmine passim;
Materniq; (malùm!) funeris author eris.
Duritiâ vt silicem superes, tunc flebis, & asper
Non tibi sic, dices, Mater, habendus eram.
Quid fuit vt patulâ diffunderet ilice vitam
Iesseides? patri nempè rebellis erat.
Cereus at præcepta Iacob quia sarta parentis
Tecta habuit, quantas hinc tulit vnus opes?
Res est, crede mihi, longè gratißima Diuis,
Quando piæ pendet matris ab ore puer.
Vror amore tui, miseræ nec reddis amorem?
Vult pius, esse noui semen amoris, amor.
Si vitio vertis quòd amem, quòd te vnica curẽ;
Naturam, & Superos argue, crimen erunt.

Non videbam voraginem turpitudinis, in quam proiectus eram ab oculis tuis, 1. *Conf. c.* 19.

Ambulabam per tenebras, & lubri-

cum, & quærebam tè foris à me, & non inueniebam *Deum* cordis mei. 6.*Conf.c.*1.

Reuerberasti infirmitatem aspectus mei, & inueni me longè esse à te in regione dissimilitudinis. 7.*Conf.c.*10.

Eram inobediens amore ludendi, amans in certaminibus superbas victorias, & scalpi aures meas falsis fabellis, quò prurirent ardentiùs. 1.*Conf.c.*10.

Quærebam quod amarem, & oderam securitatem, & viam sine muscipulis. 3.*Conf.c.*1.

QVOTIES, VT CANIS, REDII AD VOMITVM; ET QVASI SVS, REPETII VOLVTABRVM. Med.c.3.

Parcus pudoris cultor, & insolens,
Per æstuantis prata licentiæ
Dum ferrer & frenis solutis,
Et sine Dîs, sceleratus infans,
Me nemo, quà sol innumerabiles
Accendit oras, fœdior extitit,
Non membra dedignatus inter
Setigeras recubare scrophas.

Pul-

Pulchrum, & decorum est à teneris Deo
Seruire; pulchrum est, crede puertia,
Castum Tonantis si timorem
De tenero mediteris vngui.
Deum potentem matris ab vbere
Quicumq; puro pectore diligit,
Hunc Arbiter iustus beabit
Innumero numero dierum.
Si fortè tecum blanda Cupidinis
Libido crescat, non poteris sinu,
Aetate multâ contumacem hanc,
Quando voles, abolere pestem.
Hæc Hydra sectis fortior artubus,
Si fortè ferro perdere flagitas,
Per tela, per strages ab ipso
Sumet opes, animosq; fato.
Mollis, quid ergo desidiâ sedes?
Labuntur anni fluminis in modum,
Citis Iuuentas & quadrigis
Nunquàm aliàs reditura currit.
Est vt viro vir diuitias magis
Per fas, nefasq; iniurius augeat,
Ceras auorum iactet ille,
Et titulos generosiores.
Hic visat antehàc immemorabiles
Telluris oras, vt popularibus

Lassus

Lassus viarum ferre possit
Diuitias sceleratiores.
Cunctis sed æquâ lege necessitas
Ad se citatis iniiciet manus,
Vitæ sacramento solutos
Transferet in tumulumq́; cunctos.
Fatalis ensis stat super omnium
Ceruice pendens continuò, at (dolor!)
Commune fatum, carminisq́;
Inuiolabile ius tremendi
Nihil patemus; fixa tamen dies,
Prætore coram, dum choreas leues,
Dum serta, dum stultos amores
Poscimus, immediata sistit.

Confiteor tibi beneficia tua magna quoniam eripuisti me de inferno inferiori semel, & secundò, & tertiò, & centies, & millies; & ego semper ad infernum tendebam, & tu me semper reducebas. *Sol. c.* 18.

Velle meum tenebat inimicus, & indè catenam mihi fecerat, & constrinxerat me. Quippe ex voluntate peruersâ, facta est consuetudo; & dum consuetudini

dini non reſiſtitur, facta eſt neceſſitas. 8. *Conf. c.* 5.

Recido in hæc, & reſorbeor ſolitis, & teneor, & multùm fleo, ſed multùm teneor. Hîc eſſe valeo, nec volo; illîc volo, nec valeo, miſer vtrobique. 10. *Conf. cap.* 40.

Nouem ferè anni ſecuti ſunt, quibus ego in illo limo profundi, ac tenebris falſitatis, cùm ſæpè ſurgere conarer, & grauiùs allidere, volutatus ſum. 3. *Conf. c.* 11.

Maximè me recreabant amicorum ſolatia, cum quibus amabam, quod pro te non amabam; & hoc erat ingens fabula, & longum mendacium, cuius adulterinâ confricatione corrumpebatur mens noſtra pruriens in auribus. 4. *Conf. cap.* 8.

Retinebant me nugæ nugarum, et vanitates vanitatum. S. Aug. 8. Conf. c. 11.

Guil. Collaert excud.

III.

Retinebant me nugæ nugarum, & vanitates vanitatum. *S. Aug. 8. Conf. c.* 11.

QVàm ferus est maternus amor: Phaëtontia frena
Soluerat emeritis cærula Mater equis:
Quot frondes fruticeta gerũt, quot pascua flores,
Ignea tot superis astra fuêre choris.
Purior argento Phœbe radiabat, & auro,
Menstrua, coniunctâ, cornua fronte gerens.
Hanc liquido infelix MONICE *suspectat ocello;*
Infelix, lacrymis obruta pœnè suis.
Nunc Hyadas, Libycamq; feram, immanemq; Draconem,
Innocuam Erigonen, damnificumq; Canem,
Mille, & mille alias oculo legit indice formas,
Area quà medium pandit aperta polum.
Miratur vasti sinuosa volumina cœli,
Tot depicta cauo fornice signa stupet.
O! patria, ô! Diûum sedes, ô! aurea Tempe,
O! desiderij, clamitat, aula mei!
O! tibi quàm dextro sors Hercule cõtigit, æuum
Quisquis in Elysiâ sede beatus agis.

O! Nate

O! Nate(abrumpit ſurgentem lacryma vocem)
Quid terræ adrepis languide? linque ſolum.
Hæc adeò cupidè deamare crepundia? bullas,
Et nubes auido prendere velle ſinu?
Iſta decent teneras pluſquàm puerilia mentes;
Temporibus non ſunt hæc modò digna tuis.
Heu! quoties mentita fui mihi, vana tot inter
Dum te reſpicio ferre, referre gradum:
Dicens, Iam ſapiet. ſitis hæc quâ perditus ardet,
Iam velut affuſa flamma peribit aquâ.
Miſcentur duris nonnunquàm gaudia rebus;
Miſcentur lætis, ſicut amara, iocis.
Nec locus infelix adeò eſt, quin poſsit in illo
Creſcere poſt duros, vtilis herba, rubos.
Nónne facit Notus, vt vigilent, atque æquora, nautæ?
Non faciunt cautum lubrica ſaxa gradum?
Et quamuis habeat cauſſas modò mille ruinæ,
Certè etiam cauſſas mille ſalutis habet.
Poſtquàm dura tuis feci conuicia noxis,
Blandior ærumnis ſic ego ſæpè meis.
Ah! quàm, Nate, tibi caderet ſors triſtis, ab alto
Si ſemel, heu! rueres ad Stygis ima, polo.
Si cœnum hoc rutilis præfers malè ſedibus, iſtas
Si malè, quiſquilias, diligis, ante Deum.

Di-

Dij Magni, meliora; manus ô pôrgite, voto
Infelix mulier supplice poscit opem.
Lactea cycnæis candentior orbita plumis,
Virgineum intactâ quæ niue lumen habes;
Quà Superis iter est ad regia tecta Tonantis,
Tam puro nunquam tramite Natus eat?
Non vnquã æquor eat tam claris nobile gẽmis?
Non petet auricomas deuius erro vias?
His dictis, geminũ madidis mare nabat ocellis,
Suspirans miserum, pallida Mater, Itym.
Quò se cumq; ferat, videt argumenta doloris;
Et dolor est terram cernere, & astra dolor.

Spes mea à iuuentute meâ, vbi mihi eras, & quò recesseras? Ambulabam per tenebras, & lubricum, & quærebam te foris à me, & non inueniebam DEVM cordis mei. 6. *Conf. c.* 1.

Miser, cor meum quod tibi soli debui toto amore, totoq; affectu impendere, vanis dedi; & ideò vanus effectus sum, dùm vanitatem dilexi. *Sol. c.* 1.

Vbique vani, ac popularis gloriæ sectantes inanitatem, vsque ad theatricos plausus, & agônem coronarum fœnea-

rum, & intemperantiam libidinum. 4.*Conf.c.1.*

EXCESSERANT CAPVT MEVM VEPRES LIBIDINVM, ET NVLLA ERAT ERADICANS MANVS. 2.Conf.c.3.

PEnelope quondam bello viduata bilustri,
Tantas defleuit nocte, dieq; moras.
Diruta fumarant Phœbeæ mœnia Troiæ,
Lectaq; erat pingui plurima meßis humo:
Pergama restabant miseræ, Tritonia carum
Dum succensa rotat, per duo lustra, virum.
Exciderant mœrore genæ, decor iuerat oris,
Plurimaq; in vultu ruga senilis erat.
Ah! si vera fides augentibus omnia Musis,
Quàm vitæ sors est huic benè iuncta meæ!
Et mihi sæua olim Lachesis tornauit, & illi,
Vt video, simili stamina furua manu.
En ego deficio lacrymis, nec nubila plures
Fundit aquas Iuno, flumina fundit Hyas,
Quàm tristes fudêre oculi, quibus arida fontes,
Vlteriùs, sicco gurgite, vena negat.
Sic (reor) astra volunt; Superi moderamine certo
Et nos, & vitæ tempora cuncta regunt.

Si post luctificos soles, velut aurea Iacob,
Sic nobis olim suauior aura micet.
Fleuerat hœdino maculatam sanguine vestem;
Et nati falsas fleuerat exequias.
Quem fratrum rabies insontem (ô crimina) paruo,
Mancipium properis fecerat, ære, viris.
Ah! vbi sancta fides, dum patri, purior agno
Obsequitur, tali si perit inuidiâ?
Ausi etiam verbis patrium mulcere dolorem;
Et falso infames imbre rigare genas.
Cedite, dicebat lacrymans, vox vlcus acerbat
Ista meum, medicam plaga perhorret opem.
Descendam Patrum nunquàm huc rediturus ad vmbras,
Tam crudam plorans, per loca mœsta, necem.
Crudelis fera (claudebant suspiria linguam)
Ebria quæ nostro sanguine ludis, ait.
Ingluuies pretiosa mihi! quin eminus hastâ,
Aut stricto cecidit cominus ense fera?
Hæc genitor lamenta dabat, Memphitica nati
Nescius ad nutum sceptra futura sui.
Sceptra Deus, fasces, aurumq́; parabat, & ostrũ:
Ecquis ad hæc isthinc diceret esse viam?
O! si depositam rota me tam dextra leuaret,
Et mihi par vnquam splendeat orbe dies.

Non peto fulgentes Phario de littore baccas;
Non peto blanditias, Nile iocose, tuas.
Natus vt hæc habeat? flāmis daret arida ligna,
Istas, nequitiæ, qui superaddet opes.
Vnum oro, liceat fusis erroribus, ipsum
Aspicere ad magni pergere castra Dei.
Quid sibi vult? toto subsultant corpore venæ,
Candidaq; argutum concinit omen auis?

Exhalabantur nebulæ de limosâ concupiscentiâ carnis, & scatebrâ pubertatis, & obnubilabant, atque obfuscabant cor meum. 2. *Conf. c.* 2.

Consuetudo aduersùs me pugnātior ex me facta erat, quoniam volens, quò nollem perueneram. 8. *Conf. c.* 5.

Iam tricenariam ætatem gerebam in eodem luto hæsitans, auiditate fruendi præsentibus, dum dico; Cras inueniam, ecce manifestum apparebit, & tenebo. 6. *Conf. c.* 11.

QVAM LONGE EXVLABAM A DELICIIS DOMVS TVAE, CVM ACCEPIT IN ME SCEPTRVM, ET TOTAS MANVS DEDI VESANAE LIBIDINI. 2. Conf. c. 2.

Dum

DVm Circe, dũ me traheret Venus improba,
Inferijs eſſẽ proxima põpa focis: (iamq;
Talia, ſi rectè memini, ſic ſæpè locutus,
Neſcio quis, noſtrâ mitis in aure, Deus.
Effuge, dum tibi reſtat adhuc ſpes vlla ſalutis,
Et tam longæuo ſubtrahe colla iugo.
Felix dum primæ rapiunt præcordia flammæ;
Qui ſua tam tetris eripit ora malis.
Ex facili ſanat varios medicina dolores,
Cùm mala per longas non ſenuêre moras.
Aſt poſito veniat Chiron ſi ſerior ægro,
Tunc opus & ferri, tunc opus ignis erit.
Tu quoq; pelle nouã facili medicamine peſtem;
Ni facias, viuet, te quoque maior erit.
Scis Venere illicitâ Ieſſæus fœdera lecti
Cur læſit, quare turpe patrauit opus?
Viderat Vriæ ſociam ſine veſte petentem,
Sole ſub ardenti, labilis amnis aquas:
Vt vidit, perijt, ſic peſſimus adfuit ardor;
Sic regis læſit fœda ſagitta fibras.
Quot lacrymis ſcelus hoc, quãtis res vocibus illa
Deploranda tibi poſteâ, Magne, fuit!
Non ex difficili poteras hanc perdere flammam,
Poſtmodò vi propriâ fortior illa fuit.
Quare quò grauiùs, Iuuenis, tibi luditur, iſto
Acriùs & vitam, reſq; tuere tuas.

Hæc, Pari, quàm velles fugiſſe incendia, tuq;
Externos, fractis poſtibus, vlte toros.
Si ſaperet, piſcis vitaret retia, nec tam
Pendula fallaci crederet ora cibo.
Serò pauet, cuius ceruix iam nuda ſub enſe;
Ille cauet cautè, qui priùs illa cauet.
Finge etiã (dicebat & hoc mihi ſæpè) quod atro
Te Mors vngue trahat, quid tibi mentis erit?
Protinùs occurrent vitia horrida plurima vitæ,
Et mens quæ toties ludificata Deum,
Ante oculos caræ genitricis ſtabit imago;
Et gemitus, dempto quos tibi fine, dedit.
Aduenient viſu immanes, Acherontis ab antris,
Quæ rapiant auido viſcera dente, feræ.
Hæc vbi ſpectabis, Superi, mihi parcite, dices
Parebo, & veſtro iam dabo colla iugo.
Deflebo cunctis, quibus hîc ero, fœda diebus;
Cunctis, illa mihi, noctibus horror erunt.
Iſta procul dices dubio; ſed ferrea fortè
Omnia mors ſurdis auribus iſta bibet.
Aut his, aut alijs, mentem mihi ſæpiùs olim
Affari ſupero viſus ab axe Deus.
Nulla tamen tantæ ſaties, nec clauſula cladi,
Naufragio finis, meta nec vlla meo.
Sed Tityi in morem ſemper moriebar, ab illâ
Vt poſſem rurſus ſpontè perire nece.

Exul

Exul eram, miseroſq́ polo ſeclusus agebam,
Ah! nimis extremo perditus orbe, dies.
Nec me tot monitus poterant, nec gaudia cœli,
Ad patrios, bona mens, nec reuocare focos.
Sed quasi veſanâ repleſſem pectora loto,
Talibus ardebam funus obire locis.

Obſurdueram ſtridore catenæ mortalitatis meæ, & ibam longiùs à te, & ſinebas; & diffluebam, & ebulliebam per fornicationes meas, & tacebas. 2. *Conf. cap.*2.

Circuiui vicos, & plateas ciuitatis huius mundi, quærens te, & non inueni: quia malè quærebam foris, quod erat intus. *Sol.c.*31.

Quàm ſuaue mihi ſubitò factum eſt carere ſuauitatibus nugarum, & quas amittere metus fuerat, iam dimittere gaudium erat. 9. *Conf. c.*1.

Dulce mihi ſit, DOMINE, confiteri tibi, quibus internis me ſtimulis perdomueris; & quẽadmodũ me complanaueris humilitatis montibus, & collibus cogitationum mearum, & tortuoſa mea direxeris, & aſpera lenieris. 9. *Conf. c.* 4.

Dimisisti misericorditer, seruans me ab aquis maris plenum execrandis sordibus vsq; ad aquam Gratiæ tuæ. 5. Conf. c. 8.

IV.

Dimisisti misericorditer, seruans me ab aquis maris plenum execrandis sordibus vsque ad aquam gratiæ tuæ. 5. *Conf. c. 8.*

SI mihi Smyrna suas paullū cōcedere lauros,
Si vittas posset Mantua docta suas;
Cuncta priùs canerem subuersæ funera Troiæ,
Et Phrygij clades, exsiliumq́ue Ducis:
Quàm nostræ lapsus, quā vulnera prima Iuuētæ;
Quæ passus peregrè funera, quæq́ue domi.
Det mihi Pierios Phœbus cum fontibus amnes,
Det non dura suam Calliopæa lyram;
Magne Deus, *nunquā potero tamē ore referre,*
Post tot fata dabas quæ mihi dona manu.
Vsus es (hoc omnis stupuit tellusq́ue, polusq́ue,
Nec pietas animo est hæc abitura meo)
Iret in infandas dum præceps cymba ruinas,
Aut nullo, aut modico fulminis igne tui.
Sæpiùs & media cœli, pax visa, sub ira;
Et maris in medio, visa, furore quies.
O! quoties tacitā mihi Gratia dixit in aurem;
Quid trahis in tantis sordibus vsque moras?

Proïjce te cœlo, gremio te proïjce nostro,
Hoc tibi perfacilem tendit, & istud opem.
Nil hîc cunctandum, propera, Deus odit inertes;
Dum licet è medijs eripe corpus aquis.
Eripe corpus aquis, leuior quid qualibet aurâ
Cras toties istud, tu tibi dicis, agam?
Nónne vides, quanti rapiant modò carbasa venti,
Quas animi rabies effera voluat aquas?
Fac citò te damnes, studeasq; eradere vitæ
Effrenæ furias, fœdaq; probra tuæ.
Vna (quid hoc leuius?) vincunt suspiria cœlum,
Iratum placat lacrymula vna Deum.
Scis Regem tacito furto, scis cæde cruentâ
Et maculasse manus, & maculasse torum?
Impermissa sibi sed postquàm gaudia, & atras
Sanguine resciuit, Vate canente, manus,
Tristis & illacrymans, Peccaui, dixit; & vno
Hoc dicto absoluit nequiter acta polus.
Quod Rex tam magnus fecit, facere ipse negabis?
Quod sceptrum decuit, res tibi turpis erit?
Quem turpẽ sequeris, sequere ocyùs atq; dolentẽ:
Et grauis, & dura est rebus in hisce mora.
Vincetur lacrymis cœli clementia, tantùm
Effice te videat pœnituisse tui.

Talia dicebat non vno tempore, ſpurcas
Currentem ſeruans tot ſcelerum inter aquas.
Donec me caſus extra Dea ſuſtulit, atque
Naufragio oſtendit littora tuta meo.

Diligam te, *Domine*, & gratias agam, & confitebor nomini tuo, quoniam tanta dimiſiſti mihi mala, & nefaria opera mea. 2.*Conf.c.*7.

Gratiæ tuæ deputo, & miſericordiæ tuæ, quòd peccata mea, tanquàm glaciem, ſoluiſti. *Ibid.*

Viluit mihi repentè omnis vana ſpes, & immortalitatem ſapientiæ concupiſcebam æſtu cordis incredibili, & ſurgere iam cœperam, vt ad te redirem. 3.*Conf.* *cap.*4.

Meritò mihi ſpes valida in illo eſt, quod ſanabis omnes languores meos, per eum qui ſedet ad dexteram tuam, & te interpellat pro nobis; alioquin deſperarem. 10.*Conf.c.*43.

Acta mea formidinem, ſed tua ingerit pietas fiduciam: tua hortatur benignitas, mea tardat malignitas. *Med.c.*2.

NON DEFICIAM, DEVS, IN CONFITENDO TIBI MISERATIONES TVAS, QVIBVS ERVISTI ME AB OMNIBVS VIIS MEIS PESSIMIS. 1. Conf. c. 15.

MAgne Deus, *sine, luce palàm mea crimina pandam,*
Et vectes laxem, cunctaq́ claustra probris.
Da scelerum repetam memori vestigia filo,
Et dicā, in pœnas quàm tibi blanda manus.
Donec enim current iusso mea tempora fuso,
Vitaliq́, tuo munere, luce fruar:
Hæc memorare volo, seu fessū absco̅dat in vndis,
Seu purum Eöo Sol leuet orbe caput.
Hæc, inquam, mea continuò lyra dicet, & omnis
In laudes ibit nostra Thalia tuas.
Sed quia tot salebras, tantāq́ euoluere syluam
Mens æui spatijs obruta sola nequit;
Dicite, vos Genij, cœli gens prima, virilem
Quis fuit ante togam, temporis ordo mei.
Dicite, quando fuit puræ data copia vestis,
Quæ facies, isto quæ fuit vnda freto?
Hoc meministis enim, & læti memorare potestis,
Gaudia cùm vestro sint ea magna choro.
Dicite, quos inter fluctus cursum improbus egi;
Quanta meam petijt, quæúe procella ratem.

Tuq́

Tuq; relabenti scelerum quæ sæpè per vndas,
Porrêxti toties, Gratia Diua, manum.
Dic, bona, quas pestes, vel quas non strinximus hydras;
Quàm fera, sub teneris vnguibus, esset hyems.
Vidisti, & nostro doluisti, Diua, dolore,
Quin lacrymis habita est sors mea digna tuis.
Scis, Dea, quod nostrũ, Veneris furor, iraq; pridẽ
Mersissent stygiæ noctis ad ima, caput:
Ni subducta forent à te mea pectora morti,
Quassaq; vidisset littora tuta ratis.
Ergo veni, quò prima fleam commissa Iuuentæ,
Adiuro sanctè teq;, tuamq; manum:
Nam quamuis quæ nocte latent, si luce reponam,
Ilias est probris magna futura meis;
Tantò maior erit tamẽ hîc clementia, quantò
Mens infecta fuit pluribus antè probris.

Si certè omnia membra nostra verterentur in linguas ad rependendum tibi debitas laudes, nequaquã sufficeret exiguitas nostra: supereminet enim omnem scientiã tua inæstimabilis charitas, quam ostendisti nobis indignis pro solâ bonitate, & pietate tuâ. *Med. c.* 15.

Tacebas tũc, & ego ibam porrò longè

à te in plura & plura ſterilia ſemina dolorum inquietâ laſſitudine. 2.*Conf.c.*2.

Circumuolabat ſuper me fidelis à longè miſericordia tua. 3.*Conf.c.* 2.

Sagittaueras cor noſtrum charitate tuâ, & geſtabamus verba tua transfixa viſceribus, & exempla ſeruorum tuorum, quos de nigris lucidos, & de mortuis viuos feceras. 9.*Conf. c.*2.

O! bone, qui ſic curas vnumquemq; noſtrúm, tanquàm ſolum cures, & ſic omnes, tanquàm ſingulos. 3.*Conf.c.*11.

Fateor, heu! fateor, non ſolùm quæ poſtulo non debentur dona, ſed multa & exquiſita ſupplicia: animant tamen me publicani, meretrices, & latrones, qui à faucibus hoſtium momentanèe eruti ſinibus excipiuntur paſtoris. *Med.c.*2.

CIRCVMSTREPEBAT ME VNDIQVE SARTAGO FLAGITIOSORVM AMORVM. 3.Conf.c.1.

Torrebat nigro Veneris puer improbus igne,
O Monice, nati corq́; , iecurq́; tui.

Hoc

Hoc Libycis exſpes Genitrix dum cerneret agris,
Diues vbi multo flore virebat humus;
Aſtitit æthereo Iuuenis demiſſus ab axe,
Grande, cui in toto corpore lumen erat.
Terq; quaterq; piam veneratus honore Parentē,
Solue tuos, dixit, magna Virago, metus!
Sydereis præpes mittor tibi nuncius aſtris,
Hæc animo pellam nubila tetra tuo.
Namq; tuus chalybe, & ferro nunc durior, olim,
Ne dubita, ceræ virginis inſtar erit.
Sed crudum nimis eſt, nec adhuc tractabile vulnus;
Maturo, dabitur certa medela, malo.
Et nautæ, ſimul & medici ſua tempora ſeruant,
Et qui frugiferæ ſemina credit humo.
Scis, reor, vt vernus liquido pede labitur amnis,
Anteà qui duro frigore vinctus erat?
Quòd veniat poſt arma quies, poſt nubila Phœbus,
Poſt hiemes, picei quòd cadat ira maris?
Sic tuus inſano rapitur qui Cypridis æſtu,
Crede, breui, purus criminis huius erit.
Impetus eſt nebulæ ſimilis, mox ibit in auras,
Porget vbi firmam, Gratia Diua, manum.
Vt fragilis glacies Phœbo veniente liqueſcit;
Sic tumor inſani pectoris ille cadet.

Quid

Quid magis eſt durum ſaxo, quid mollius vndâ?
Dura tamen molli ſaxa cauãtur aquâ.
Cernis vt inflatus ventoſam, Pallade, mentem,
Contemptim gemitus imbibit aure tuos?
Vt crebros ridet crebro ſale luminis imbres,
Mollis, vt excuſſo vertice, probra iacit?
Cedendum eſt, pia Mater, habet vis prima furorem;
Pæonias horrent vlcera cruda manus.
Indomitus luctando magis ſuccenditur ignis;
Iraq́ʒ, quæ, nullo concutiente, cadit.
Nec toto fera ſæuit hyems, nec ventus in anno;
Et tibi, crede, breui tempora veris erunt.
Audiſti (ſoletur & hæc te fabula) quondam
Pergama ſerò licet, capta fuiſſe tamen.
Sit licet, & ſaxis, & robore durior, olim
Succumbet lacrymis attamen ille tuis.
Sic ait, & ſuperas ſe ſuſtulit ales in oras,
Promittens alios, tempus in omne, dies.

Domine, Lux mea, inimici fecerunt de me quæcumq; voluerunt, percuſſerunt, nudauerunt, vulnerarunt, & occiderũt, quia receſſi à te, & factus ſum nihil ſine te. *Sol. c. 6.*

Quæ

Quæ diuina ſolidauerat medicina, mea reſoluit prurigo phrenetica. *Med. c. 2.*

Vulnera vulneribus inflixi, quia ſcelera ſceleribus addere non timui. *Ibid.*

Rapiebat caligo libidinis imbecillem ætatem per abrupta cupiditatum, atque merſabat gurgite flagitiorum. 2. *Conſ. c. 2.*

Infelix pecus aberrans à grege tuo, & impatiens cuſtodiæ tuæ, turpi ſcabie fœdabar. 3. *Conſ. c. 2.*

Id erat peccatum inſanabilius, quô me peccatorem non eſſe arbitrabar. 5. *Conſ. c. 10.*

Vena amicitiæ decurrit in torrentem picis bullientis æſtus immanes tetrarum libidinum. 3. *Conſ. c. 2.*

Sumus animalia ventris, & carnis mancipia, homunciones nauigantes per hoc mare magnum & ſpatioſum, vbi ſunt loca periculoſa Scylla & Charybdis, & alia innumerabilia, in quibus naufragantur incauti. *Med. c. 24.*

V. In-

Instabas in occultis meis Domine, flagella ingeminans pudoris, et timoris. S. Aug. 8. Conf. c. 11.

Guil. Collaert excud.

V.

Instabas in occultis meis, Domine, flagella ingeminans timoris, & pudoris. 8. *Conf. c.* 11.

QVas, vltrix hominum, constat Rhamnusia pœnas!
Nullo stare queat mens scelerata loco.
Intùs agunt Furiæ, scuticâ tortore, medullas;
Excutiuntq; nouos nocte, dieq; metus.
Quis memoret visis, trepidantem Penthea, Diris?
Quis flammas referat, tristis Oreste, tuas?
Quàm graue supplicium scelus est! hoc perpete pœnâ,
Vulturij, fibras, alitis instar, edit.
Luna soporiferam præbens mortalibus vmbram,
Dimidium, liquidi fecerat orbis iter.
Occiduas, currente rotâ, dum pergit ad vndas,
Quò fessos, molli gramine, pascit equos,
Mira quies erat, vmbroso nisi culmine tecti,
Feralis, gemeret flebile carmen, auis.
Præfica nostrorum nimis importuna malorum;
Mundo devotum, Dîs superisq; caput.

Quò

Quò lessus, vlula hæc? dixit; quid deniq; restat?
Vah! miserum nunquid me semel esse sat est?
Nec Cereris donis recreor, nec flore Lyæi;
Nec me Musa iuuat, nec iuuat vlla quies.
Ecce insopito voluo mea corpora lecto;
Quæ leuis est alijs, nox mihi pœna venit.
Quæ requies erit ergo meis (ô! fata) procellis,
Vlterior si nos pontus, & aura vocant?
Hæc dicens, nunc fessa premit, nunc ora supinat
AVGVSTVS, *stabili nescius esse loco.*
Vritur, horribilem maculis testantibus æstum:
Nec tegit vlla quies, nec lacryma vlla rogũ.
Monstripara talis, post cæsa piamina terræ,
Herculis Oetæi sorbuit ossa, rogus.
Lassa graui tandem subsedit turbine ceruix;
Et nigrâ clausit lumina nube sopor.
Vix oculos preßit, cùm somnia turbida surgunt:
Et pingunt habili multa videnda manu.
Præ reliquis, Solymes claris errabat in oris;
Vrbs vbi finitimum territat alta polum.
Miratur Parijs surgentia tecta columnis;
Et totâ errantes autumat vrbe Deas.
Miratur magni turrita palatia Regis,
Enthea fatidicâ quem fide Musa beat.
Hinc Iuuenis pubente genâ, decor ipse decôrum,
Et Charitũ ipsa Charis, & Venerũ ipsa Venus,
Luxu-

Luxuriante venit per eburnea colla capillo;
Vrbis honos, Cypriæ pullus, amorq; Deæ.
Ah! Solymis pretiosa seges quantùm illa puellis,
Non pauco venùm cùm dabat ære comas.
Nescio quos motus oculis, flammasq; ciêre
Visus, & astantem cogere ad arma manum.
At Pater, & nudus trabeâ, nudusq; tiarâ,
Postico egrediens limine, ab vrbe fugit.
Infelix pater (ô! diræ spectacula sortis)
Tesqua per, heu! sobolē, per salebrasq; fugit.
Bina dein denso rutilabant agmine castra;
Hinc Puer, inde Ioäb, promptus vterq; mori.
Par animus, forsan puero feruentior, illum
Ni grandi rabies inuida nube premat.
Aera sonant, paribus pulchrè concurritur armis;
Marspiter æratis cursat vtrimq; rotis.
Iamq; labat fortuna: Puer, quò tristis aberras?
Quò tandem? forti comprime lora manu.
Pegaseo superare putas discrimina dorso?
Quò magè maturas, te magè fata premunt.
Sta, dum virtuti locus est: statione relictâ
Infamem quæres, deuius erro, necem.
Qua volitat, quercus totas exesa medullas
Non procul expansis stabat aperta comis.
Culta Palæstinis æuo meliore Napæis;
Nunc miseri exitium triste futura viri.

Visa

Visa queri, & subitò sua cogere brachia, visus
Et liber, & radix, & trepidare comæ.
Fertur in hæc Princeps tamē impete robora cœco,
(Triste nefas) fati nescius arma sui.
Et miserum arreptis captiuat crinibus arbor;
Fortè leuis fuluam dum leuat aura comam.
Vt sciuit pendêre Iöab, volat ocyor Euro;
Vt volat audito tigris inanis equo.
Et citiùs molles (vah! effera dextra) medullas
Acriter infixo non semel ense fodit.
Ille calentem animam diuerso vulnere reddit;
Quàm vellet carum tunc coluisse patrem!
Hac PATRITIADEN *sic somnus imagine terret,*
Vt multus toto corpore sudor eat.
Exitus angebàt, & quàm miserabile fatū est,
Tam sancto Iuuenem displicuisse patri.

Instabas in occultis meis, *Domine*, seuerâ misericordiâ flagella ingeminans timoris & pudoris, ne rursus cessarem, & non abrumperetur idipsum exiguum, & tenue quod remanserat, & reualesceret iterùm, & me robustiùs alligaret. 8.*Conf.c.*11.

In quantas iniquitates distabui, & sacrilegam

crilegam curiositatem secutus sum, vt deserētem te deduceret me ad circumuentoria obsequia dæmoniorum, quibus immolabam facta mea mala, & in omnibus flagellabas me. *3. Conf. c. 3.*

DELECTATVS MORBO CARNIS, ET MORTIFERA SVAVITATE, TRAHEBAM CATENAM MEAM SOLVI TIMENS. 6. Conf. c. 12.

ÆGer eram (pudor est istud memorare, dolorq́3)
Et stabat vacuâ iam propè Parca colo:
Vsque tamen toto promebam gaudia vultu;
Præsentiq́3 meo funere lætus eram.
Quò maior conflictus erat, grauiusq́3 periclum,
Mos erat in plures soluere corda iocos.
Ah! miser, inq́3 dies vltrà miser, hæc tibi (Mater
Dicebat) risus tempora semper erunt?
Amplecti potes hæc, faciunt quæ vulnera, mortem?
Has toto pestes vsque fouere sinu?
Dic mihi, quæ Circe sensus tibi sustulit omnes?
Quæ rapuêre animū Thessala philtra tuum?
Ipse vides, nudi radiant ceruicibus enses;
Ipse vides, cingunt mille pericla, latus.

Intereà

Intereà exsultim ludisq́; caniśq; nec vnquam
Ante oculos astat mortis imago tuos.
Suaue tibi cultros inter, gladiośq; furentes
Viuere, si vita est mortis habenda, genus.
Quis, te, dic, adeò sine sensu crederet, ecquis
Vsque adeò matri diceret esse ferum?
Nescio quem vatem tigresq́, & concita, dicunt,
Flumina vocali perdomuisse lyrâ.
Sunt etiam fide qui duras (si credere dignū est)
Rupes in muri membra vocasse ferunt.
Et te non possum tantis superare querelis?
Tot lacrymis, mater nulla domare iecur?
Sæpè mihi Genitrix oculos suffusa madentes,
Cum gemitu tales protulit ore sonos.
Verba sed aërij rapiebant omnia venti;
Ac mihi res, istud viuere, suauis erat.
Huiccene, Magne Deus, fortunæ assueuimus olim,
Quòd vitâ potior mors mihi visa foret?
Præ cœlo (pudet ista loqui) quod Tartara, præter
Quòd Furias vellem stultus, inopsq́; sequi.
Mella dabant, fateor, sed quæ gustata furorem,
Aut certam facerent, læsa per ossa, necem.
Ah! quantis rapitur verni flos casibus æui:
Prædantur primos funera quanta dies.
Vt corpus teneræ, sic mens infirma Iuuentæ;
Semper & in propriā prōpta, furensq́; necē.

Istum libertas, alium vis armaq́; perdunt,
Et nimio ardentes sæpè calore fibræ.
Hunc pila, consumptis istum necat alea nūmis;
Curriculo perit hic, & perit alter equo.
Hic auri cupidus medijs miser excidit vndis,
Et noua longinquis piscibus esca fuit.
Cypria quàm multis crescentes abstulit annos!
Quàm multis nimiæ flamma, furorq́; gulæ!
Sunt quibus exitium est in lucem copia Bacchi;
Sunt dominæ duras ante stetisse fores.
Deniq́; tot primo sunt hoc in tempore saxa,
Effugere illæso vix sit vt illa pede.

Rapiebar ad te decôre tuo, moxq́ue diripiebar abs te pondere meo, & pondus hoc cōsuetudo carnalis. 7.*Conf.c.*17.

Sarcinâ sæculi, velut somno, dulciter premebar, & cogitationes, quibus meditabar in te, similes erant conatibus expergisci volentiū, qui tamen superati soporis altitudine remerguntur. 8.*Conf.c.*5.

Iam iamq́; attingebam, nec tenebam: & non ibi eram, nec attingebam, nec tenebam, hæsitans mori morti, & vitæ viuere: plusq́ue in me valebat deterius insolitum, quā melius insolitū. 8.*Conf.c.*11.

Nihil me reuocabat a profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis, et iudicij. 6. Conf. c. 16.

VI.

Nihil me reuocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis, & iudicij. 6. Conf. c. 16.

ANtè vagos numerē cœli stellantis ocellos,
Altaq; quā mulsis Tethys abūdet aquis:
Antè comas Dryadum, Cereris metirer aristas,
Attica quàm vario floreat Hybla thymo:
Quā referā lacrymas, & inenarrabile murmur,
Et questus, tacito quos dedit ille, sinu;
Postquàm Tartareis, cœlo duce, & auspice cœlo,
Pellere iam tandem corpora sensit aquis.
Astabāt animo rota, styx, chaos, anguis, & iræ,
Carnifices flammæ, carnificesq; feræ.
Nunc se, nunc cœlum, nunc vitæ fœda videbat,
Et miro lapsos orbe, modoq; dies.
Quas à lacte recens, & pœnè parentis ab aluo
In Syrtes Cnidiâ pellice, raptus erat.
Quàm tenui fuerit vitæ fortuna sub ictu;
Alea quàm dubiè versa salutis erat.
Vt ferus ingenio varijs cœliq; marisq;
Credendam duxit casibus esse ratem.
Hæc recolēs fudit geminos, vt Aquarius, imbres;
Mox mortis, toto corpore, frigus ijt.

Vtq; redît, fluxitq; calor per viſcera, & ipſum
Iam paullò melius cœpit habere iecur:
Et ſpiras, & adhuc (dixit) modò veſceris aurâ,
(Feralis clauſit luctus, & ora dolor)
Colluuies ſcelerum, Venerisq; ſacerrima proles?
Aſpicit hoc rutilo Phœbus ab axe caput?
Nec ſtrepit irato fragor æthere, nec ruit ignis
Tergeminus, qui me triſte bidental agat?
Qui me iam Stygias victurũ mittat ad vndas,
Si quid & horridius hac Styge mundus habet?
Heu! furor, heu! primæ cœca indulgentia vitæ;
Luſibus, heu! nimiùm cuncta benigna meis.
Quæ tam ſtella grauis, quæ tam mihi liuida Clotho
Hoſtili neuit ſtamina pulla manu?
Ter decies ſolitæ redierunt vallibus vmbræ,
Terra ſuas toties induit alma comas:
Quò feror in certã, per aperta, per inuia mortẽ;
Naufragaq;, in Paphio gurgite, cymba perit.
Laſciuæ quoties iuraui in verba puellæ;
Hac quoties pernox in ſtatione fui!
Nunc aderat rutilis onerata monilibus aures,
Nulla gerens collo flammea, nulla genis.
Nunc terram quatiens, nũc voce, lyraq; petulcos
Ingeminans, Circes fœda miniſtra, ſonos.

Scilicet

Scilicet vrticæ, grandesq; libidinis ignes:
Tragula tunc annis apta, dolusq; meis.
Nunc verò me longa manent suspiria; fructus
Nascitur ille tuis, Cypria læna, rosis.

Pereant omnia, & dimittamus hæc vana, & inania. Vita hæc misera est, mors incerta: si subitò obrepat, quomodò hinc exibimus? *6. Conf. c. 11.*

Tædet me, *Domine*, valdè vitæ huius, & ærumnosæ peregrinationis. Vita hæc, vita misera, vita caduca, plena miserijs, & erroribus, quæ non est vita dicenda, sed mors: in quâ momentis singulis morimur. *Med. c. 21.*

Et cùm ita per se sit amara, vt etiam suos cœcos amatores latêre non valeat; tamē infinitam stultorum multitudinem aureo calice, quem in manu habet, potat, & prorsus inebriat. *Ibid.*

NON SANABATVR VVLNVS MEVM, SED POST DOLOREM ACERRIMVM PVTRESCEBAT, ET QVASI DESPERATIVS DOLEBAT. 6. Conf. c. 15.

MVlta, diuq́; tuli; tandem stat, mater Amorum,
Turpia militiæ linquere signa tuæ.
Te quoque libertas, nostræ Dea causa ruinæ,
Exsecror, & castris transfuga cedo tuis.
Ecquid enim post tot dispendia, post tot iniquas
Quas vultis tolerem virq́;, puerq́;, vices,
Est mihi sperandum, nisi missio turpis, & atros
Vt subeam, mortis proxima pompa, specus?
Quàm felix essem, si vos castra impia nunquam
Intrassem, Genio me præeunte malo.
Nomina si nunquã tibi nostra, Erycina dedissem;
Arma forent acri nec tua capta manu.
Non ego tot plagis, tot saucius ictibus ora,
Hostili toties læsus ab ense latus;
Pœnè polum, vitâ, petijssem cassus, inanem,
Pœnè forem furuæ trusus ad antra domus.
Sed vetuit tantam summo Deus axe ruinam;
Et tenuit versas in mea fata faces.

O! ni-

O! nimiùm faciles Superi, nimiumq́ benigni,
Armatæ nullo ſunt quibus igne manus.
Qui cùm fortè vident, in ſæuæ mortis abyſſos,
Quòd paſſu nuſquam quis remorante ruat:
Protinus è cœlo properant, ſiſtuntq́ cadentem;
Aut Stygijs reuocant corpora lapſa focis.
Et certè, benè ſi memini, mea tollere ſurſum
Tartareo ſenſi non ſemel ora lacu.
Non ſemel in medio dum mergerer æquore, ſenſi
Mento ſupponi brachia curua meo.
Currimus in certã, gens heu! fanatica, cladem;
Atque nimis morti turba parata ſumus.
Mens mea, dum talẽ repetis, tua crimina, vitã;
Et modò quid tu ſis, quid fueriſq́ vides:
Ad meliora tuos ſenſus tunc, dic mihi, ſi quid
Forma velut Mortis, quod reuocaret, erat?
Iſta tenêre tuas, forti ſufflamine, quondam
Præcipites, poterat nunquid imago, rotas?
Nam quoties mecum tacitè rimabar, acerbas
Deberem lethi quod ſemel ire vias:
Quod fœdum viſu, fœdum quod odôre cadauer,
Iret in infamem, vermibus eſca, ſpecum:
Iſtìc quòd Crœſus nudo nil diſtet ab Iro,
Par Helenæ quod ſit, par Hecalæq́ cinis:
Et magè maturâ quod erat mihi lãce notandũ,
Voluendumq́ animo terq́ quaterq́ meo,

Non moritura forē post hæc quòd victima Ditis,
Pellendus superis, tempus in omne, locis:
Ista velut sparsa reprimebant gaudia lympha;
Et quasi sublato vela petulca Noto.
Felices, quibus ante oculos stat funebris vrna
Semper, & in miseros flamma parata reos.
Qui pensant formæ quàm sit breue munus, & æui,
Spe citiùs quòd sit cymba petenda senis.
Et postquā in cineres erimus post pauca reuersi,
Vix sumus, heu! digitus quod leuet vnus onus.
Felices nimiùm; nam quisquis talia voluit,
Vel minimâ horrebit cor vitiare lue.

Manus tuæ, *Domine*, in abdito prouidentiæ tuæ non deserebant animam meam, & de sanguine cordis matris meæ per lacrymas eius diebus ac noctibus pro me sacrificabatur, & egisti mecum miris,& occultis modis. 5 .*Conf.c.7.*

Tua me, *Domine*, bonitas creauit, tua misericordia creatum ab originali peccato mundauit, tua patientia in alijs peccatorum sordibus inuolutum hactenus tolerauit, nutriuit, & expectauit. *Med. c. 41.*

Mun-

Mundandum erat cor à fermento veteri, & placebat via ipse Saluator, & ire per eius angustias adhuc pigebat. 8. *Confess. c.* 1.

Sicut euenire assolet, vt malum medicum expertus, etiam bono timeat se committere; ita erat valetudo animæ meæ, quæ curari recusabat, resistens manibus tuis, qui medicamenta fidei confecisti, & aspersisti super morbos orbis terrarum. 6. *Conf. c.* 4.

O MONSTRVM VITÆ, ET MORTIS PROFVNDITAS! POTVITNE LIBERE, QVOD NON LICEBAT, NON OB ALIVD, NISI QVIA NON LICEBAT? 2. Conf. c. 7.

O! Factum malè, lacrymis nec vllis,
Nec luctu furor expiandus vllo,
Semper res animo fouere spurcas,
Magisq; & magis, in dies, & horas,
Corde res malè deperire turpes:
Et spreto æthere, visitare vernos
Blandæ Chloridis vsque, & vsque flores,
Blandæ Cypridis vsque, & vsque fontes.
O! rem pestiferam, & nimis pudendam,

Hac nunquam à ſcabie tenere mentem.
Nam quid improbius, ſceleſtiúſve
Vnquam, dic, gemino ſub axe viſum?
Ecquid perditius, nocentiúſve
Vnquam, dic, potè mî fuit venire?
Vnum (poſthuma fors negabit ætas)
Fibris, atque animo libebat iſtud,
Quod non ſic fieri licebat; & lex
Vna hæc mentis erat, meum libêre,
Vna hæc aſsiduo ſequenda ductu
Amuſsis fuerat, meum placêre,
Longè Cœlitibus valere iuſsis.
Summam veſtibulo Iuuentæ ab ipſo
Improbis tribui Orgijs Diones,
Fallacis tribui choris voluptæ:-
Quas ſimul malè feriatus atque
Laſciuis colui miniſter aris,
In nigros cecidi ſpecus, per omne
(Ni cœlum afforet) heu! futurus æuum
Pabulum ſtygijs miſer fauillis.

Ego, ne vituperarer, vitioſior fiebam, & vbi non ſuberat quo admiſſo æquarer perditis, fingebam me feciſſe quod nonfeceram, ne viderer abiectior, quò eram innocentior, & ne vilior haberer,

rer, quò eram castior. 2. *Conf. cap.* 3.

Præceps ibam tantâ cœcitate, vt inter cöætaneos meos puderet me minoris dedecoris, quàm audiebam eos iactantes flagitia sua: & tantò gloriantes magis, quantò magis turpes essent; & libebat facere non solùm libidine facti, verùm etiam laudis. 2. *Conf. c.* 3.

O nimis inimica amicitia, cùm dicitur; Eamus, faciamus; & pudet non esse impudentem. 2. *Conf. c.* 9.

Ecce cum quibus comitibus iter agebam platearum Babyloniæ; & volutabar in cœno eius tanquam in cinnamomis, & vnguentis pretiosis. 2. *Conf. c.* 3.

Tantò acrior cura rodebat intima mea, quantò me magis pudebat tamdiu illusum puerili errore, & animositate. 6. *Conf. c.* 4.

Sic ægrotabam, et excruciabar, voluens ac versans me in luctu meo. S. Aug. 8. Conf. c. 11.

Guil. Collaert excud.

VII.

Sic ægrotabam, & excruciabar, voluens ac verſans me in vinculo meo. 8. *Confeſſ. c.* 11.

AErias Genius dum fortè perambulat auras;
Et ſuperum, pennâ remige, ſulcat iter:
Idalio algentes, AVRELI, *frigore fibras*
Vidit, & errorum perdita corda gelu.
Vidit; & immane ingemuit; nunquam, heu! miſer, aiens,
Cœlituum glacies ſolibus iſta cadet?
O! miſer, apricos flat Gratia Diua tepôres;
Et tua mortifero frigore membra rigent.
Quò tandē? arrectis hæc auribus accipe, an omnis
Vitali verè ceſſit ab ore calor?
Dicebat, molliq́; prehenſâ pollice dextrâ,
Nullus in exanimo corpore pulſus erat.
Fugerat aura leuis, ſed & oſſa, cutiſq́; rigebant;
Tantalis vt Sipyli vertice petra riget.
Mox poſitis pharetris, facie ſtans versùs Olympū,
Nubilus, & tanto funere triſtis, ait:
Pôcla tibi quoties, ſuccoſq́;, herbaſq́; paraui,
Nec placuêre labris illa, vel illa tuis.

Verba

Verba tibi quoties ſunt dicta leuantia; at illi
Facti ſunt monitus, ignis in igne, mei.
Et fomenta æger ſtomachus cane peius, & atro
Pœoniam peius oderat angue manum.
Ah! vide, quò tandē, quò te furor improbus egit:
Iam te ſarcophagus, iam ſtygis antra manēt.
Sic tenebras plenis velis properatur ad imas;
Vis quaſi non animi dignior vlla foret.
Nulla quaſi exſtarent cognati ſemina cœli:
Quæ ſub membrorum cortice clauſa latent.
Vah! quoties ſpinaſq; premis, graderiſq; per ignes,
Dixit mœſta Parens imbre rigata ſinus.
Caſtiganſq; tuos verax Caſſandra furores,
Impleuit lacrymis talia dicta ſuis.
Nate, caue, vide ne pereas, furit improba Cypris,
Hæreſis & rabido flamine miſcet aquas.
Ecce gemit tua prora feris alliſa procellis;
Ecce natant medio naufraga membra mari.
Dum potis es, tabulā cape, ſpes hæc vna ſalutis;
Obruet, heu! miſerum, ni facis, vnda caput.
Hæc, & plura oculis effata fluentibus, huius
Præſago cecinit carmine dira necis.
Vera fuit vates, partem probat exitus: ô! ſi
Partem aliam ſinerēt aſtra benigna ratam.
Hanc quæſo miſeræ Matri Tithonia coniux
Actutùm roſeo proferat ore diem.

Quaſi

Quaſi mortem reformidabat anima reſtringi à fluxu conſuetudinis, quo tabeſcebat in mortem. 8. *Conf. c.* 7.

Seruus eram, & ſeruitutem amabam: cœcus eram, & cœcitatem deſiderabam: vinctus eram, & vincula non horrebam: amarum dulce, & dulce amarum credebam. *Sol. c.* 6.

Sciebam, ſed nec volebam, nec valebam, eò magis quia non mihi eras aliquid ſolidum, & firmum, cùm de te cogitabam. 4. *Conf. c.* 7.

Non ſatagebat pater, qualis creſcerem tibi, aut quàm caſtus eſſem, dummodò eſſem diſertus, vel potiùs deſertus à culturâ tuâ, DEVS, qui es vnus, verus, & bonus dominus agri tui cordis mei. 2. *Conf. c.* 3.

MATER PRO ME QVOTIDIE TIBI RIGABAT TERRAM SVB VVLTV SVO. 5. Conf. c. 8.

VMbroſâ vitrei dum fortè crepidine fontis,
Sidonios MONICE *tabida luſtrat agros:*

Tabida

Tabida tot lacrymis, tot anhelis ægra querelis,
Tandem floriferâ fessa resedit humo.
Iuxtà natus erat (sic Dij voluistis) acerbus,
(O! dolor ille adamas, Noricus ille chalybs.
Nullâ, Nate, refert, eris exorabilis arte,
Continuiq; mihi funeris author eris?
Si durum cordis silicem , quernasq; medullas,
Quas lacrymæ nequeūt vincere, vincat amor.
Omnia vincit amor; quid enim nō vinceret ille,
Qui debellato sciuit ouare Deo?
Hyrcanâ quid tigre magis crudele, quid vrso?
Adsit Amor, furias ponet vterq; suas.
Ille auium resonare gregem sudo aëre cogit
Mille iocos, animi gaudia mille Deus.
His dictis, fessæ rostrata ciconia matri
Talia portabat per loca, fortè dapem.
Aspicis hanc tranare polum? rectè, auspice cælo,
Commoda propositis remigat illa meis.
Hæc tibi naturæ, morūq;, ait, apta magistra est:
Ne pudeat, mores arguet illa tuos.
Cerne libens ex hac reuerentia quanta parentū:
Officij noscas bruta magistra tui.
Emeritis vitæ quærens authoribus escam,
Exemplum sobolis te docet esse bonæ.
Aspicis vt volitet per agros, per flumina, reddat
Vectigal cunis vt geniale suis?

Et tu me refugis vitæ per amica monentem:
Et dictis perstas durior vsque meis.
Scilicet ista decent Lucinam præmia nostram;
Hæc sunt ob curas munia digna meas.
Nobilis Æmonium cytharã Centaurus alumnũ
Dum docet, offendunt Herculis arma senem.
Arma venenosi tabentia sanguine Nessi,
Lernææ nuper quem sociarat Hydræ.
Mollibus alloquijs ægrum demulsit Achilles;
Et fouit medicâ, quâ potis, arte malum.
Sæpè ferunt guttis maduisse tepentibus ora;
Sæpè scatens trepidâ pus posuisse manu.
Phyllirides blando obsequium spectabat ocello;
Si qua fides, clausit lætior inde diem.
Heröum sectare pios toto impete mores:
Exemplum primi nominis ecce damus.
Nil adeò turpe est quam fastidire parentem;
Omnis in hoc vili crimine noxa latet.
Quid me, quid gemitus caperatâ frõte pererras?
Quæ non materno bellua amore furit?
Et leo lasciuit toruæ super vbera matris;
Et minor effrenæ pullus adhæret equæ.
Hoc equidem miror quòd inexorabilis hæres,
Cùm scelus est nullum præter amare meum.

Illa vidua casta, pia, & sobria,
quales

quales amas, iam quidem ſpe alacrior, ſed fletu, & gemitu non ſegnior, non deſinebat horis omnibus orationum ſuarum de me plangere ad te. 3. *Conf. c.* 11.

Exaudiſti eam, nec deſpexiſti lacrymas eius, cùm profluentes rigarent terram ſub oculis eius, in omni loco orationis eius, & exaudiſti eam. 3. *Conf. c.* 11.

Neſciebat, ideò flebat, & eiulabat, atque illis cruciatibus arguebatur, rea reliquiarum Euæ, cum gemitu quærens, quod cum gemitu pepererat. 5. *Conf. c.* 8.

Tu altè conſulens, & exaudiens cardinem deſiderij eius, non curaſti quod tunc petebat, vt in me faceres, quod ſemper petebat. 5. *Conf. c.* 8.

FIERI NON POTEST, VT FILIVS ISTARVM LACRYMARVM PEREAT. 3. Conf. c. 12.

THreïcio Graiæ ſtabant in littore puppes;
Hanc maris accenſi fecerat ira moram.
Cùm ferus, & mœſto ſimilis, ſimiliſq; minanti
Hæc ruptâ Æacides dicere viſus humo.

Ite

Ite, coronatis vada cærula ſcindite velis:
Carbaſeos mollis iam petit aura ſinus.
Egregij ſocij, properis excedite remis,
Hoſtilis cineres dum tegit vrna meos.
Scilicet hæc noſtræ ſunt debita præmia dextræ;
Scilicet hæc meritis gratia danda meis?
Imò cadat noſtro mactata Polixena buſto;
Hoſtia debetur Manibus illa meis.
Dixerat; aſt ſocij facinus damnantq́ꝫ, feruntq́ꝫ
Horrendum tali ſpargere buſta ſacro.
Ille tamen remeat ſolitâ magè percitus irâ;
Terrentur tantis plebſqꝫ, duceſq́ꝫ minis.
Sed quid agant? gremio caræ ſedet illa parentis,
Et precibus, non vi, res peragenda fuit.
Quæ poterunt voces teneram exorare puellam?
Quæ matris rigidas flectere Suada fibras?
Vnicus officio tali fuit aptus Vlyſſes,
Flexanimis ſolitus fundere mella labris.
Vt ſtetit ante Hecubã regis mandata Pelaſgi,
Et magni Æacidæ triſtia viſa refert.
Dura quidẽ, dixit, petimus, tamẽ omnibus horis
Inferias tales nobilis Vmbra petit.
Quæ tanta retulit Ithacus dulcedine linguæ,
Vt dederit victas nata, parenſq́ꝫ manus.
Hæc mecum quoties recolo, mirabile Suadæ,
Et linguæ ſtupeo fulmen, Vlyſſe, tuæ.

Scilicet

Scilicet his posuit genitrix lacrymabilis iram,
Et post tot Troiæ funera, virgo data est?
Quid facis, ô regina? tuū dedit Hectora letho;
Et rabidis circùm mœnia traxit equis.
Pyrrhus & ipse sui crudelis imagine patris
Iliacam Priami sanguine tinxit humum.
Eloquium torrens Itachi, rationibus istis
Præstitit, & tristi ducta puella sacro.
Hæc grādi Vates memorāt, referuntq; cothurno;
Et super historiās res habet ista fidem.
O! si certa loqui liceat, nec fabula rebus
Maiorem veris est habitura fidem:
Tu nati, Monice, *ferro cor durius omni,*
Et lacrymâ, & dulci flectere voce potes.
Ille licet Scythiæ gereret sub pectore cautes,
Et nullam vellent viscera ferre manum:
Attamen ingenti prostratus turbine linguæ,
Spontè dedit victas, ad tua iura, manus.
Scilicet est aliquid, quod ferrea frangere possit
Pectora, mollescunt effera corda prece.
Ac veluti Zephyris, & primis Solibus ictæ
Soluuntur, Pindi per iuga cana, niues:
Temperat vt ferrum (quid ferro durius autē?)
Mulciber, & chalybem Norica flāma domat:
Sic lacrymæ, sic pulchra tuæ facundia linguæ
Frangere cor potuit plus adamante rigens.

Quod

Quod ſimul ac fractum varios exiuit in actus,
Mox ingens caſti meſsis amoris ijt.
Sic benè ſub pluuio vitiatur ſidere ſemen,
Poſteà quod multo fœnore reddit ager.

Cùm illa nollet acquieſcere, ſed inſtaret magis deprecando, & vbertim flendo; ille ſubſtomachans tædio; Vade, inquit, â me, ita viuas; fieri enim non poteſt, vt filius iſtarum lacrymarum pereat. *3. Conf. c. 12.*

Non enim ſatis eloquor, quid erga me habebat animi, & quantùm maiore ſollicitudine me parturiebat ſpiritu, quàm carne pepererat. *5. Conf. c. 9.*

Exultat, & triumphat mater, & benedicebat tibi, qui potens es vltrà, quàm petimus, aut intelligimus, facere, quia tantò amplius ſibi à te conceſſum de me videbat, quàm petere ſolebat miſerabilibus, flebilibuſque gemitibus. 8. *Conf. cap. 12.*

VIII. Fa-

Fames mihi erat intus, ab interiori cibo teipso Deus meus. S. Aug. 3. Conf. c. 1.

Guil. Collaert excud.

VIII.

Fames mihi erat intus, ab interiori cibo teipſo, Deus meus. 3. *Conf. c.* 4.

*D*Iua ſoror Phœbi ſolitos emenſa labores,
Oceani niueum merſerat amne caput.
Surgentem MONICE *terris quam vidit Eöis,*
Occidere Heſperijs hanc quoque vidit aquis.
Quid faceret, quæris? rorabat perpete venâ
Et ſpondam, & thalami plumea ſtrata ſui.
Stragula ſtillabant, madidis ceu carbaſa vẽtis;
Viſaq́; de molli balnea facta toro.
Tot lacrymas generabat Amor: quis credere poſſet
Hunc fontem tantis luctibus eſſe Deum?
Dum roſeas Aurora fores pulcherrima pandit,
Et ſua cœleſti purpurat ora croco;
Aſperſit tandem facilis, multùmq́; petitus,
Feſſa, papauereo, lumina rore Deus.
Iamq́; quieſcebant mœſtæ ſuſpiria Matris;
Mens tamen ad luctus viſa redire ſuos.
Vt redit ad Muſas vates, ad prælia miles;
Cùm poſuêre leui membra leuanda toro.
Hîc varijs pinxit nox præceps ſomnia formis,
Senſa animi mirâ pingere ſueta manu.

Non

Non thalamo quales vidisti cœlibe formas
Laodamia, oculis arida facta tuis.
Qualia vidit amās simulacbra miserrima Dido
Demirata Phrygis verba, oculosq; viri.
Prodigus heredes effrons deposcere gazas
Visas, & à patriā perditus ire domo.
Ibat ouans alacri Iuuenum stipante caterua,
Alterius longas orbis ad vsque plagas.
Iamq; in lustra ruit ambas perpotus ad aures;
Lux Baccho, Veneri seruit amica quies.
Perge, scelus, perge; es, bibe, rē disperde, nepotum
Gurges, & abdomen tende, retende tuum.
Pergræcare rosas inter, mollesq; choreas;
Exsugat nummos vilis amica tuos:
Atria tinge mero, centenàq; basia iunge;
Implicet intonsas myrtus, & ipsa comas,
Delicijs iam finis erit; vilissima ventrem
Pabula, iam coget quærere dira fames.
Scilicet hæc primi dederunt elementa magistri
Hæc pater à teneris vnguibus ipse dedit?
Infelix pater, an tu non magè perditus? ô!
Ante oculos subeat fabula tota tuos.
Namq; dies paucos postquàm genialiter egit,
Hausit & innumeras helluo luxus opes:
Hinc Venus, indè Céres, emunctū diuite zona
Et nudum nigro fornice lena trahit.

Mox

Mox stimulante fame duras quatit ilice glãdes;
Et suis indignos quæritat esse cibos.
Ah! vbi myrrhato carchesia plena Lyæo;
Ostreaq; ignoto quæ tibi lecta mari.
Mollis vbi prurigo Cupidinis? oscula mille?
Mille ioci? innumeris conscia Luna probris?
Hæc varijs Monicæ *remeabãt somnia formis,*
Et verè ante oculos fabula visa geri.
Iam videt æstiuis torreri solibus ora;
Contracta hiberno iam Ioue membra quati.
Nunc fortunatos (ô! cœlum ô! æquora) alumnos
Faucibus impastis dicere sæpè suos.
Tandem post varios sedet hæc sententia fluctus,
Se patris in medium præcipitare sinum.
O! Pater (vndabãt gemini, quasi flumina, riui)
O! Pater (elinguis vinxerat ora stupor)
Erratũ est, Pater: ah! quò me vesania, quò me
Impulit, heu! cœco cœca Iuuenta pede.
Quò ruis? amplecti tu me? fuge stringere labris
Ora probrosa, genis ora nefasta tuis.
His subitò Monice *monstris exterrita,* Natus,
Natus adest, (clamat) hei! mihi, Nate, *redis?*
Post tot Mœandros; post tam crudelia mentis
Gaudia; serò licet, num mihi, Nate, *redis?*
Mille, & mille tuis infigam basia labris,
Mille; & mille oculis basia, mille genis.

 Semiso-

Semisopita suos vbi tandem soluit ocellos,
Vmbras & fumos ista fuisse videt.
Credebat verè hac tabulâ sibi Morphea somnũ,
Prolem eiuratis exhibuisse probris.
Nec vanus tibi Zeuzis erat, sanctißima Mater:
Lac non sic lacti quadrat, vt illa tibi.

Bonam partem substantiæ meæ habui in potestate, & profectus sum abs te in longinquam regionem, vt eam dissiparem in meretricias cupiditates. 4. *Confess. c.* 16.

Defluxi abs te ego, & erraui, *Deus meus*, nimis deuius à stabilitate tuâ in adolescentiâ, & factus sum mihi regio egestatis. 2. *Conf. c.* 10.

DIMITTISNE NOS? ET *A* MOMENTO ISTO NON ERIMVS TECVM VLTRA IN AETERNVM? 8. Conf. c. 11.

Aspicis vt fluidæ labantur tempora vitæ,
Vt celer, effrenis paßibus annus, eat?
Hora diem trudit, noctem lux altera pellit,
Nec redit vlla dies, nec semel hora redit.

Quid

Quid facis hîc igitur dum ver geniale Iuuentæ
Mille rosas alijs, gaudia mille parit?
Flore nouo potiùs donec cruor integer æui est,
Ne quis eat, cura, liber amore dies.
Vade Cytheræa per amœna rosaria Diuæ;
Est locus ætatem qui decet ille tuam.
Vade, breues nam sæpè rosas, & lilia cernis
Sub matutino consenuisse polo.
Hoc tua forma iubet, Zephyroq; fugacior ætas,
Pegaseis petit hoc qui volat annus equis.
Vectigal pendunt iuuenesq;, senesq; Dionæ,
A tanto solus, tu, grege, liber eris?
Non sinet istud Amor, sæuos domat ille tyrannos,
Quin etiã in dominos ius habet vsq; Deos.
Quêis lege inferior cùm sis, & corpore, & armis,
De te vno, nunquàm credis, ouare queat?
Donec fata sinunt, molles sectare choreas;
Nox te longa manet, perpetuusq; sopor.
Mollia florenti flauescant tempora myrto;
Et Paphies toto pectore numen ama.
Debita turba sumus tantæ, mihi crede, Parenti;
Et regit hæc iuuenes, & regit illa senes.
Flos verni teneris debetur Amoribus, æui:
Hæc illi, ex omni gente, tributa petunt.
Quis, nisi mentis inops, primis non lusit in annis,
Et carpsit celerem, quà potis, vngue rosam?

Ipſi, quos verita eſt longis Stöa docta capillis,
Dicuntur Puero colla dediſſe Deo.
Sic mortale genus longos durauit ad annos;
Hæc quoque ſi demas gaudia, mundus abit.
Inſtar Achelöidum noſtras reſonabat ad aures,
Talia, laſciuo plena calore, cohors.

Retinebant nugæ nugarum, & vanitates vanitatum, & ſuccutiebant veſtem meam, & ſubmurmurabant: Dimittiſne nos? & à momento iſto non erimus vltrà in æternum? & à momento iſto non tibi licebit hoc & illud vltrà in æternum? 8. *Conf. c.* 12.

Et quæ ſuggerebant, Deus meus, quæ ſuggerebant? Auertat ab animâ ſerui tui miſericordia tua. *Ibid.*

Retardabant tranſilire quò vocabar, cùm diceret mihi conſuetudo violenta: Putáſne ſine iſtis poteris? *Ibid.*

Audiebam eas iam longè minùs, velut à dorſo muſſitantes, & quaſi furtim vellicantes, vt reſpicerem. *Ibid.*

VBI

VBI EGO ERAM, QVANDO NON QVAEREBAM TE, DEVS MEVS? TV ERAS ANTE ME, EGO AVTEM ET A ME DISCESSERAM, NEC ME INVENIEBAM, QVANTO MINVS TE? 5. Conf. c. 2.

AVdiat & tellus, terrisq́ quod innatat æquor,
Audiat & vasto maior vtroq́ polus;
Ille ego sum, vitâ ante alios sceleratior omnes,
Communi indignum luce, poloq́ caput:
Quem tumidæ strauit torrens opulentia linguæ,
Et pleno, Phœbi quæ data dona, sinu.
Ille ego sum, paucis (absit iactantia verbo)
Viribus ingenij qui simulandus eram.
Aurea qui magni penetraui scita Platonis,
Nemo licet facilem sterneret antè viam.
Socraticas potui solus qui prendere chartas;
Quidquid & arcanî, Porticus, arte docet.
Ille ego sum toties cœloq́, Deoq́ rebellis,
Gens hominum nunquã cui tulit vlla parem.
Qui caræ risi curas, & iussa parentis;
In cuius, Paphiæ vixit, vt hydra, fibris.
Nõ fallo, aut voces pulchra has Submißio ducit;
Ah! sanctis virtus cognita sola viris.

Scis, hominũ rector, quot rapta sit æstibus ætas;
Quàm mea per turpes cymba cucurrit aquas.
Scis, auidis quoties gustaui absinthia labris;
Carnificesq; edi nocte, dieq; dapes.
Sentinam quoties, quoties nequàm ore guloso
Putida cum tetro pocula felle bibi.
Iucundos sine te flagrabam sumere potus,
Qui mihi deliciæ solus habendus eras.
Fel mihi, mel visũ est, quæ toxica, credita vina;
Et plusquàm Atacis, turpia, risus, erant.
Credet posteritas aliquem potasse Mephites,
Tetrius, & tetro quod datur helleboro;
Qui poterat gustare merum, qui vescier illo
Melle, quod in cœlis Dædala condit apis.
Credite (signa mei quamuis sint ista pudoris,
Nec tribuent vllam his sæcla futura fidem)
Membra luto, spurcæ suis instar, voluere, molli
Sæpè mihi visum mollius esse toro.
Vesci Sardoïs (& si quid amarius) herbis,
Res epulis dicta est omnibus esse prior.
Ah! vbi tunc aderã, vel quo sub cardine, Clotho
Vertebas vitæ ferrea pensa meæ;
Cùm sensu sic captus eram; sic mentis inanis,
Hos sine te gratos rerer vt esse cibos?

Serò te cognoui, lumen verum, serò

te cognoui. Erat autem nubes magna, & tenebrosa ante oculos vanitatis meæ, ita vt videre non possem solem iustitiæ, & lumen veritatis. *Sol. c. 33.*

Quid mihi proderat ingenium per illas doctrinas agile, & nullo adminiculo humani ingenij tot nodosissimi libri enodati, cùm deformiter, & sacrilegâ turpitudine in doctrinâ pietatis errarem. *4. Conf. c. 16.*

Væ! tibi flumen moris humani, quis resistet tibi? Quamdiu non siccaberis? Quòvsque volues Euæ filios in mare hoc magnum, & formidolosum? *1. Conf. c. 16.*

Quis vnquàm, bone IESV, de tuâ misericordiâ diffidat? Qui cùm inimici tui essemus, redemisti nos in sanguine tuo, & reconciliasti nos Deo. *Med. c. 39.*

Qui de veniâ peccatorum desperat, negat Deum esse misericordem. *Man. cap. 23.*

Quamdiu? Quamdiu? Quare non hac hora finis turpitudinis meæ? S. Aug. 8. Conf. c. 12.

IX.

Quamdiu? quamdiu? quare non hac hora finis turpitudinis meæ? 8. *Conf. cap.* 12.

Compedibus semper stringemur? aënea collo,
Mancipiũ infelix, vincula semper ages?
Non vnquam cadet hoc miseris velamẽ ocellis?
Non vnquam rutilum prendere posse diem?
Me miserum! quantis agitor, versorq; procellis;
Quod volo, mox nolo; quod fugit, vsq; sequor.
Odi, nec videor me linquere posse, quod odi;
Nec possum cupiens esse, quod esse volo.
Corda catenat Amor, tumidæ vis Palladis oræ
Strangulat, & satis blandior vsque meis.
Crastina blanda Venus semper mihi tempora spondet:
Crastina sed forsan tempora nulla dabit.
Quæ nos segnities igitur tam sera moratur?
Naufragus in medijs quid malè iactor aquis?
Lux vbi curta semel cadet, eheu! crastina nusquã
Tempora, non vllis surget in orbe dies.
Ergo meo quæ finis erit, quæ meta furori,
Si me quæ perimunt, sic mihi tela placent?

Aſpidis exſugo, & ſapit hoc, furiale venenum:
Et quæ dat Colchis toxica, vina reor.
Æſtus, & vnda, quies animo ſunt: ipſa vorago
Iam mihi deliciæ, iam mihi fluctus, amor.
Et cùm tot iaceã ſine viribus (heu! miſer) annos,
Applaudo morbis, & iuuat vſque dolor.
Ah! quæ naſcenti torſiſtis ſtamina Parcæ,
Omina non albæ quæ ceciniſtis aues?
Vt mihi ſic miſero fortuna tenaciter inſtet,
Et premat hoc ſemper dira procella caput?
Poſſe Deos credam tantis gaudere ruinis;
Concedam tantis ſe recreare malis?
Haud ita; nam magno terras molimine curãt;
De Superis aliter credere, grande nefas.
Has ergo tenebras, hanc nubem ſoluite magni
Cœlicolæ, & pedibus ſtricta metalla meis.
Thebano nunquid ſors hæc magè dura tyranno?
Cui tamen inferior crimine vita mea eſt.
Ille, feras inter, noctem tolerauit acerbam,
Auulſis rabido fortiter vngue fibris.
Sorte pari damnor, nec cœli cernere lumen;
Nec minimâ poſſum parte videre diem.
Et quaſi ſit noſtris iſtud leue caſibus, ecce
Stricta grauant collũ vincula, ſtricta pedes.
At facite, vt poßim tandem compage ſolutâ
Ad vos aſſertas tollere rîtè manus.

Et

Et tauro rigidus quondam iuga demit arator;
Duraq́ʒ defeßis frena reponit equis.
Turpiter exacto melioris temporis æuo,
Militiæ repetam priſtina ſigna meæ?
Et repetam victus madidā gladiator arenam?
Et repetet ſæuas naufraga puppis aquas?
Hoc, Deus alme, veta, ſupplex te deprecor, & me
Tolle neci, merito nè peream ipſe meo.
Infames niueo furias abſolue lapillo,
Nec nigra me damnet Iudicis vrna reum.

Dicebam apud me; Ecce modò fiat, modò fiat: & cùm verbo iam ibam in placitum; iam pœnè faciebam, & non faciebam; nec relabebar tamen in priſtina, ſed de proximo ſtabam, & reſpirabam. 8. *Conf. c.* 11.

Intuentibus nobis finem occurrebant tenebræ, & auerſabamur gementes, & dicentes; Quamdiu hæc? Et hoc crebrò dicebamus, & dicentes non relinquebamus. 6. *Conf. c.* 10.

Quomodò ardebam, *Deus meus*, quomodò ardebam reuolare à terrenis ad te, & neſciebam quid ageres mecùm. 3. *Conf. c.* 4.

CONSVETVDO SATIANDAE INSATIABILIS CONCVPISCENTIAE ME CAPTVM EXCRVCIABAT. 6. Conf. c, 13.

O! Quater, & quantùm nequeo memorare beatos,
Aurea qui cœlo, tempora, teste trahunt.
Qui procul à turbis, scelerũq; furentibus vndis,
Et sine nube vident, & sine fæce dies.
Fons quibus est nectar, magnæq; domesticus ignis
Deliciæ & paleæ murus, & herba torus.
Rubra quibus fragra, aut longam, sub vespere sedant
Mitia poma suo pondere fessa, famem.
Felices quibus hanc concessum viuere vitam;
Nil reor in toto lætius orbe dari.
Illic acta mihi si vita fuisset ab æui
Limine, quàm fati sors foret alba mei.
Sed diuersa nimis neuerunt stamina Parcæ,
Stamina quæ nigro pollice ducta reor.
Nam vastas vix me genitrix produxit in auras,
Et potui patrio firmus abire lare:
Cùm varijs solui sine fronte, repagula noxis;
Perq; nouos creuit fœda Iuuenta gradus.

Sæpe

Sæpè quidem maior volui hanc exſtinguere flammam;
Strenuior noſtrâ ſed fuit illa manu.
Non omnem quandoq; leuant fomenta dolorem;
Interdum doctâ plus furit arte malum.
Tollere quis tabem fundo potuiſſet ab imo?
Radicem nimiâ fecerat illa morâ.
Imò quod & noſtræ pars non fuit ima ruinæ,
(Læſus enim gladijs pluribus vnus eram)
Vis animi, & Gaudiæ nunquā ſaturabilis ardor,
Collaq; & intorto vinxerat ære manus.
Non poterat tot vincla comis, tot ſtamina collo
Soluere, non pedibus texta tot æra meis.
Imperio parêre ſuo me longa vetuſtas
Fecerat, & dudum iuſſa ſuperba pati.
Et quāuis orbem nonnunquam cōpedis vnum
Frangere, vi totâ, me potuiſſe ſciam:
Non ideò vinclis valui ſpirare relictis;
Stringebant miſeros ſed noua vincla pedes.
Sic luctata canis nodum licet ardua frangat,
Hanc alia à collo longa catena ſubit.

Alternabant, & impellebāt venti huc, atque illuc cor meum; & tranſibāt tempora, & tardabam conuerti ad *Dominum Deum*, & differebam de die in diem viuere

uere in te, & non differebam quotidie in memetipſo mori. 6. *Conf. c.* 11.

Illud placebat, & vincebat; hoc libebat, & vinciebat. 8. *Conf. c.* 5.

Libidinis ſeruus eram ſatellitio perdurantis conſuetudinis. 6. *Conf. c.* 15.

SVSPIRABAM LIGATVS NON FERRO ALIENO, SED MEA FERREA VOLVNTATE. 8. Conf. c. 5.

M*Anè erat, & verno recreauerat vbere terram,*
Puberes lactans, lutea Diua, roſas.
Nunquã hilares adeò viſa eſt produiſſe ſub auras,
Nunquàm adeò pingui nube pluiſſe merum.
Pandebat cunctos, quia ver erat, aurea Mater
Theſauros, & opes luxurioſa ſuas.
Naiades hîc agitare choros, viridesq́ Napææ,
Arboreæ ſubter frondea tecta comæ.
Ipſe nouas æther viſus ductare choreas;
Et terra inſuetam carpere viſa facem.
Aſt PVER *infelix, peſti deuotus acerbæ,*
Has Veneres animo turbidiore videt.
Inſomni egrediens thalamo ſuſpiria duxit;
Et læuum ponens, ſternuit ore, pedem.

Sponte

Spontè (quis hoc vidit?) torrẽs currebat aquarũ,
Qualiter hiberno, per ſata, Sole fluunt.
Mens erat ingentes ſolari Pallade motus:
Diua Sacerdotem fugerat alma ſuum.
Siue leues vellet numeros, ſeu grandia Suadæ
Munia, Pieriam Diua negabat opem.
Vt videt auerſis fruſtrà ſe tendere Muſis,
Nec ſolitum reddat quod chelys icta ſonum;
Iratus pluteum cædit, laceratq́ papyrum,
Et nigris oleum deuouet omne locis.
Mœſtus adit pictos millenis floribus hortos;
Quos puro nutrit purior vnda vitro.
Quò properas? feret aura tuos leuis iſta dolores,
Et furias animi, gemmea prata, tui?
An fugiet regnans torto Metanœa flagello,
Dulcis vbi liquidas Flora profundet opes?
Nil agis, augebis cupiens ſedare furorem;
Quò magè te motas, hoc magè flãma calet.
Ad Tanaim vſq́ licet properes, Rhenũue bicornẽ,
Hæc fuga nil faciet, te premet vſq́ malum.
Fortè loco ramis reſidens frondentibus iſto,
Attica cœleſti voce canebat auis.
Nunc flexum, nunc acre ſonans, nunc ore puſillo
Cunctos Muſarum viſa ciêre modos.
Quas non blanditias Eöis ebria guttis,
Quas ibi non voces, ô lyra viua, dabas?

Hanc

Hanc IVVENIS *patulâ nixus, dū suspicit, orno;*
Quàm melior, clamat, sors tua sorte meâ est.
Sors nimiùm dispar, ô cœli lumen Aëdon;
Me miserum, lepidam te tua fata iubent.
Depromis tremulo mellitas gutture voces,
Æternùm gemitus dum miser ore traho.
Rides, & dio celebras tua gaudia plectro;
More niuis lacrymas sole madentis ago.
O! Pandioniæ ter felix gloria gentis,
Quàm (miserum!) melior sors tua, sorte meâ est.
Viue diu, Dryas *ipsa lares tibi grata ministrat;*
Terra *dapes, fontes depluit æthra suos.*
Auritæ properant per tesqua, per inuia Nymphæ;
Nec possunt saturis auribus ire domum.
Crescit amor cautus, plus est audire voluptas;
Nec saties magnas accipit vlla Deas.
Te resonante, leui quoties pede gramina pulsant,
Et varios ducunt, per nemus omne, choros.
Viue diu, non te Mauortius excitat horror;
Non scelerata ferus clangor ad arma vocat.
Non agitat te cura, catenatiq; furores;
Quàm (miserum!) melior sors tua sorte meâ est.
Seu cadat Hesperijs, *seu surgat* Phœbus Eöis,
Vtrumq; arguto pectine tempus agis.

Nos verò iunctis ſi ſpiria ducimus vndis,
Singultim necat, heu! nos ſine fine dolor.
Viue diu, tuus omnis ager, nemus omne, ſereni
Carminis hoc ſemper dulce mineruæ habes.

Iam mortua erat adoleſcentia mea mala, & nefanda, & ibã in iuuentutem, quantò ætate maior, tantò vanitate turpior. 7. *Conf. c.* 1.

Non erat quod tibi reſponderem, niſi tantùm verba lenta, & ſomnolenta: Modò: ecce modò, ſine paullulùm. Sed modò, & modò non habebant modum, & ſine paullulùm, ibat in longum. 8. *Conf. c.* 5.

Fremebam ſpiritu indignans turbulentiſſimâ indignatione, quòd non irem in placitum, & pactum tecum, *Deus meus*, eò quò eundum eſſe omnia oſſa clamabant. 8. *Conf. c.* 8.

Ego eram, qui volebam; ego eram, qui nolebam. Ego, ego eram, nec plenè volebam, nec plenè nolebam. Ideò mecum contendebam, & diſſipabar à meipſo. 8. *Conf. c.* 10.

X. Tolle,

Tolle lege, tolle lege. S. Aug. 18 Conf. c. 12.

Gual: Collaert excud.

X.

Tolle, Lege; Tolle, Lege. 8. *Confess. cap.* 12.

FErtilis & pomis, & pictis floribus hortus
Non procul à Ligurum luxuriabat agro.
Mollis vbi innumeros Zephyrus spirabat odores;
Efflabat tenues aura marita rosas.
Delicias superabat ager, genialiter illic
Nam natura suas fuderat vber opes.
Hic Patritiades *comitatus Achate gemebat,*
Imbre per humentes vsque fluente genas.
Quis modus, ô Superi! nostris quæ meta procellis?
An sine fine licet, quod sine fine nocet?
Cras: heu! cras quoties, nec adhuc cras emicat vllum:
Quò mihi cras istud, quò glaciale riget?
Memnonios toties thalamos, & plena rosarum
Atria, puniceo pandit Eöus equo;
Et cras istud abest; toties rota lucida Solis
Adfuit, & mihi cras non vehit illa meum.
Ergóne perpetuâ noctis mœrebimus vmbrâ,
Crastina blanditijs dum venit hora meis?
Vsque adeóne meæ fallax dabo verba saluti.
Queq; iacet longè, spes mihi semper erit?

Vm-

Vmbroso patulæ recubans sub tegmine fici
Edebat tales tristior ille sonos.
Hæc manalis erat lapis; vndiq; & vndiq; guttas
Elicit, & largo proluit imbre solum.
Enumera segetes Libyæ, baccasq; Venafri,
Quot Tmolus botros, quot parit Hybla fauos,
Et quot aues motis percurrunt aëra pennis,
Quanta maris findat cærula turba vias;
Nec numerabis adhuc lacrymas, quas pectore fudit,
Vt grauida æstiuis nubibus vnda cadit.
Fixus humi, muto similis, quasi carcere aperto,
Currebant oculis flumina bina suis.
Dixisses plusquam materno funere tristem;
Si non hic scelerum lugubre funus erat.
O! quoties gemitus, quoties suspiria rupit,
Ficulnasq; fidit voxq;, iecurq; comas.
O! quoties Dryades singultibus implorâre:
Miscuit & gemitus garrula Diua suos.
Et numero vox lapsa domo disuerberat aures,
(Æthereo si non vox ea lapsa polo)
Tolle, lege, (exanguis voluit sua lumina circũ)
Et liquidò inclamat altera, Tolle, lege.
Obstupuit, steterunt gemitus, lacrymæq; perennem,
Nescius hanc Suadam ferre, salutis opem.

Hæret,

Hæret, an hæc blandæ triuialia carmina pupæ,
Hæret, an hæc pueri ludicra fortè canant.
Nec videt hæc pueros, nec dicere carmina pupas;
Arcanum sed ineſt hîc mihi numen, ait.
Fortè ſacros Superi mandant reſerare libellos:
Et mandant, certè verba iubentis erant.
Continuò currit, legit; & mirabile dictu,
Obuia ſunt animo cœlica ſenſa ſuo.
Quanta tuæ ſunt, Magne Deus, *miracula dextræ;*
Momentò tabulas cepit, & alter abit.

Iactabam voces miſerabiles, Quamdiu? Quamdiu? Cras, & Cras. Quare non modò? Quare non hac horâ finis turpitudinis meæ? 8. *Conf. c.* 12.

Ego ſub quadam fici arbore ſtraui, & dimiſi habenas lacrymis, & proruperunt flumina oculorum meorum. Et ecce audio vocem de vicinâ domo cum cantu dicentis, & crebrò repetentis, quaſi pueri, an puellæ neſcio, *Tolle, Lege; Tolle, Lege.* Repreſſoque impetu lacrymarum ſurrexi, nihil aliud interpretans niſi diuinitus vt aperirem codicem. Arripui, aperui, & legi: *Non in comeſſationibus, & ebrie-*

tatibus;

tatibus; non in cubilibus, & impudicitijs; non in contentione, & æmulatione, sed induimini Dominum IESVM CHRISTVM. 8. *Confess. cap.* 12.

Ego iam abrupi me ab illâ spe nostrâ, & Deo seruire statui, & hoc ex horâ hac, in hoc loco aggredior. 8. *Conf. c.* 6.

VBI ERAM PRIVSQVAM SVBDEREM CERVICEM LENI IVGO TVO, ET HVMEROS SARCINÆ TVAE, CHRISTE IESV, ADIVTOR MEVS, ET REDEMPTOR MEVS? 9. Conf. c. 1.

NEc scio, nec possũ verbis memorare, peractis
Quo sint sub cœlo, quo vel in orbe dies.
Iam propè dimidium compleram labilis æui,
Antêibat medias fors mea vita vias:
Dicere nec potui quali sub sidere starem;
Omnia sic rebus nigra fuêre meis.
Audiui quendam Phœboq; & luce carentem,
Extremo procul hinc esse sub orbe locum.
Istis tota mihi tracta est, puto, finibus ætas;
Aut alio, si quod tristius orbe latus.
Ah! quoties cœlo lucem dum poscit ab omni,
Et tenebras Genitrix flet sine fine meas:

O si

O Sol, ô, dixit, nitidum caput exſere, tuq; hunc
Anteueni roſeis, Lutea Diua, rotis.
Multus vbiq; anguis ſicci furit igne veneni;
Multus vbiq; rogus, multus vbiq; dolus.
Nec caſus iſtos valet hic vitare, nec illos,
Ni veſtrum ſupero ſurgat ab axe iubar.
Sol tamen auratis nunquàm caput extulit aſtris;
Nec roſeis viſa eſt Lutea Diua rotis.
Hæc rerum facies fuit, & fortuna mearum,
Veſtiret molles dum leuis vmbra genas.
Felices, teneris Domini, qui ferre ſub annis
Incipiunt hilari pectore dulce iugum.
Sarcina grata quibus magni sũt iuſſa Tonãtis:
Et nihil eſt leuius, ſi placet iſtud onus.
Nil vſquàm leuius (quis enim precor abnuet iſtud?)
Nil iſto maius, diuitiuſq; iugo.
Seruitium præit hoc regumq;, ducumq; thiaras,
Et geminus quidquid nobile mundus habet.
Sunt ibi lætitiæ, luſuſq;, epulæq; perennes;
Et pax & Veneres, & ſine fine chori:
Et quod mireris, libertas compede tali
Nec dici melior, nec prior vlla poteſt.
Felices igitur primis qui ferre ſub annis
Incipiunt hilari pectore tale iugum.

Exarſi

Exarſi in adoleſcentiâ, & ſylueſce[re] auſus ſum varijs & vmbroſis amoribu[s] & contabuit ſpes mea, & computrui co[-] ram oculis tuis. 2. *Conf. c.* 1.

Infelix pecus aberrans à grege tuo & impatiens cuſtodiæ tuæ, turpi fœde[-] bar ſcabie. 3. *Conf. c.* 2.

Ego peccaui, tu me viſitaſti; ego ce[-] cidi, tu me erexiſti: ego ignoraui, tu me docuiſti: ego nõ vidi, tu me illuminaſti. *Sol. c.* 6.

Erraui ſicut ovis perdita, & incolatu[s] meus prolongatus eſt; atque procul pro[-] iectus ſum à facie *Domini Dei mei* in hā[c] exſilij cæcitatem. *Med c.* 20.

Vbi verò alta conſideratio in conſpe[-] ctum cordis mei intrauit, cöorta e[ſt] procella ingens, ferens ingentem im[-] brem lacrymarum. 8. *Conf. c.* 12.

Punctum ipſum temporis, quo aliu[s] futurus eram, quantò propiùs admoue[-] batur, tantò ampliorem incutiebat hor[-] rorem: ſed non recutiebat retrò, ne[c] auertebat, ſed ſuſpendebat. 8. *Conf.* *cap.* 11.

TV NON POTERIS QVOD ISTI, ET ISTAE? 8. Conf. c. 11.

QVid vecors dubitas? quid huc, & illuc
Æger consilij labas, ruisq́;?
Nunc libet, modò quod libet relinquis,
Vertumno magè mobilis marino,
Et magis folijs leuis caducis.
An pedem trahit, auocatq́; sensus
Vallis sanguine quod cruenta multo,
Quod rotæ, gladij, cruces, & hastæ hic
Cadmæis quasi pullulent in agris?
Nugæ: nam violæq́;, flosculiq́;
Puri, virginei, tenelluliq́;,
Et quidquid Charis elegantiarum,
Et quod Flora parit suauitatum,
In hoc quod trepidas virent virêto,
Istis, quæ fugis, emicant in agris.
Aude; quid ruis, & timore torpes,
Despondesq́; animum, euolasq́; retrò?
An tu non poteris quod isti, & istæ?
Quod possunt tremuli senes, anusq́;,
Matronæ, pueriq́;, virginesq́;?
Excors, ô! nimis, & magis columbâ,
Et ceruo magè palpitans, & agno,

Si quod matris ab vbere & puellæ,
Et cunis pueri queunt ab ipsis,
Tu recto, & solido virore firmus,
Hoc, cœlo auspice, posse te negabis.
Tantum aude, & posito timore perge.
Sursum te videt, & vocat Brabeutes,
Parans laureolam, paransq; multis
Aurum tortile, lucidumq; gemmis.
Ausculta Genio, & Deo vocanti;
Mox rotas, gladios, cruces, & hastas,
Quæ frangunt animum, videbis esse
Rosis, & violâ, croco, atque myrrhâ,
Et dulci magè delicata nardo.
Hæc docto modulans sonabat ore,
Casto, quæ Dea castior, columbo,
Lilio quoq; purior niuoso.

Ego in exordio adolescentiæ petieram à te Castitatem, & dixeram; Da mihi castitatem, & continentiam, sed noli modò. Timebam enim ne me citò exaudires, & citò sanares à morbo concupiscentiæ, quem malebam expleri, quàm extingui. 8. *Conf. c.* 7.

Aperiebatur casta dignitas Continen-
tiæ,

tiæ, honeſtè extendens ad me amplectendum pias manus plenas gregibus bonorum exemplorum, & blandiens vt venirem, neque dubitarem. Et irridebat me irriſione exhortatoriâ quaſi diceret, *Tu non poteris quod iſti, & iſtæ?* An verò iſti, & iſtæ in ſemetipſis poſſunt, ac non in Domino *Deo* ſuo? Quid in te ſtas, & non ſtas? Proijce te ſecurus, non ſe ſubtrahet, vt cadas. 8. *Conf. c.* 11.

Non cogitabam medicinam miſericordiæ tuæ ad noſtram infirmitatem curandam, quia expertus non eram, & propriarum virium credebam eſſe continentiam. 6. *Conf. c.* 11.

O! amor qui ſemper ardes, & nunquam extingueris; charitas, *Deus meus*, accende me. Continentiam iubes; da quod iubes, & iube quod vis. 10. *Confeſſ. c.* 29.

Rapiunt indocti Cælū, et nos cū doctrinis nostris vbi volutamur? in carne et sanguine. S. Aug. 8. Conf. c.

Guil. Collaert excud.

XI.

Rapiunt indocti cœlum, & nos cum doctrinis nostris vbi volutamur? in carne, & sanguine. 8. *Conf. c.* 8.

NOctes atque dies Gnidio torpemus in antro:
Et placet in Gnidio segniter esse luto.
Opprimit, & penetrat viuis mea corda sagittis
Igneus ille Puer, lethifer ille Deus;
Nec volo discedant ferales pectore flammæ;
Nec volo discedat, quod mihi virus obest.
Intereà magnis ascendunt paßibus astra,
Queîs duxi in toto vilius orbe nihil.
Astra gigantæo Pygmæos scandere passu,
Et superas specto vi reserare fores.
Et pleno spargunt nobis conuicia plaustro;
Hæc est Palladio nectare plena cohors.
Pallade digna cohors, clamant, quæ Cypridos aris
Sacra facit, Baccho turpia sacra Deo:
Quid Phœbũ coluisse iuuat? quòd tẽpore multo
Vos sacris prodest inuigilasse choris?

Athlantas pueri præeunt, ô! maſcula corda,
O! Phryges, ô! Paphiæ turba miniſtra Deæ.
Dicite quæ Circe veſtros emaſculat artus?
An quia prægredimur, vos pudet ire viam?
His alacres nos explodunt, agitantq; cauillis:
Et quia præcedunt, iſta licêre putant.
Vecordes ederæ quid me fouiſtis inertem,
Si ſtudio ſunt hæc accipienda meo?
Nocturnis ideò volui palleſcere chartis,
Aönias ſtudio ſollicitare Deas:
Vt ſordes inter ducam miſerabilis æuum?
Tam tetris vt me mens mea perdat aquis?
Haud equidē credent, ſed res certiſſima mentis
Dædala vis, noſtrum perdidit ipſa caput.
Sic onerata nimis, nimis acta ferentibus Euris
Obruitur medio ſæpè carina mari.
Sic domus, & turris pluuio quæ vapulat Auſtro
Mole ſuâ, & nimio pondere preſſa ruunt.
Vtq; minora feram, ſic proles multa parentem,
Vuaq; multa necat, multaq; bacca ſuam.
Ter decies meſſor Cereri libauit ariſtas;
Cornigeroq; dedit dulcia muſta Deo, (ſtris;
Quò Paphijs (quis enim neſcit?) malè milito ca-
Et ſignis mæreo, fœda Volupta, tuis.
Ah! quoties oculo turbauit Lesbia pectus;
Incendit flammis falſa Corinna iecur.

Nunc

Nunc aderant multis ornatæ pectora gemmis;
Qualis Apellæis est Venus in tabulis.
Nunc aderant mirâ laqueatis arte capillis;
Vtraq; nunc pictis vafra, salaxq; genis.
Quid facimus? non sunt sincera hæc gaudia, dixi;
Illa suis malè nos perdet, & illa bonis.
Spurcities tamen hæc placuit, nec posse putabam
Viuere, fœda Venus, sordibus absq; tuis.
O! pudor, amplecti, quasi dulcia cinnama, cœnum,
Et siliquis animum pascere, corda luto.

Tum in illâ grandi rixâ tam vultu, quàm mẽte turbatus, inuado Alipium, & exclamo; Quid patimur? Quid est hoc? Quid audisti? Surgunt indocti, & cœlum rapiunt, & nos cum doctrinis nostris sine corde, ecce vbi volutamur, in carne, & sanguine? 8. *Conf. c.* 8.

An quia præcesserunt pudet sequi, & non pudet nec saltem sequi? *Ibid.*

Omnibus istis laboribus nostris quò ambimus peruenire? Maiórne poterit

esse spes nostra in palatio, quàm vt amici Imperatoris simus? Et ibi quid non fragile, plenumq́; periculis? Et per quot pericula peruenitur ad grandius periculum? Et quamdiu istud erit? Amicus autem Dei si voluero, ecce nunc fio. 8. *Conf. c. 6.*

VOLVTABAR IN COENO PLATEARVM BABYLONIAE, TANQVAM IN CINNAMOMIS, ET VNGVENTIS PRETIOSIS. 2. Conf. c. 3.

PHœbe, caput cœli, radio qui præpete spectas
Oceanum, totam qui vagus ambit humum;
Dic mihi, flammiferâ vidisti lampade, plura
Vnquam nequitijs, & grauiora meis?
Ianua laxata est vitijs, quo tempore liqui
Lacteolas matris paruus Ephebus aquas.
Enumerem vetitâ demptos ex arbore fœtus,
Vt Pomôna tuas depopulabar opes?
An Graiæ referam dicteria iacta Mineruæ,
Mœonias suetum rodere dente Deas?
An ferulæ extendisse manum poscente magistro?
Pinxerit vt teneram plurima sylua cutem,

Quod

Quod pila plus animo saperet, quàm Pallas, & ipse
Qui leuis inflicto verbere, turbo volat?
Hæc elementa meis sunt prima furoribus, illo
Creuit, & aucta fuit mens, animusq; modo.
Et quamuis exosa, tamen quia vera fatebor;
Et fiam mundo nunc quoq; teste reus.
Audiet & Medam tostus qui potat Hydaspen;
Et qui Caucaseâ sub niue torpet iners.
Nec fuerit vulgare pudor; pudor exulet à te,
Qui commissa doles, qui cupis esse pius.
Prô! quoties finxi, facerent quæ facta ruborem:
Et mens in fraudes ingeniosa fuit.
De vitijs certamen erat; palmam ille tenebat,
Cui minimum sancti cura pudoris erat.
Hæc fuit in nostro lis non semel acta senatu,
(Sit mihi narranti talia, vera fides)
Flagitijs qui polleret grauioribus, illum
Ocyus emerito tollere in astra sono.
Dij Superi! quantâ caligine voluimur: altâ
Vt primæ ætatis tempora nocte iacent.
Nil mihi ridebat nisi Thisbe, & Pyramus; & quæ
Nasonis docto Musa calore crepat.
Nunc Phaëtontæos mirabar perditus axes;
Et valuisse patris poscere Solis equos

 Magna-

Magnanimum duxi; placuêre pericula tanta,
Et mihi tam miserâ sorte beatus erat.
Icarij visa est generosa audacia cursus,
Cæruleis etsi merserit ora vadis.
Testes Pegasides, quondam mea numina, mētem
Vt rapuit Siren Virgiliana meam.
Sic incendebat gratâ dulcedine sensus,
Ebria vt hoc dio nectare penna foret.
Sæpè meis ibat lacrymarum pontus ocellis,
Cùm legerem Didûs fata cruenta suæ.
Hospitis ingrati non exorabile pectus
Deuoui, & properâ quod trabe fecit iter.
Versabam tener alterius pro funere fontes;
Nec mihi iam casso lumine, mœror erat.

Aciem mentis de profundo educere conatus, mergebar iterùm; & sæpè conatus, mergebar iterùm atque iterùm. *7. Conf. c. 3.*

Non sanabatur vulnus meum, sed post feruorem, doloremq; acerrimum putrescebat, & quasi frigidiùs, sed desperatiùs dolebat. *6. Conf. c. 15.*

Æstuabam, suspirabam, flebam, turbabar; nec requies erat, nec consilium. *4. Conf. c. 7.*

Tenêre

Tenêre cogebar Æneæ nescio cuius errores, oblitus errorum meorum; & plorare Didônem mortuam, quia se occidit ob amorem, cùm intereà meipsum in his à te morientem, *Deus*, vita mea, siccis oculis ferrem miserrimus. 1. *Confess. cap.* 13.

In omnibus erat caligo intercludens mihi, *Deus meus*, serenitatē veritatis tuæ, & prodibat, tanquam ex adipe, iniquitas mea. 2. *Conf. c.* 3.

VAE! VAE! PRAETERITAE IGNORANTIAE MEAE, QVANDO NON COGNOSCEBAM TE DOMINE. Sol. c. 33.

HEi! *mihi fatorum series malè fausta meorum;*
Hei! nigrâ nimiùm vellera torta manu.
Quàm stultè primi cessit mihi temporis ætas;
Quàm memini vernos nequiter isse dies.
Cor salit admonitu lapsi tot fluctibus æui,
Et nimius fari non sinit ora dolor.
Væ! mihi, væ! nocti, piceo quæ lumina peplo,
Ætatisq; dies abstulit atra meæ.

Quò poteram, mea lux, ſine te, niſi perditus altos
In mortis ſcopulos, & vada cœca rapi?
Quò poterat ſine te properans, niſi perdita ferri,
Inter Sirenes, dulcia monſtra, ratis?
Sola ſuum Cypris lumen præbebat eunti;
Hæc Helice, hæc Arctos, hæc mihi Gnoſſia erat.
Ah! quoties iſtos, ad te dum fortè reuerti
Tentaui, Siren reddere viſa ſonos.
Ne, puer, heu! noſtros vnquam ne deſere cœtus;
Tot tibi ſunt luſus nauſea, tótne ioci?
Tot riſus, tot blanditias, tot gaudia ſpernis?
Tam benè nota, miſer, ſic fugis hoſpitia?
Grata domus tenero quæ nos aſpexit ab æuo:
Lætior & ſolito flet Philomela rubo.
Diligit arma, quibus ſæuos Dux vſus in hoſtes;
Cum quo bellauit miles honorat equum.
Gentibus eſt cunctis, dirũ velut omen, hirundo,
Sole malo, noſtrum quod fugit vſque polum.
At quia fida manet, ſolitos neque deſerit agros,
Omnibus eſt meritò grata columba locis.
Quò curris? fœtâq; necas truculentior vrſâ,
Indolis, heu! nimiùm ſemina læta tuæ?
Si quis cùm primis vitem malus amputet vuis,
Pomaq; præcipiti tollat acerba manu,

An non ille ferus? ſinat edita viuere, grandi,
Quæ legat, accurret ſat cita Parca, gradu.
Sic tu, flos Iuuenum, vernos ſine creſcere fru-ctus;
Et ſine per ſuetas ſurgat vt herba vias.
Prima volunt luſus, & molles, tempora, ſoles;
Lude, decent annos omnia læta tuos.
Nec ſemper dabit vua comas, nec paſcua flores;
Vileſcet poſitis candida ſpina roſis.
Quàm citò pulchra ſuum amittit Thaumantias aurum,
Quàm citò candentes populus alta comas;
Quàm citò perdit humus vernos formoſa colores,
Præterit & celeri corporis vmbra gradu:
Tam citò, quâ flores, breuis hæc tua tranſuolat ætas;
Quæ curſim, nullo frena tenente, fugit.
Non vllam Superi requiem velocibus annis,
Formæ non vllam fata dedêre moram.
Hæc mihi Sirenes, Cnidijs dũ iactor in vndis
Sæpiùs, inſano gutture verba dabant.
Verba dabant, annexa quibus certiſſima noſtræ,
Ni citò fugiſſem, pocula mortis erant.
Quæ dũ ſic faciũt, quid erat niſi virus in angues
Proijcere, & rabidis tradere ligna focis?

Væ!

Væ! tempori illi, quando non cognoſcebam te. Væ! ſurditati illi, quando non audiebam te: cœcus enim, & ſurdus per formoſa, quæ feciſti, deformis irruebam. *Sol. c. 31.*

Deus, lumen cordis mei, & panis oris animæ meæ, non te amabam, & fornicabar abs te, & fornicanti ſonabat vndique Euge, euge: amicitia enim huius mundi fornicatio eſt abs te. 1. *Conf. c. 13.*

Longè peregrinabar abs te, excluſus & à ſiliquis porcorum, quos de ſiliquis paſcebam. 3. *Conf. c. 6.*

Miſerere, ne deſperem; etſi ego commiſi vnde me damnare potes, tu non amiſiſti vnde ſaluare ſoles. *Med. c. 39.*

FINIS.

Liber Secundus.

Quænam, obſecro, mater paruulo vteri ſui filiolo, quem gremio fouet, tam tenerè loquitur, ita verbis applaudit, oculis arridet, geſtibus exhilaratur, vt Deo ſuo, Redemptori ſuo, IESV ſuo AVGVSTINVS?

B. THOMAS A VILLA NOVA.

Ecce Cor meum Deus, ecce Cor meum quod miseratus es in imo abyssi. S. Aug. 2. Conf. c. 4.

Guil. Collaert excud.

XII.

Ecce cor meum, DEVS, Ecce cor meum, quod miseratus es in imo abyssi.
2. *Conf. c.* 4.

TAndem proripui limoso gurgite, tandem
Absoluit miseros arcta catasta pedes.
O! vtinam (quid enim nō deprecer?) impia letho
Vincula venissent seriùs illa meo.
Quantum mœroris properatâ morte perîsset;
Dempta forent oculis flumina quāta meis.
Tunc poteram cum laude mori benè, quæ mihi Parca
Posteà deduxit stamina, culpa fuit.
Sed benè consuluit tandem Metanœa labori,
Cruribus exilijt crimen, onusq; meis.
Asseruit iam se mea mens, iam compede fractâ
Cor abit, & rectâ tendit in astra viâ.
Quis memoret tua dona, Deus? retinebar abyssi
Faucibus, en fracto carcere, liber eo.
Et quæ dulce fuit quondā mihi vincula ferre,
Iam pudet, at grauiter ista tulisse nocet.
Ocyus ergo Dijs grates pro munere tanto
Redde, noui nisi vis criminis esse reus.

Sed

Sed quæ cæsa sacros nunc imbuet hostia cultros?
Obruet, heu! cunctas tã graue munus opes.
An dabis Eöas, pretiosa peculia, gemmas?
An dabis admisto nardina multa croco?
Hæc si fortè Deo dare vis, quidnã dabis? vna
Omnia nam nutu condidit illa suo.
Quòd viuis, quòd sis liber, quòd faucibus Orci
Ereptus ploras crimina, id omne Dei est.
Magdala gemmato lacrymantia balsama nimbo
Ad Domini nudos obtulit vda, pedes.
Abrâmus voluit, cœlo monstrante, paternas
Vnigenæ iugulo commaculare manus.
O! Superi, ô! sparsus nostro si sanguine cespes
Cœlesti gratum fumet arôma choro.
Si per frusta chalybs, si me malè deuoret ignis,
Et magno moriar victima sacra Deo.
Sed quid ago? quò me cordis vagus arripit æstus?
Res est, vt video, nescia mentis Amor.
Nam quid opes, cœlũ, quid gẽmas deniq; curat;
Dona cor, gratus si cupis esse Deo.
Cor petit, ô! felix partẽ hanc qui destinat astris;
Quam sursum, telo præpete, mittit Amor.

Ecce cor meum coram te est, discute tenebras eius, vt amoris tui claritate pleniùs perfundatur. Da mihi, *Deus meus,* te,

te; redde mihi te; en amo te, & si parum est, amem validiùs. *Med. c.* 18.

O Anima insignita Dei imagine, redempta Christi sanguine, ornata virtutibus, deputata cum Angelis, dilige illum à quo tantùm dilecta es: Deus suauis, & mitis, & multæ misericordiæ, suaues, mites, humiles, & misericordes requirit. *Man. c.* 24.

Anima tibi viuat, quæ mortua erat, in delicijs viuens, delicijs, *Domine*, mortiferis: nam tu puri cordis vitales deliciæ. 13. *Conf. c.* 21.

SERO TE AMAVI PVLCHRITVDO TAM ANTIQVA, ET TAM NOVA, SERO TE AMAVI. 10. Conf. c. 27.

FOecundo matura seges velut ardet in agro,
Dum Cereale coquit Sirius igne solum:
Ætnæus veluti torret (si credere fas est
Vatibus) Enceladi corpora vasta rogus;
Torruit AVRELI *sic enthea flamma medullas;*
Et quasi præ nimio mortuus igne fuit.

Vix

Vix benè guſtarat quid Amor, nouus aduena, poſſet;
Cùm totum in flammas illicò pectus iJt.
Vt verò ſe vis animi, feruorq; remiſit,
Mens quoties tales eſt iaculata faces.
Serò nimis, mea vita, tuis ebullio flammis;
Figo tuis plantis oſcula, ſerò nimis.
Heu! pereo, quia te perij ſine, te ſine vixi:
Damna voluptatis quàm pretioſa meæ!
Has ego delicias (geminos ſiccabat ocellos)
Contempſi? his potui ſtultus abeſſe bonis?
Quis credet? quis non dementē dicet, & iſtam
Damnabit riſu, tempus in omne, moram!
Hoc eſt quod noſtras pungit, cruciatq; medullas;
Hæ mihi iam triſtes ſunt in amore moræ.
Ite oculi, vitreis fontes effundite clauſtris;
Ite, mei fontes ſigna doloris erunt.
Segnities, ô! amara meis, ô! acerba medullis;
Segnities quantis inuidioſa bonis!
Hæc PATER *eximio flagrans ardore gemebat;*
Vt gemit occiſo caſta columba viro.
Siue diem Titan pandat, ſeu Cynthia noctem;
Nox erat vda, & erat fletibus vda dies.
Plorabat ſine fine ſacræ diſpendia flammæ;
Nec lacrymis requies, nec mora viſa fuit.

Non

Non semel hos feruore nouo quasi perditus, atque
Languidus igne pios protulit ore sonos.
Ergô ego te tandē video, ô pulcherrime rerum!
An fallit vultus vmbra cupita meos?
Ergô ego te video, & teneo, ô flos aureus orbis?
Et licet æthereo molliter ore frui?
O! Superi, tu noster eris, tu basia nobis?
(Cor trepidat, languent viscera, labra silent)
Et tu noster eris, mea Lux, mea Vita? placetq;
Immundos huius cordis adire lares?
Depuber si te, mea sera, at magna voluptas,
Vidissem, quantos res daret ista iocos.
Si saltem, si te nosset maturior ætas,
Duxisset niueam quàm mihi Parca colum.
Sed damnum reparabit Amor, duplicabitur ardor;
Iuro sidereas, per tua tela, faces,
Serò licet, mea Vita, tuis ebullio flammis,
Iacturam ardenti fœnore restituam.

Serò te cognoui, lumen verum, serò te cognoui. Erat autem nubes magna, & tenebrosa ante oculos vanitatis meæ; ita

ita vt videre non possem solem iustitiæ & lumen veritatis. *Sol. c. 33.*

Immensus es, *Domine*, & ideò sine mensura debes amari, & laudari ab ijs, quos tuo pretioso sanguine redemisti. *Med. c. 35.*

Deus, vita animæ meæ, per quam viuo, sine quâ morior, gaudium cordis mei, & lætitia spiritus mei, diligam te toto corde meo, & toto animo meo, & totis medullis meis, & visceribus meis, quia tu prior dilexisti me. *Sol. c. 7.*

Diligam te, *Domine*, & gratias agam, & confitear nomini tuo, quoniam tanta dimisisti mihi mala, & nefaria opera mea. Gratiæ tuæ deputo, & misericordiæ tuæ, quòd peccata mea tanquam glaciem soluisti. *2. Conf. c. 7.*

IN DEDECVS MEVM CREVERAM, ET CONSILIA MEDICINAE TVAE DEMENS IRRIDEBAM, QVI ME NON SIVISTI TALEM BIS MORI. 5. Conf. c. 9.

QVis valeat fluctus vnquã memorare Iuuẽta
Et primo rabiem hoc quæ solet esse freto?

Mill

Mille vbi cum ventis bacchantur mille procellæ;
Mille cadunt noctu fulmina, mille diu.
Paucos, si rectè videas, superasse videbis
Talia non læso, totq; pericla pede.
Sic primæ ætatis malè curritur area, & ipsa
Optima quæ vitæ tempora, lapsus habet.
Multa dies ibat, spatium miserabile nobis,
(Heu! lacrymis nunquam sors caritura meis)
Libertas effrena magis cùm perdere nostram,
Et rabies æui visa, magisq; ratem.
Tempora transierant veloci plurima passu,
Et florem vitæ legerat hora rapax;
Vsq; tamen toto furor hic remanebat in æuo,
Nec me nequitiæ dedecuêre meæ.
Ibam, quò sæui rapiebant carbasa venti,
Nullaq; sat tantis ars erat apta malis.
Saxa per, & scopulos, & acutas vndiq; cautes
Cæco currebat turbine cæca ratis.
Vtq; ferus, duraq; nimis ceruicis, habenis,
Qualibet, effractis, per loca fertur, equus:
Sic non quò decuit, sed quò tulit impetus, ibam;
Laxaram Genio cunctaq; frena meo.
Traxissent quoties imis sub fluctibus alnum
Hinc Amor, hinc Cypris, perpes vterq; furor:

Idaliæ

Idaliæ quoties Matris me flamma, tumorq́;
Mentis duxiſſent noctis ad antra nigra:
Ni ſubitus mediâ veniſſet Typhis in vndâ,
Rexiſſet noſtram, qui pius, arte, trabem.
Credite, iam duri ſubiiſſem limina fati,
(Nil iſto vero verius eſſe poteſt)
Eſſet iampridem ſpoliatum lumine corpus,
Et noſtrum tegeret vilis arena caput:
Ni facilis Virtus cœlo properaſſet ab alto,
Ora, necaturis, quæ rapuiſſet, aquis.
Ah! quantum tibi, Lux, pro tantis debeo donis,
Qui meritis imples nos ſine fine tuis.
Qui facis, vt longo feſſi iaceamus ab æſtu;
Ad ſanum coëant vulnera iamq́; mea.
Antè equidem fugient turres, gens pura, colũbæ,
Et fugiet taurus paſcua, piſcis aquas:
Quàm malè ſe memorem mea mens tibi præſtet, & vnquàm
Oblitus poſſim muneris eſſe tui.
Æternùm penitus hæc ſunt victura medullis;
Et merito grates carmine ſemper agam.

Eram ſine deſiderio alimentorum incorruptibilium, non quia plenus eis eram, ſed quò inanior, eò faſtidioſior. *3. Confeſſ. c. 1.*

De-

Dedignabar esse paruulus, & turgidus factus mihi grandis videbar. *3. Conf. c. 5.*

Residebat tumor meus ex occultâ manu medicinæ tuæ, aciesque conturbata, & contenebrata mentis meæ, acri collirio salubrium dolorum meorum de die in diem sanabatur. *7. Conf. c. 8.*

Quid me fœdius fuit fallendo innumerabilibus mendacijs, & pædagogum, & magistros, & parentes amore ludendi, studio spectandi nugatoria, & imitandi ludicra? *1. Conf. c. 19.*

Ego peccaui, tu me visitasti; ego cecidi, tu me erexisti; ego ignoraui, tu me docuisti; ego non vidi, tu me illuminasti. *Sol. c. 6.*

Quis accepit manum meam, vt ex tenebris, quas amabam me educeret? S. Aug. Sol. c. 37.

Guil. Collaert excud.

XIII.

Quis accepit manum meam, vt ex tenebris quas amabam, me educeret? *Sol. c. 37.*

NOn ita Cimmerias fuscat nox lurida gentes,
Vnde suos Phœbus semper abegit equos:
Quàm piceo vixi circumdatus vndiq; velo,
Florida dum primi tempora veris erant.
Dircæum tali nunquam caligine Vatem
Damnauit magni nupta, sororq; Iouis.
Nunquam post geminis auulsos sedibus orbes,
Tam fuit vmbra tuis, Oedipe, cæca genis.
Vah! quoties viridi dū turpe vagamur in æuo,
Et regit affectus cæca Libido meos;
Cernuus impactâ cecidi ceruice, (Voluptas
Sic erat apta meæ duxq;, comesq; viæ:)
Et modò me Cypris, modò me prosternit Iäcchus,
Et nata in casus cetera turba meos.
His septi nebulis primos exegimus annos;
Lapsi sunt primi, fata per ista, dies.
Quæ quoties animo subeunt, tristorq;, gemoq;
Et lacrymæ, rapidi fluminis instar, eunt.

Nunc verò pulsâ scelerum caligine, puri
Redduntur nobis, & sine nube dies.
Estis, iò, Superi (nec enim me prendere possum,
Nec reserare meo gaudia tanta sinu)
Estis, iò, bis iò; quid enim iucundius vnquàm,
Quid possent homini celsius astra dare?
Hæc & Erythræo lux est signanda lapillo;
Hæc Cilicum, hæc Arabũ munere digna dies.
Cuius erit meminisse mihi sine fine voluptas;
O! verè votis vna beata meis!
Non ita Troiano gauisus Atrida triumpho,
Cùm Priami celsas verteret ignis opes:
Non ita post longos terraq; mariq; labores,
Intrasti patriam, lætus Vlysse, domum;
Quàm feror, & tãtâ rapior dulcedine, quod nec
Pingere penna queat; lingua nec ipsa loqui.
Tu DEVS *hoc, nostris tutamẽ, & aura periclis,*
Quo sine iam premeret nox inimica caput,
Fecisti, cum me dextrâ, leuâq; prehensum
Soluisti, rumpens vincula tetra Stygis.
Quæ mihi durabunt imis sine fine medullis;
Perpetuùmq; memor muneris huius ero.
Antè tenebrosum Titan reget aureus axem,
Et feret auratum pallida Luna diem;
Scylla priùs placidum præbebit nauibus æquor,
Et quæ commissas ore retorquet aquas;

Quàm surdis pietas veletur tanta tenebris,
Et meriti fiat gratia cæca tui.

Tulisti me, *Domine*, de domo patris mei carnalis, & de tabernaculis peccatorum; & inspirasti mihi, vt sequerer te, cum generatione quærentium faciem tuam, ambulantium semitam rectam, commorantium inter lilia castitatis, & tecùm discumbentium in cœnaculo altissimæ paupertatis. *Med. c. 39.*

Nunc tibi inhæreat anima mea, quam de visco tam tenaci mortis eruisti. Quàm mi era erat, & sensum sui vulneris tu pungebas, vt relictis omnibus conuerteretur ad te, qui es super omnia, & sine quo nulla essent omnia. *6. Conf. c. 6.*

Tu sancte, *Domine Deus meus*, misericòrs & miserator, quem confiteor toto corde meo, non te quærebam, tu me quæsiuisti; non te inuocabam, tu me vocasti. *Sol. c. 33.*

TRIBVE MIHI VT LAVDET TE COR MEVM, ET LINGVA MEA, ET OMNIA OSSA MEA. Man. cap. 5.

QVæ Musa, Vatum quæ lyra maximûm
Dignis valeret carminibus tuas
Cantare virtutes, potentûm
Magne Deorum, hominumq́; Rector?
Non si superbas Mæonius sonet
Fides Homerus; Callimachi licet,
Sapphusq́;, & Alcæi tenellis
Metra parent grauiora chordis.
Tu maior omni principio Pater,
Et finis expers immemorabilis,
Rerum nitentûm tu repertor,
Et Stygij domitor tyranni.
Tu mortis antehàc insuperabiles
Portas tremendâ vi superans, leuas
Fractis triumphator catenis
Innumeram super astra turmam.
Tu caussa vitæ, tu fidei sator,
Tu fons salutis, quem polus, & mare,
Et bruta tellus expauescit
Cuncta supercilio regentem.

Quod

Quòd clara fixo cardine machina
Orbes perennet; proximior suo
Diana fratri, quòd latentis
Damna queat reparare vultus,
Quòd vere primo parturiant agri,
Nec iam caducum sustineant onus
Pomi laborantes, nouoq;
Præla fluant rubicunda vino;
Hæc sunt stupenda monstra potentiæ,
Quî nostra pastu corpora recreas,
Immane guttur quî ferarum
In medijs reficis cauernis.
Hæc & profestis lucibus, & sacris,
Vernis reuinctus tempora floribus,
Altare propter personabo
Egregio modulatus ore.
Hæc inter agros compositis modis,
Saltusq; dicam; nec mea Phosphoro
Nascente cessabit Camœna,
Nec profugo latitante Phœbo.

Laudare te vult homo circumferens mortalitatem suam, circumferens testimonium peccati sui, & tamen te laudare vult homo aliqua portio creaturæ tuæ. 1. *Conf. c.* 1.

Accipe confeſſiones meas, & gratiarum actiones, *Deus meus*, de rebus innumerabilibus etiam in ſilentio. 9.*Conſ.c.8.*

Gratias tibi ago pro ſacratiſſima effuſione pretioſi Sanguinis quo redempti ſumus; ſimul & pro ſacroſancto, & viuifico myſterio Corporis & Sanguinis, quo quotidie paſcimur & potamur, abluimur & ſanctificamur, & vnius ſummæ diuinitatis participes efficimur. *Medit, c.* 14.

Et quia exteriora mihi munera deſunt, quæ poſſim offerre, ea quæ in me ſunt vota laudationis ex dono miſericordiæ tuæ ecce libens, atque ouans offero tibi de fide non fictâ, & conſcientiâ purâ. *Med.c.* 12.

ERVIS DE IMMANISSIMO PROFVNDO QVAERENTEM TE ANIMAM, SITIENTEM DELECTATIONES TVAS. 1. Conf. c. 18.

TEr decies flauas meſſor ſcindebat ariſtas,
Ter decies triſti Sole rigebat humus:

Quando

Quando pœnè perij primo malè raptus in æuo;
Et maris atra meam sorbuit ira ratem.
Nec volui (ô! lacrymis sors deploranda cruentis)
Quæ mihi præstò fuit quærere stultus opem.
Insanas hyemes inter, pontiq́; furores,
Ignitasq́; faces, horribilesq́; feras,
Dum tumidis latè fureret freta versa procellis,
Et lacerã hauriret morsq́;, Notusq́; trabem:
Cuncta petijt Genitrix repetitis quæstibus astra;
Nec sensit votis astra benigna suis.
Obstabat feruens tantis conatibus æuum,
Et mala per longas inueterata moras.
Iamq́; ruinosam sorbebat Cypria puppem;
Iam mihi restabat nil nisi triste mori:
Cùm densæ subitò ceperunt cedere nubes,
Diraq́; succensi frangitur ira maris.
Et placidum duxit tempestas propria pontum,
Confusoq́; dies venit amica polo.
Non pelago incubuit Boreas, non aëre flammæ:
Pax fuit alta polo, pax fuit alta mari.
Quærenti caussas, subitò per inania cœli
Insolitam visa est pandere stella facem.
Quales Tyndaridæ, duo splendida sidera cœlo,
Aspiciunt quassæ naufraga membra ratis:
Talis & illa fuit primæ per tempora vitæ
Pellere visa animi nubila densa mei.

 O mea

O mea Lux, dubijs ô ſidus amabile rebus,
Præſidium poſitis, portus, & aura malis,
Tu mea vera Pharos, mea tu Cynoſura fuiſti,
Tu fratres Helenæ, tu mihi Gnoſſis eras.
Et Breuia, & diras vici, te præſide, Syrtes,
Saxaq; non vno quæ metuenda loco.
Te præeunte, petam, ſi mandas, vltima mundi;
Vadam, quò fecit nulla carina viam.
Riphæos ſcandam montes, ſi iuſſeris, atq;
Vlterius nigras Memnonis ibo domos.
Et pugnabo manu Lernæas ſæuus in hydras,
Et tibi ab Heſperio poma dracone feram.
Nec fugiam rabido quæ monſtra ſub inguine latrant,
Nec fugiam Euboicis quæ loca cæca vadis.
Nam ſimul ac tua fax mundo reſplēdet ab alto,
Tum ſilet ira poli, tum ſilet ira maris.
Et fugiunt toto ſi quæ diſcrimina mundo,
Purus & Orion, purus & Hædus adeſt.

Tu ſemper aderas miſericorditer ſæuiens, & amariſſimis aſpergens offenſionibus omnes illicitas iucunditates meas. 2. *Conf. c.* 2.

Tibi laus, tibi gloria, fons miſericordiarum. Ego fiebam miſerior, & tu propinquior.

pinquior. Aderat iam iamque dextera tua ereptura me de cœno, & ablutura, & ignorabam. *6. Conf. c. 16.*

Ibi mihi iratus eram intus in cubili, vbi compunctus eram, vbi ſacrificaueram mactans vetuſtatem meam, & inchoatam meditationem renouationis meæ. *9. Conf. c. 4.*

Serò cognoui te, Veritas antiqua, ſerò cognoui te, Veritas æterna. Tu eras in lumine, & ego in tenebris, & non cognoſcebam te; quia illuminari non poteram ſine te, & non eſt lux extra te. *Sol. c. 33.*

O! charitas, ô! pietas: miſiſti Filium tuum in ſimilitudinem carnis peccati, vt de peccato damnaret peccatum, vt nos efficeremur iuſtitia tua in ipſo. *Med. c. 15.*

Collocas me in loco pascuæ secus riuulos dulcium aquarū
vbi preparas in conspectu meo mensam . S. Aug. Man. c. 9.

XIV.

Collocas me in loco pascuæ secus riuulos dulcium aquarum, vbi præparas in conspectu meo mensam. *Man. c. 9.*

HEi! mihi, quàm misero damnantur sidere terræ;
Quàm segni squallent rura, domusq; situ.
Nec syluis decor vllus adest, nec montibus vmbræ,
Vndique sed macies incubat ægra solo.
Et vitis nullo curuat sua brachia Baccho,
Et dominum sterili germine fallit ager.
Flammiferi rabies toto furit orbe Leonis,
Et Zephyrus nostris exsulat vsque locis.
Cynthia nec niueo petit, vt solet, æthera cornu:
Aurea nec lætis Sol terit astra rotis.
Ambo sed informi terras ferrugine spectant,
Et nigra ferali nox face cuncta tenet.
Dij Superi! quoties istis retinebimur oris,
Ducemus lentas, fata per ista, neces?
O! vacuas animam liceat mihi reddere in auras,
Tam diros vno claudere fine dies.

Dictæ

Dictæi postquam petijsset Iudicis vrnam,
Libera tunc omni mens foret vsq; metu.
Nunc longo miseros duramus funere Soles:
Et spes irrident astra maligna meas.
Vix hæc cum lacrymis, ac horrisono vlulatu,
Ad mare consīdens ore locutus eram:
Cùm procul (ô! faciles Superi, nimiūq; benigni)
Aspicio ferri, per vada salsa, ratem.
Et magno properos ad me trahit impete cursus;
Si nescis, dapibus hæc benè diues erat.
Ac simul optatas tetigit trabs hospes arenas,
Aduenaq; in nostro littore prora stetit:
Protinus ætherei puppi exsiluêre ministri,
Et mihi, Lux, properos visa parare gradus.
Tum, bone, quid tristi languent tua corpora morbo?
Sume animos, in opem nam ratis illa tuam est.
Dixit, & actutùm Cerealia munera mandat
Largiter astantes tum mihi ferre Deos.
Dijq;, Deæq; omnes, quæ robora sensimus illis!
Protinus vt sensus conualuêre mei!
Plus equidē iamiàm moriens ego ad ista reuixi,
Quàm solet infuso vita redire mero.
At membris postquàm redijt vigor, ô bone, dixi,
O Deus, ô aris vne colende meis,

Quas

Quas tibi pro tali reddemus munere grates,
Sat cui nulla dari gratia digna potest?
Inferiora tuis præconia sunt mea donis,
Omnia sunt meritis ora minora tuis.
Te resonabo tamen quantum mea plectra valebunt,
Et pennâ, referam nomen, ouante, tuum.
Tu modò, tu mihi pòst senibus celebrabere sæclis;
Æternùmq; memor muneris huius ero.

Assumat spiritus meus pennas vt aquilæ, volet, & perueniat vsque ad thronum gloriæ tuæ, & ibi super mensam refectionis ciuium supernorum pascatur de occultis tuis iuxta fluenta plenissima. *Man. c.* 3.

O diues omnium bonarum dapum, supernæ satietatis opulentissime largitor, *Deus*, da lasso cibum. Tu enim es panis vitæ, tu omnia, ex quibus viuunt recti qui diligunt te. *Man. c.* 4.

Quocumque iero, tu me, *Domine*, non deseris, nisi prior ego te deseram. Vbicumque fuero, non recedis, quoniam vbique es, vt quocumque iero, inueniam

te,

te, per quem possim esse, ne peream sine te, cùm sine te esse non possim. *Sol.c.14.*

NON *SVNT IN* TE TENEBRAE, *AVT NOX*, *AVT QVAELIBET* DIVERSITAS TEMPORVM. Med. c. 25.

Hortule, cui blandi dedit indulgentia cœli,
Plus quàm Chloris habet, plus & Hymettus opes;
Hortule, perpetuò Soles visure serenos,
Quem dio lactat Naïs amica sinu;
Hortule, delicium mundi, vota vltima rerum,
Et Charitum sedes, & Venerum hospitium;
Quis te, quis geniumq; tuũ, lymphasq; pudicas,
Quis iusto tantas carmine adæquet opes?
Si dulces violas, & olentia gramina quæro,
Nil nisi cum violis messis odôra tibi est.
Hîc & Apollineæ laurus, & plurima myrtus,
Hîc flos Iunonis, grataq; bellis adest;
Vitales Zephyri quibus annuit halitus auras,
Algida nec rigido flamine lædit hyems.
Mille rosæ tibi, mille alij sine nomine flores,
Quos nec Parca auidâ, nec legit Hora manu.
Aspice, quàm sacro distinguitur ordine lucus;
Quantas possideat qualibet arbor opes!

Aspice,

Aſpice, quàm viui fontes, quæ gloria riuis,
Quam variæ vmbroſâ fronde tegũtur aues!
Hîc ſpecus, hîc gelidus pumex, hîc florida Tẽpe,
Cantatis Vatum qualia nulla locis.
Nec gramen pratis, nec flos hiat vllus in hortis,
Quod non in gremio rideat vſque tuo.
Hîc plenis pendens ſemper rubet vua racemis,
Et curuata omnis fœtibus arbor ineſt.
Hortule, cui blandi dedit indulgentia cœli,
Plus quã Chloris habet, plus & Hymettus opes;
Hortule, perpetuò Soles viſure ſerenos,
Quem dio lactat Naïs amica ſinu,
Viue precor, nec te gula deteſtanda luporum,
Nec trucis inuertant ſpumea roſtra ſuis,
Tum ſi quis timidã quærat leo non probus eſcã,
Ne fremitus, ne te terreat illa fames.
Vos potiùs ſagæ roſtroq́;, aliſq́; volucres,
Innocuos illîc perpetuate lares.
Vos ibi, vos blandæ luſus durate columbæ,
Et ſine felle toros, non ſine melle iocos.
Quàm benè diuino gentilia crimina cantu
Concinit hîc, & atrox flet Philomela nefas!
Quã benè cũ virides moriẽs nox tẽdit ad vndas,
Innumeras audis, hortule dulcis, aues!
Et liquidis purus reſonat concentibus æther,
Turba renaſcentem cùm videt ipſa diem.

Nec

Nec Boreas vnquã, nec te ferit improbus ardor,
Néue tuum pellit nox inimica diem.
Hortule, delicium cœli, viue, hortule, ſemper,
Hortule liliolis, & benè plene roſis.

Muri tui ex lapidibus pretioſis, portæ tuæ ex margaritis optimis, plateæ tuæ ex auro puriſſimo, in quibus iucundum *Alleluia* ſine intermiſſione concinitur: manſiones tuæ multæ ſapphyris conſtructæ, laterculis coöpertæ aureis; in quas nullus ingreditur niſi mundus, nullus habitat inquinatus. *Med. c. 25.*

Sol tuus, & claritas tua, & omne bonum tuum, tui pulcherrimi Regis contemplatio. *Ibid.*

O anima mea, ſuſpira ardenter, deſidera vehementer, vt poſſis peruenire in illam ſupernam ciuitatem, de qua tam glorioſa dicta ſunt; in qua ſicut lætantium omnium habitatio eſt. *Man. c. 24.*

O vita beata, vita ſancta, vita ignara mortis, neſcia triſtitiæ, vita totius elegantiæ, dignitatis pleniſſima; vbi nulla peccati illecebra, vbi dies æternus, & vnus omnium ſpiritus, vbi *Deus* facie ad faciem

faciem cernitur, & hoc vitæ cibo mens sine defectu satiatur. *Med. c. 22.*

BONE IESV, TV MIHI MELLE DVLCIOR ES, TV NECTARE SVAVIOR, CVNCTISQVE TERRARVM DIVITIIS, ET HONORIBVS CHARIOR. Med. c. 35.

Mellilegæ volucres, passim quæ dulcis Hymetti,
Purpureas legitis, per nemus omne, rosas;
Quæ per agros, viridi per stagna virētia musco,
Quæritis vsq; thymum, quæritis vsq; crocon;
Linquite nunc violas, & mollia labra rosarum;
Linquite mellifluí regna beata meri:
Et properè ad IESVM, *gens aurea, tendite; namq;*
Vestras ille omnes possidet vnus opes.
Vnus opes opulenter habet, quas mille per hortos,
Mille per & syluas, cura, laborq; parit.
Si mihi parua fides, superas, gens, scandite sedes,
Et dabitur dictis plura videre meis.
An non mellitos stillant labra pinguia rores?
Mellitum stillant colla, manusq; merum?
An non siue oculos, siue ora, genasq; petatis,
Vndiq; diuini pabula mellis eunt?

Nil

Nil opus est igitur per nubila carpere posth
Ad violã, & salices, & thyma blãda viam
Narcisso, cythisóq; rosiq; & rore marino,
Heu! nimis exiles vsque grauare pedes.
Thesauros puri cunctos dabit ille liquoris,
Dulcius & dulcis quàm tulit Hybla merum
O IESV, *mel suaue, meo mel nobile cordi,*
O mulsum! ô animi pabula sola mei!
Funde vel exiguũ tam sancti nectaris haustum
Et liquido exhilara, plus mea corda, mero
Illa quidem data mella diu, data vina bibendo
Ebria delicijs sæpè fuêre tuis:
Ast vbi pauxillum cessas, tunc omnia languent,
Et nigras propero mortis adusq; fores.
Non ita præcipiti petit infans vbera saltu,
Quæ niueo mater flumine plena tegit;
Non ita cerua, fugâ, gelidos petit alite fontes,
Quam premit à tergo plurima turba canũ:
Ad tua quã currunt spumantia nectare labra,
Qui quondam vinis incaluêre tuis:
Quàm plenos flagro cælesti rore canales,
Siue dies vmbram, seu fuget vmbra diem.
At vos, gens author diuini Dædala mellis,
Purpureos Floræ quæ populatis agros;
Si fors hoc mereor, cellis deferte supernis
Plura, & plura ori mulsa beata meo.

Sic

Sic vos, si regem vestrum, paruosq; Quirites
Seruet, & immensa mactet Olympus ope.
Sic latè cellas semper distendite, vobis
Nec soles noceant, nec noceantq; niues.

Malè mihi est præter te, *Domine*, non solùm extra me, sed in me ipso. Omnis enim copia, quæ Deus meus non est, egestas mihi est. *Med. c.* 18.

Quâ dilectione, quo studio, quo feruore, anima, quam desponsasti tibi fide, & miserationibus, debet diligere te, verum *Deum*, & pulcherrimum sponsum; qui nos sic amasti, & saluasti, qui pro nobis tot, tanta, & talia fecisti? *Medit. cap.* 35.

Tuam dulcedinem vt gustauit Petrus, omnium inferiorum oblitus clamauit quasi ebrius; *Domine*, bonum est nos hîc esse, faciamus hîc tria tabernacula; hîc moremur, & te contemplemur. Vnam stillam dulcedinis ille gustauit, & omnem aliam fastidiuit. *Sol. c.* 22.

Inebria cor meum sobriâ ebrietate amoris tui. S. Aug. Medit. c. 37.

X V.

Inebria cor meum ſobriâ ebrietate amoris tui. *Med. c. 37.*

Vina quæ Cyprijs fluunt papillis,
Quæ Puer Deus affatim propinat,
Quæ Siren lenis, & maligna Circe
Cunctis gemmifero exhibent in auro,
Non ſunt talia vina, ſed venena,
Sed triſti fel amarius cicutâ,
Et ſi quid magis aſperum veneno,
Et ſi quid magis horridum cicutâ,
Illis Penelope impudica fiet,
Fiet Hyppolitus ſalax Priapus,
Et fiet Cato mollior Cinœdo.
Hoc qui non ſobrius madet merâco,
Olet dentibus, & ſaliuâ, & ore,
Hirſutis redolet quod hircus alis,
Profundæ quod anhelitus carinæ.
Quod ſerpens fera, quod recens olêtum.
Has peſtes ego deperire poſſem,
Meis ſugere virus hoc labellis?
Ah! ſortis piget, & pudet prioris,
Cùm turpi ſcelerum ſedens tabernâ

Et mei immemor, & meæ ſalutis
Tales helluo viperas vorabam,
Tali me poteram replêre vino.
Nunc, *ô* Magne Deus, *pluente gutto,*
Cor locum ſcelerum riga meorum,
Cor ſedem ſcelerum laua meorum:
Et quò fel magis appetiuit iſtud,
Hoc cœli magis hauriat liquôres,
Hoc tuis magis eluatur vndis.
Non ſic laſſa canum ſequente turbâ,
Fontis cerua ſacros anhelat amnes,
Vt te noctu animus, diuq; quærit,
Suſpirat, rogat, & meri beati
Optat delicias perenniores,
Optat plenus onyx micante gemmâ
Quas deorſum pluit, eliquatq; guttas,
Stacten, & caſiam, crocum, atque nardum.

Deus, lumen cordium te videntium, veni, rogo, in cor meum, & ab vbertate voluptatis tuæ inebria illud, vt obliuiſcar iſta temporalia. *Man. c. 5.*

O! dulcedo amoris, & amor dulcedinis! comedat te venter meus, & nectare tui amoris repleantur viſcera mea, & eructet mens mea verbum bonum. *Man. c. 12.*

In quo amor Dei eſt, frequenter Deum ſuum contemplatur, & in eius contemplationem ſuauiter reficitur, tantò feliciùs, quantò frequentiùs. *Man. c.* 28.

Quia non eſt pulchra laus in ore peccatoris, & quia vir pollutus labijs ego ſum, munda obſecro cor meum ab omni inquinamento, & fac me dignum tuis laudibus. *Med. c.* 33.

Seruiam tibi, & colam te, vt de te mihi benè ſit, à quo mihi eſt, vt ſim, cui benè ſit. 13. *Conſ. c.* 1.

QVID TIBI SVM IPSE, VT AMARI TE IVBEAS A ME, ET NISI FACIAM IRASCARIS MIHI? Lib. 1. Conf. c. 5.

Suauiole, ter Magne Deus, *mihi ſuauior omni*,
Mellee mi, dulci dulcior ambroſiâ,
Quod te (pace tuâ) deludit amabile crimen;
An cadit in magnũ crimen, amorq́ Deum?
Tu miſerum flammis quia me vehementibus ardes,
Vis animus ſimili flagret amore meus.

Nec modò vis, grandes etiam minitare procellas,
Et ſpondes iræ fulmina certa tuæ.
O! animi ſaties, ô! gaudia cordis, ô! aſtrum,
O! ori, IESV, melq́ꝫ, merumq́ꝫ meo,
Vnde tuam turbo ſic vilis homuncio mentem,
Vt ſine me vix te viuere poſſe putes?
Virginis eximiæ ſpeciem, moréſqꝫ pudicos,
Inſolitis Iacob ſcimus amaſſe modis.
Siue gregem tenui per montes paſceret herbâ,
Seu procul occultas quæreret amnis aquas
Ante oculos omni ſtabat radiantior aſtro
Et decor, & dominæ gratia mira ſuæ.
Nunc labra plena roſis, niuei nunc lilia vultus,
Nunc Charitum quales fingimus eſſe pedes,
Nunc nullâ poſitos ſpectabat lege capillos,
Nunc oculorum acres, ſed ſine felle, ſinus.
O! quoties patrui reputans periuria, dixit;
Conſta, iam pretium grande laboris erit.
Iam voto potiêre tuo, iam lactea ſtringes
Colla, premes roſeis iam tua labra labris.
Digna puella tuis eſt illa laboribus, & ſi
Plura queas, digna eſt & grauiora pati.
Dura per arma alij placitas rapuêre puellas,
Nullius illa tibi cauſſa doloris erit?
Tales ille ſuo promebat pectore voces,
Dilati ſolans tædia longa tori.

Et meritò; quid enim Rachele venuſtius vnquã
Ambobus vidit ſubdita terra polis?
Me tamen & flagras magis, & magis ignibus iſtis,
Cùm pice ſim nigrâ nigrior, vſque petis.
Ah! vide quid facias, flammâ nimis impare ferues:
Tam malè conformes nos ſociaret Amor?
Cùm ſubit æterni maieſtas Numinis, & me
Deſpicio, horribili frigore membra tremunt.
Tu ſtellata poli laquearia fulgere mandas;
Et magnas Solem deproperâre vias.
Turba beata tuis plus vndiq; vultibus ardet,
Quàm Pæſtano vllus floſculus ardet agro.
Paſcua graminibus veſtis, & floribus hortos:
Læta Ceres ſqualet te ſine, lætus ager.
Me tamen Aiacem veluti amplectare furentẽ,
Amplecti totis viribus vſque petis.
Theſea Pirithous non ſic expertus amicum;
Non ſic Phocæum, triſtis Oreſte, Ducem;
Et quas priſca fides, & amor ſuper æthera tollit,
Vt tu ſollicitus noſceris eſſe mei.
Quis credat? niſi quod tuus eſt quaſi perditus œſtro,
Et ratione carens, qui nimis exſtat, amor.

Si fugiam, commota manus mihi præparat ignes:
Si faciam, præstò gaudia mille paras.
Disperream, nisi te penitis deamauero fibris,
O IESV, *ô! animi melq́; , merúmque mei.*

Non dubiâ, ſed certâ conſcientiâ, *Domine*, amo te. Percuſſiſti cor meum verbo tuo, & amaui te. Sed & cœlum, & terra, & omnia quæ in eis ſunt, ecce vndique mihi dicunt, vt te amem, nec ceſſant dicere omnibus, vt inexcuſabiles ſint. 10. *Conf. c.* 6.

Scio, *Domine*, ſcio, & fateor, quòd non ſum dignus, quem tu diligas; ſed certè tu non es indignus, quem ego diligam. Indignus quidem ſum tibi ſeruire, ſed tu non es indignus ſeruitio creaturæ tuæ. Da ergo, *Domine*, vnde tu es dignus, & ego ero dignus, vnde ſum indignus. *Med. c.* 10.

Non tantùm te diligo, *Domine*, quantùm debeo, quia non planè cognoſco te; & quia parùm cognoſco, parùm diligo; & quia parùm diligo, parùm in te gaudeo. *Sol. c.* 1.

ANIMA

ANIMA QVAE AMAT DEVM, NIHIL ALIVD POTEST COGITARE, NIHIL LOQVI; CETERA CONTEMNIT, OMNIA FASTIDIT. Man. c. 20.

Qui te cumq; colit, rerũ pulcherrime, qui te
Virgineo ſtringit nocte, dieq;, ſinu:
Quas ibi delicias, quos ebrius haurit amores;
O! quanti tecum flumina mellis eunt.
Vuida mens nec ſe, nec tam bona gaudia nouit,
Infans nec ſcit opes enumerare ſuas.
Nam quò plura tuo libantur gaudia vultu;
Carpere vultu ardent gaudia plura tuo.
Nec caſtis ſaties, nec finis amoribus vlla eſt;
Plus qui te deamat, ſemper amare petit.
Ille ſit & felix per me, diueſq;, furentis
Qui valet impauidus ferre pericla maris.
Qui triſtes Hyadas, decertanteſq; procellas,
Qui potè tot ſiccis monſtra videre genis.
Nil moror, in noſtris habites modò, lux mea, fibris,
Inq; vicem tua me, te mea flamma trahat,
Quò tua, quò mea mens ſortẽ conſlentur in vnã,
Vnaq; vita duos iungat, & vnus amor;

Tum viuam Crasso, Lydoq; beatior ipso,
Et votis fient cuncta priora meis.
O! Lux, ô! cunctis victuri ætatibus ignes,
O! animi, IESV, *delicium omne mei,*
Quantum ah! lætitiæ est, quantum dulcedinis vsque
Ori hærere tuo, igne flagrare tuo:
Alterum in alterius vitam transfundere vultum,
Dulcibus atque animas reddere posse labris.
Huic Cõæ vestes placeant, gerat ille superbus
Serica, quæ Tyrio murice tincta rubent.
Alter agat longos, belli monumenta, triumphos,
Atque trahat vinctos, corpora clara, Duces;
Totus & argento respersus, totus & auro,
Quattuor in niueis fulgeat altus equis:
Dummodò te, mea Lux, teneam, dum cælicus ignis,
Nulla queat [illegible] quem minuisse dies,
Æternùm mea corda [illegible], nihil ista trophæa,
Has nihili lauros, nil decus hoc faciam.
Tu Cõa [illegible] veste mihi, potiorq; triumphis;
Tu Graium maior, Romulidumq; throno.
Præ te nil præstans, nil cerno nobile, siue
Quod tellus, videam, siue quod astra tenent.

Quomodò nos amasti, *Pater sancte*, qui Filio tuo vnico non pepercisti, sed pro nobis impijs tradidisti eum? Quomodò nos amasti? 10. *Conf. c.* 43.

Anima quæ *Deum* amat, quidquid meditatur, quidquid loquitur, amorem sapit, amorem redolet, ita amor Dei eam sibi vindicat. *Man. c.* 20.

Sicut nullum momentum est, quo homo non fruatur vel vtatur pietate diuinâ; sic nullum debet esse momentum, quo eum præsentem non habeat in memoriâ. *Man. c.* 29.

Fac me, dulcis *Christe*, bone IESV, fac me, rogo, amore & desiderio tui deponere onus carnalium desideriorum, vt relinquens omnia ista tibi seruiam, tibi soli inhæream, tibi soli intendam. *Man. cap.* 5.

Minùs te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. *Sol. cap.* 19.

Te nemo amittit, nisi qui dimittit. Et qui dimittit, quò it, aut quò fugit, nisi à te placido, ad te iratum? 4. *Conf. c.* 9.

Percute Domine hanc mentem pia cuspide dilectionis tuæ. S. Aug. Medit. c. 37.

Guil. Collaert excud.

X VI.

Percute, Domine, hanc mentem piâ cuſpide dilectionis tuæ. *Med. 37.*

IEſule, *fax animæ, mi mellee* Ieſule, *cordis*
O! & delicium ſuaue, decuſq; mei,
Igniuomis quamdiu liqueſient viſcera telis;
Incendet noſtrum dulcis arundo iecur?
Si tibi ſum carus vel da, mi mellee, fontem,
Vel mea diſcedat, qui cremat oſſa, calor.
Tolle manum, faculaſq; tuas; moriemur amantes;
Et Libitina mei fœnus amoris erit?
Extinguar, quia te noctes ſuſpiro, dieſq;,
Vt gemit abſentem caſta columba torum.
O! amor, ô! IESV, *mea ſpes, & pectoris ardor,*
O! fax, ô! animi blande tyranne mei,
Vel tua tela moue, vel me moderantiùs vrat,
Quæ nimis in noſtro pectore flamma viget.
Parce, precor, ne te ſubſannent carmine Vates;
Nec me materiem luſibus eſſe velis.
Namq; vbi me denſâ nox lugubris opprimet vmbrâ;
Et mors marmoreo claudet auara ſpecu:

Hac odiosa meo scribent elementa sepulchro,
Qui iacet hîc, nimio tostus amore periit.
Hoc puerique, senesque legent: hoc posthuma noscent
Tempora, ni facias, heu! tibi crimen ero.
Sed quid ago? quò me miserū vis egit amantē;
Res est, vt video, plena furoris Amor.
Ah! melius; torre, mi flammee Iesule, *nostri*
Delicium cordis, deliciumque animi,
Vre, patent mea corda, patent mea viscera, telis
Mens, animusque patet, corque, iecurque tuis.
O! bone, flammanti fode fortiter ilia ferro;
Ilia vulneribus non satianda tuis.
Tam dulces nunquid miseri spernemus amores?
Tam dulcem, cœlo diuite, luxuriem?
Peruia blanditijs fugiemus gaudia tantis?
Ah? mea Lux, geminis carior vsque oculis,
Quo sine nil est dulce, meis nil suaue medullis,
Qui mihi deliciæ, qui mihi solus amor,
Alme Deus, Deus *alme, simillima* Patris *imago,*
O! cor, ô! & vitæ vita, animusque meæ,
Semper membra tuo flagrent fac ab igne, nec vnquam
Flamma rogi flammas finiat vlla meas.

Vre,

Vre, patent mea corda, patent mea viſcera, telis
Mens, animuſq; patet, corq;, iecurq; tuis.

Vulnera hanc animam meam peccatricem, vulnera eam igneo, & potentiſſimo telo tuæ nimiæ charitatis. *Medit. cap. 37.*

Confige, *Domine*, cor meum iaculo tui amoris, vt dicat tibi anima mea; Charitate tuâ vulnerata ſum: ita vt ex ipſo vulnere amoris tui vberrimæ fluant lacrymæ die ac nocte. *Ibid.*

Saucia interioris hominis arcana tui amoris iaculo; & torpentis medullas iecoris flammis ſalutaribus penetrando ſuccende; ſanctique feruoris igne illuſtrando intimæ mentis, & corporis vniuerſa ſuccende. *Med. c. 9.*

Rex meus, extingue in me deſideria carnis, & accende ignem tui amoris. *Med. c. 1.*

BONE IESV, FAC VT SICVT FLAMMA VRENS TOTVS ARDEAM IN TVI AMORIS DVLCEDINE. Med. c. 35.

AH! mea Lux, mea Vita, tuis ita amoribus angi?
Et credam faciles esse in amore Deos?
Et credam ambrosium depasci nectar amantes?
Mel credam Superos esse, merumq́ merum?
Falleris, æthereo qui potus ab vbere, manna
Nescio quod iactas, rorifluumq́ penu.
Qui rutilis clamas aulæa micantia gemmis;
Vt polus Hyblæis innatet omnis aquis.
Quòd foliata fluant, quòd sudent balsama ligno;
Quòd salit hinc lactis, nectaris indè liquor:
Et ferrugineâ in violâ, molliq́ amarantho
Exsultim saturos ludere mille Deos:
Nosq́ fauo vesci liquido, nos semper amantes
Distendi ambrosiâ, nectareôque mero.
Illecebræ sunt hæc, & crustula danda puellis;
Simplicitas trahitur talibus illa modis.
Felle suos satiat, & amaris, credite, succis
Dius Amor, nato par, Cypri fœda, tuo.

Pasci-

Paſcitur & luctu, & lacrymis, gemitúque, querelíſque,
Et ſurdâ noſtras ebibit aure preces.
Mordaci quoties abſinthia triuit aceto;
Et viuâ incendit corpora noſtra face.
Pennatâ quoties violauit arundine pectus;
Et multus, foſſo pectore, ſanguis iit.
Me miſerum, quæ ſacrilego profudimus ore!
Sic agitas dominos, impia lingua, DEOS?
Lurida ſic atro deſpumas corde venena?
Ah! nequàm, ah! Stygias digna ſubire domos.
O amor, ô IESV, *mea ſpes, ignoſce, furentis*
Impetus ille fuit, pectoris ille calor;
Ignoſcas, mea Lux, ſi quæ fanatica dixi,
Et culpa, & nimij crimen amoris erat.
Mens mea ſi cecidit, cecidit quia perdita flāmis,
Et propiore tuo Numine *victa fuit.*
Errauit, fateor; ſed quæ malè prouida dixit,
Et dolet, & culpæ pœnitet vſque ſuæ.
Et dicit quòd Amore tuo nil dulcius; illi
Vſque columbatim baſia caſta litans.
Fallor, an ergo tuis fruor, ô mea Vita, labellis?
Fallor, an æthereum mens bibit ipſa Deum?
Ah! quæ flamma meas lambitq́; voratq́; medullas;
Quis me paſcit Amor, qui mihi repit odor?

Aſtringam

Aſtringam plus, pluſq; tuas, mea Vita, corollas;
Implicitemq; pedes, implicitemq; manus:
Plurima gemmifluo defigens ſuauia cordi,
Plurima mox plantis, plurima moxq; genis.
His ſemper fruar, his flagrem ſine fine fauillis;
Flagrat in immenſis, vt Salamandra, rogis.

Ignis ſancte, quàm dulciter ardes, quàm ſecretè luces, quàm deſideranter aduris! Væ ijs, qui non ardent ex te! *Sol. c. 34.*

Dulcis *Chriſte*, bone IESV, reple ſemper cor meum inextinguibili dilectione tui, adeò vt ſicut flamma vrens, totus ardeam in tui amoris dulcedine, quem & aquæ multæ in me nunquam poſſint extinguere. *Med. c. 35.*

Non eſt volentis, neque currentis, ſed tui miſerētis, vt diligamus te. Tuum eſt, *Domine*, hoc donum, cuius eſt omne bonum. Iubes te diligi; da quod iubes, & iube quod vis. *Sol. c. 19.*

QVIS

QVIS EGO SVM, VT LAVDEM TE, DOMINE, DEVS FORTISSIME, SPIRITVS VNIVERSAE CARNIS, QVI INHABITAS AETERNITATEM. Sol. c. 10.

O IESV, spes vna in eis certissima rebus,
Basiolum cordis, deliciumq; mei,
Quid potius fiet stadio plorabilis æui,
Quàm pleno laudes ore sonare tuas?
Mæonij flueret si carminis alite versus,
Et Getica æquarem fila superba lyra:
Indefessa chelys Phœbi nascentis ab ortu,
Non nisi te merito ferret in astra sono.
Si limo splendente meas prope curreret ædes,
Auriferis Ganges clarus, & Hermus aquis:
Donarem rutilas illius, & huius arenas,
Nil parcente manu, nil retinente sinu.
Maior Alexandro, Crœsoq; potentior, orbi
Si vasto leges, iura, modumq; darem;
Et fasces, & ebur, magniq; insignia regni
Adferrem manibus cuncta tenenda tuis.
Insuper imperium (fieri quod posse negamus)
Me penes in dominos si foret omne Deos:
Ipse tibi deitatis ebur, fascesq; curules,
Ipse darem regni sceptra, locumq; mei.

Te

Te ſiquidem, mea Lux, tanto complector amore,
Vt res ſis ſupra carior vſque meas.
Ah! vbi te totum medijs amplector in vlnis,
Blandiloquo tecum dum licet ore frui;
Quem, dico, magni ſpectaſti luminis author,
Cui radio luxit candidiore dies?
Quē mare, quem nauis vēto magè ferret amico;
Cui plures æther fuderit almus, opes?
Quidquid enim rubro diues parit India ponto,
Quod Tagus auratis cōlit, & Hermus aquis,
Quod folijs Arabes clari, quod vellere Seres,
Area quod Nili, terra quod Afra tenet;
Ilicet exundant pleno quaſi gurgite, cùm te
Vlnis ridentem fas retinere meis.
Diuitias, Veneréſque tenet (nil certius) omnes
IESVM *qui gemino fertq́; refertq́; ſinu.*
Téſtis, Pellæi, Catharis, laus maxima muri,
Illa decus ſacri, flóſque, iubárque chori.
Tu quoque, tu Siculæ lux aurea Lucia terræ,
Quo tua ſcis fuerint ebria corda mero:
Plena polo, vaſtam, ſexúque, & corpore maior
Cùm peteres, nullo te ſubigente, pyram.
Scilicet in medijs quid erat recreabile flammis;
Et dulci potior viſa fauilla toro.
O mea lux, ô Cœlicolûm vna, & ſola voluptas,
O ſpes terrigenûm grandis, & vnus amor.

Viue,

Viue, ô mi dulcis IESV, *tibi & opes, tibi & annos,*
Cuncta tibi vellem contribuiße mea.
Te ſemper, flammasq; tuas, mea gaudia amabo;
Ardor tu vita primus, & imus eris.
Verè ſolus opes habet, & regna omnia ſolus,
Cui fas eſt flammis incaluiſſe tuis.

Vnde hoc mihi, *Domine*, vnde mihi laudes ad laudandum te? Sicut enim feciſti me ſine me; ita laus tibi eſt ſine me. Ante te, *Domine*, laus tua tu ipſe es. *Sol. c.* 10.

Quas laudes, quaſue gratiarum actiones tibi referre valeamus, *Deus* noſter, qui nos inter has mortalitatis noſtræ ærumnas non deſinis conſolari mirâ viſitatione gratiæ tuæ. *Man. c.* 9.

IESV, noſtra redemptio, intra in animam meam, coapta eam tibi, vt poſſideas eam ſine rugâ, & ſine maculâ. Mundiſſimo namque Domino mundiſſima debetur habitatio. *Med. c.* 35.

Laudet te anima mea, vt amet te, & confiteatur tibi miſerationes tuas, vt laudet te. 5. *Conf. c.* 1.

XVII.

Amor vbi venerit ceteros in se omnes traducit, et captiuat affectus. S. Aug. Man. c. 18.

Guil. Collaert excud.

XVII.

Amor vbi venerit, ceteros in ſe omnes traducit, & captiuat affectus. *Man. cap.* 18.

QVanam barbara diritas, Amantis
Vultum nubere, corculumq; caſtis
Non vulgariter æſtuans fauillis,
Imo vellere pectoris receſſu,
Vt triſti cauæ gemat latebrâ?
Per Deum Fidium efferus tyrannus
Omni durior es Nerone, & illo
Falſum torruit igne qui iuuencum,
Et illo ſatiare qui caballos
Humanâ ſolitus ſuos ſaginâ.
Quin ſi ſtat miſeram, per omne vitæ
Tempus perdere, clade tam moleſtâ,
Vno protinus expedita letho
Ad plures eat: optimum, & ſuaue eſt
Metam tangere funerum ſuorum,
Metam cernere cladium ſuarum.
Quid me ſic facie ferociente,
Et ſupercilio minante luſtras?
Vmbra ſi tibi comitatis vlla eſt,

Nec

Nec de tigride natus es Sicanâ,
Clathris exime corculum, diemq́;,
Hanc quæ turture purior pudicâ,
Et castâ magè continens columbâ
Amotis nebulis sine intueri.
Vel da quid modò moliare rerum?
Tum pulchro Puer hæc profatus ore:
Nescis quid sit Amor, suãue numquàm
Gustasti Domini *iugum, nec istam*
Quam tu sic peragis ream catenam.
Si sit barbaries, suauis illa est,
Quæ firmo similes catenat ære,
Et vultu, & studio, & calore mentes:
Quæ lenocinijs, facetijsq́;,
Lusu, blanditijs, amoribusq́;,
(Dum primâ niue puriora cuncta;
Et castis magè casta sint ligustris)
Conformes animos, pares Amantes
Gratâ compede, vinculisq́; vincit.
Quare pone modum tuis querelis,
Qui tantum Cypriæ Alitem Diones
Laudas, & canis, & deosculari;
Nec vim dente nigro lacesse nostram,
Quâ nîl liberius, beatiusq́;,
Nil optabilius, suauiúsque.

Totus eram in morte, totum me resuscitasti: tuum igitur sit totum id quod viuo. Totus spiritus, totum cor, totum corpus, tota vita mea viuat tibi, vita mea dulcis, quia totum me liberasti, vt totum me possideres. *Sol. c.* 18.

Amor facit vnum spiritum de duobus. Amor facit idem velle, & idem nolle. *Man. c.* 18.

Quisquis cognoscit te, se obliuiscitur: amat te plusquàm se; relinquit se, & venit ad te, vt gaudeat de te. *Sol. c.* 1.

Gratias tibi, lux mea, quoniam illuminasti me, & inueni te, & me. Vbi inueni me, ibi cognoui me: vbi inueni te, ibi cognoui te; vbi autem cognoui te, ibi illuminasti me. *Sol. c.* 31.

QVAE CANTICA! *QVAE* ORGANA! *QVAE* MELODIAE IBI SINE FINE DECANTANTVR. Mã.c.6.

QVo Superi thyrso, melicâ quâ voce beantur,
Quos chelys attenuat non satianda modos,

O Amor,

O Amor, ô! inter niueos, pars magna, Quirites
Tam miti frenas qui mea colla iugo.
Da, precor (hic paries turbâ nos iungit ab omni
In simili quoties adsuit æde Deus?)
Quænam Cœlituum torrent ita gaudia mentes,
Quæ tot vena sales, tot parit aula iocos?
Hoc nostras toties, totiesq; iteratur ad aures,
Nil vestris vsquam pulchrius esse locis.
Æternam clamant illic florere Iuuentam,
Æternis plateas luxuriare rosis.
Et plura his, & plura canunt; ô! amatio cordis,
Dic isto quæ sint orgia festa loco?
Ille caput palpo (limis ridebat ocellis)
Percutiens, tales edidit ore sonos:
Digne Puer, centum radies licet Argus ocellis,
Tot tibi sint aures, quot rubet Hybla rosis;
Haud tamē his nosces oculis, his auribus vnquā,
Quod sonat Elysio semper in orbe melos.
Mente putas, animoq; (nihil tamen acrius illis)
Mellifluas Diuûm prendere posse dapes?
Chlorida cinnameas halantem gutture nubes,
Et venâ saliens perpete dulce merum?
Hesperiæ pretium vix enarrabile syluæ,
Et Crœsi, & magni Laömedontis opes;
Et quæ magnus Iber aurato aduectat Eöo,
Non sunt ad nostros futilis vmbra lares.

Hic

Hîc viuis ardet laquear, pariesq; smaragdis:
Hîc mirum spargunt geminea strata iubar.
Nil nisi nectareus pluit altis nubibus imber;
Nil nisi myrrhatum ventilat aura crocon.
Arida canicies nostris procul exul ab oris,
Et capularis hyems, & glacialis anus.
Sed molles animas ibi ver exhalat, & æther,
Perpetuisq; viret dia Iuuenta genis.
Eloquar vt Genius pulchro magè splēdicet astro;
Pegaseâ vt liquidas transuolet arte vias?
Non chalybē, non ardentē timet igne sagittam:
O! quàm felici tempora sorte trahit.
Nunc propter streperis salientem rupibus vndam,
Atthidis arrectâ percipit aure melos.
Nunc agiles plaudit choreas, nūc carmina dicit,
Carmina non vllis deuoluenda modis.
Aspicies alios genialia nablia iunctim
Percutere, hos habili tinnula sistra manu.
Hic tremulas aptat viridi sub pegmate chordas;
Hic resonum facili pollice radit ebur.
Quot sunt diliciæ, quot sunt his gaudia regnis,
Si vis ingenio prendere, disce prius,
Quot producat Hymettus apes, quot pascua flores;
Quot parit Hybla rosas, terra Cilissa crocos:
Enumera claro radient quot sydera cœlo,
Quot frondes habeat sylua, quot vua comas,

Tum

Tum poteris superæ comprendere gaudia sedis;
Et quæ sint nostris orgia læta locis.

Felix ego, & verè in perpetuum felix, si post resolutionem huius corpusculi audire meruero illa cantica cælestis melodiæ, quæ cantantur ad laudem Regis æterni, ab illis supernæ patriæ ciuibus, beatorumque spirituum agminibus. *Med. c. 25.*

Ibi est sempiterna vita, sempiternè beata. Ibi est dies æternus, & vnus omnium spiritus; ibi summa, & certa securitas, & secura tranquillitas, & tranquilla iucunditas, & iucunda felicitas, & felix æternitas, & æterna beatitudo, & beata sine fine visio, & laudatio. *Med. c. 17.*

Opus eorum laus Dei sine fine, sine defectione, sine labore. *Med. c. 25.*

EXPVLSVS A PARADISI GAVDIIS DEPLORO QVOTIDIE MISERIAS CAPTIVITATIS MEAE, CVM RECORDOR TVI IERVSALEM. Med. c. 20.

Æterna

Æternæ ſedes, mentiſq; ſacraria magnæ,
Hos facili planctus, accipite aure, meos.
Ah! nunquã dabitur veſtros mihi ſcãdere colles,
Tam ſanctos nunquam viſere poſſe lares?
Nulla dabunt tali me ſidera degere ſaltu,
Deliciiſq; tuis, Vita beata, frui?
Seu nitidum Phœbus primis caput efferat vndis;
Occiduum ſeſſo ſeu petat axe fretum:
Vrbanas inter ſeu triſtis vixero turbas,
Aut in agris, cœlo liberiore fruar;
Continuis ego vos mœrens efflagito votis;
Vos eſtis curis meta, ſcopuſq; meis.
Heu! quoties gemitus, quoties ſuſpiria fundo,
Et niuis in lacrymas more tepentis eo,
Cùm ſubit illius decreti triſtis imago,
Quò patrio extorris cogor abeſſe polo.
Cùm repeto noctẽ, quâ tot mihi gaudia rapta,
Tot bona, tot luſus, tot ſine fine chori.
Dicite, vos, tacitè quæ cernitis omnia flãmæ,
Nox quoties totam nubila condit humum:
An mea vel modico claudantur lumina ſomno,
Aut ægros ſenſus mulceat vlla quies?
An non ſemper humi fixus, quò corpore, dura
Fata negant, non huc mente, animoq; ferar?
Hibernæ nùm me reuocarunt frigora noctis?
An ſitis, an rabidi tempora ſicca Canis!

H Dic

Dic tu præcipuè, noſtri fax vnica cordis,
Quo ſine nulla mihi gaudia, nullus amor,
An non ſic multos duraui ſub Ioue ſoles,
Et Boreæ patiens, & pluuialis aquæ?
An non continuò, dic, flagrent igne medullæ,
Et te amplectendi maximus ardor ineſt?
Vlmus amat vites, amat altos vinea colles,
Robora amant ederæ, littora myrtus amat:
Plus tamen his ego te deamo, plus omnibus illis
Te cupio amplecti, ſtringere teq; ſinu.
Quid mirum? Vitæ nam tu fax vnica, tu fons,
Et decus, & ſuperi gloria ſumma chori.
Tu Babylonis opes, tu Lydæ pondera gazæ
Vincis, & auriferi quod tegit vnda Tagi.
Deniq; quidquid habet moles hæc vaſta, quod auro,
Aut ebore, aut gemmis, luce, vel arte nitet;
Cuncta tuo parent, ô rerum maxime, ſceptro,
Cùm ſint ſub pedibus terra, poluſq; tuis.

Recordans Ieruſalem extēdo in eam ſenſum cordis, Ieruſalem patriam meam, Ieruſalem matrem meam, teque ſuper eam regnatorem, omnia bona ineffabilia ſimul continentem, quia vnum ſummum, & verum bonum tu es. *Med.c.18.*

Quando

Quando veniet dies lætitiæ, & exultationis, in quâ ingrediar in locum tabernaculi admirabilis, vſque ad domum *Dei*, vt videam videntem me facie ad faciem; & ſatietur deſiderium meum? *Sol. c. 34.*

O Ieruſalem domus Dei æterna, post Chriſti dilectionem tu eſto lætitia & conſolatio mea; dulcis memoria tui nominis ſit releuatio mœroris, tædiorumque meorum. *Med. c. 20.*

Ibi ſunt oues, & agni, qui iam huius voluptatis laqueos euaſerunt, exultant omnes in proprijs manſionibus. Diſpar eſt gloria ſingulorum, ſed communis eſt lætitia omnium. *Med. c. 25.*

Felices Sancti Dei omnes, qui iam tranſiſtis huius mortalitatis pelagus, & peruenire meruiſtis ad portum perpetuæ quietis, & pacis: ſecuri ſemper, feſtiui, atque gaudentes eſtis. *Med. c. 23.*

Semper in luto iacuissem, nisi tu me erexisses; semper cæcus fuissem, nisi tu me illuminasses. S. August. Sol. c. 15.

XVIII.

Semper in luto iacuissem, nisi tu me erexisses; semper cœcus fuissem, nisi tu me illuminasses. *Sol. c. 15.*

Plectra priora canūt olidi sub imagine porci,
(Talem Graia meret si chelys vlla fidem)
Turpiter in fœdo degisse Elpenora cœno,
Spurcaq; non vnis rostra tulisse locis.
Illi victus erat nasorum pestis, & inter
Turpes, summus amor, vertere mēbra, sues.
Talia, quisquis is es, docto qui carmine scribis,
Aönijs voluens abdita sensa modis;
Hei! mihi quàm verax, mutato nomine, de me,
Vatum magne, tibi fabula dicta fuit.
Ille ego sum, qui sex, suis instar, lustra peregi;
Cui sex potus erat, fœda clöaca cibus.
Ille ego sum, infami quem per vaga rura, per vrbes,
Monstrarunt digito virq;, puerq; suo.
Cuius spurcitiem passim fora publica norant;
Norant in varias compita secta vias.
Et quoties ibam per apertas fortè plateas,
Hic est, clamabant, quem ferus vrit amor.

Qui calces matri, calces iacit impius astris,
Exlex, & nullum qui ferat ore iugum.
Hic est, qui totas agit inter stercora noctes,
Infames inter fœda, lutumq́; dies.
Non homo, sed monstrum naturæ, immania cuius
Authores vitæ saxa fuisse, canunt.
Quem lupa, quem tigres primo fouêre sub æuo,
Vberibus creuit qui, lea sæua, tuis.
Talia (nam memini) cœco dum carperer igne,
Multoties tacitâ, perditus, aure bibi.
O! prauos ausus, ô! vitæ tempora, siccis,
Donec ero, nunquàm prætereunda genis.
Hæc hominum permitte, Deus, vulgētur in ora,
Et vitæ recolam turpia probra meæ.
Si non vidisses, heu! me tum mitis ab alto,
Quo iam versarer putris, olensq́; luto?
Quæ scelerum eluuies, quæ me modò pestis haberet?
Quæ sors venisset peior, in orbe, meâ?
Non modò nam bruto viuebā corpore, & atras
Mos mihi semper erat mandere dente dapes;
Sed nostris strages etiam hæc erat addita fatis,
Quòd penitùs gemino lumine captus eram.
Non plus cernebam, quàm filia quę pia rexit,
Cuius turpe nefas sensit vterque parens:

Aut cui, dum tecto dormibat proximus alto,
Abstulit antiquam præpes hirundo, diem.
Luce carens, cœno stertebam lætus in omni,
Incola fœtidior quàm sit olentis haræ.
Augiæ in stabulo feces mihi mille placebant,
Nec poteram infando hoc me satiare fimo.
Ingluuies horrenda nimis, sic sordibus aluum
Replere, vt tantis immoriare malis.

Desperare vtique potuissem propter nimia peccata mea, nisi Verbum tuum caro fieret, & habitaret in nobis. Sed desperare iam non audeo, quia cùm inimici essemus, reconciliati sumus per mortem Filij tui. *Med. c.* 14.

Gratias ago labijs, & corde, & omni quâ valeo virtute, infinitæ misericordiæ tuæ, Domine *Deus* noster, pro omnibus miserationibus tuis, quibus mirabiliter nobis perditis subuenire dignatus es. *Med. c.* 16.

Dicebam, Hoc faciã, illud perficiam; nec hoc, nec illud faciebam. Aderat voluntas, non erat facultas; aderat facultas, non erat voluntas, quoniam de meis viribus confidebam. *Sol. c.* 25.

TRAHE ME AD FONTEM VIVVM, VT INDE BIBAM, VNDE SEMPER VIVAM, DEVS MEVS, VITA MEA. Med. c. 37.

Sylua viret iuxta Elysios cultißima campos,
Cœlicolûm læto sæpè petita pede.
Hæc mihi visa fuit illo semel auspice, nostra,
Aßiduus, dio, qui cremat ossa, rogo.
Dumq; hærens lustro miracula maxima rerum;
Istic prospectus quæ tenuêre meos:
Præ reliquis visus mihi fons mirabilis, vndas
Ad medium, vitreas, vsque vibrare polum.
Fons sacer, & niueus magno dabat impete, summa
(Artis opus miræ) sidera versùs aquas.
Quem simul ac iuxta stetimus, Bibe, Lux mea, dixit,
Et tua tam sancto munere corda leua.
Hic siquidē fons viuus aquæ est saliētis in axes
Æthereos, superis delicium omne choris.
Vix verò primis gustaram talia labris,
Cùm sensu cœpi fortior esse meo.
Et totis maior venit fax ignea venis,
Amplior & solito creuit in ossa vigor.

Tum supplex Genium istarũ veneratus aquarũ,
Hæc cecini grati symbola pauca animi:
Viuite, sidereis natæ de fontibus vndæ;
Viuite, & ad superas tendite ritè domos.
Cælituum vos labra, sacræ vos ætheris alæ,
Vos sola terrarum, vos freta salsa petunt.
Præ vobis, medicas nullus mihi porriget vndas,
Nec quæ Pæoniâ conficit arte senex.
Nam si me quandoq; petat fax pronuba lethi,
Et mors inuisum proxima pandat iter;
Iamq; nigrâ sedeat toruus sub arundine remex,
Tendat & infernæ pallida vela ratis,
Debebunt per vos nigræ mea fata sorores,
Et vitæ rursum vertere fila meæ.
Vtq; ferunt Phœbo genitũ, Cretensibus herbis,
Androgeo raptas restituisse colos:
Sic simul ac vestras gustabo languidus vndas,
Viuidus effœto stabit in ore color;
Et gelidos roseus vitæ calor ibit in artus,
Gratior atque nouo vere Iuuenta fluet.
Credite, viuit in his omnis Podalyrius vndis;
Viuit in hoc vitæ luxq;, salusq; specu.
Ista Machäonios superant, mihi credite, succos,
Et fontes superant, Græcia clara, tuos.
O! bone, quis toto, tã caras, corpore, lymphas,
Tam niueum toto non petat ore, merum?

Quis te, quis liquidos, donum mirabile, fontes
Non colat, & tantis quærat adesse bonis?
Cuncta priùs lato remeabunt flumina ponto,
Inuersas ducent noxq́; diésq; vices;
Nec tellus fruges, nec habebunt æquora pisces,
Nec flammas ignis, nec leuis orbis aues;
Quàm tam sancta meo labantur pectore dona,
Siue mihi quid erit, siue superstes ero.
Te fons, te cunctis venerabor, ô auree, sæclis,
Te fugiente die, te veniente bibam.
Præscia Phœbæis surget dum cursibus Eõs,
Lux mihi nulla aderit te sine, nulla quies
Nam tu viuarum fons es cœlestis aquarum;
Tu nostris Chiron, tu medicina malis.

Anima mea sicut terra sine aquâ tibi; quia sicut se illuminare de se non potest, ita se satiare de se non potest. *13. Conf. c. 16.*

Verè in altissimo, & secretissimo bonitatis tuæ profundo latet fons vnde manat fluuius misericordiæ tuæ. *Man. cap. 32.*

Quis mihi dabit, vt venias in cor meũ, & inebries illud, vt obliuiscar mala mea, & vnum

& vnum bonum amplectar te? 1. *Confess. cap.* 5.

OMNIA MIHI AMARESCANT, VT TV SOLVS DVLCIS APPAREAS ANIMAE MEAE, QVI ES DVLCEDO INAESTIMABILIS. Sol. cap. 22.

Tetra volunt, pueri quoties absinthia sumant,
Nobile qui medicâ nomen in arte gerunt;
Dulci melle priùs graue-olentia pocula circùm
Aspirant, fœdus fallat vt ora sapor.
Tũ puer in speciem, quasi dulci hoc nectare captus,
Euertit celeri, quæ data pocla, manu.
Et plerumq; priùs pleno quàm gutture sumat,
Nescius ad tantam ridet amaritiem.
Sic nos infantes (neque enim est sapientior illis,
Qui rerum vanis se sinit vsque trahi)
Fraude pari semper ludit Caro, ludit & Orbis,
Et Stygis in nostram nata caterua necem.
Et ne incorruptis ludos videamus ocellis,
Mille parant fraudes, retia mille parant.
Ah! nimis ex facili, valeant quæ fallere, fingũt;
Mens quibus ad fraudes ingeniosa nimis.

Idalis impuro si vult vt hic ardeat igne,
Occultum spargit, læsa per ossa, rogum.
Hunc cultu tollit, gemmis hunc perdit & auro;
Huic oculo dominæ pellice fata parat.
Quos vult, exhibitâ mortis velut ægide, sternit;
Cui sunt mille faces, mille venena domi.
Si vis, Munde, nigri si vis dominator Auerni,
Vt ruat in casses ille, vel ille tuos;
Ante oculos stabunt magnarum insignia rerum,
Et nihil his dicent altius esse notis.
Fascibus hunc capiēt, capient hūc murice, & ille
Auro tolletur captus, & ille mero.
Omnia quò fallant, aspergunt omnia vino,
Et sua sub dulci melle venena tegunt.
Apponunt escæ, fallaces cuilibet hamos;
Et toto, laqueos mortis, in orbe serunt.
Cùm tot sint igitur foueæ, tot retia, per quæ
Debeo non vnas ire, redire vias;
Da, Deus, *vt fiam fraudes oculatus ad istas;*
Incautum fallant saxa nec vlla pedem.
Omnia fœda meo da sint, & amara palato,
Quæ Caro, *quæ furuâ cū* Styge Mūdus *habet.*
Te præter, mihi nil sapiat, qui nectare, & omni
Dulcior es mannâ, dulcior esq; mero.
Cùm venies, abigam quos vendit Cypria *fumos;*
Et Stygis, *&* Mundi *lætus abibo plagis.*

Dulciſſime, benigniſſime, & pulcherrime, infunde, obſecro, multitudinem dulcedinis tuæ, & charitatis tuæ pectori meo: vt nihil terrenum, nihil carnale deſiderem, vel cogitem; ſed te ſolum amem, te ſolum habeam in corde, & in ore meo. *Med. c. 36.*

Memoria tua ſancta, & dulcedo tua beatiſſima poſſideat totam animā meam, atque in inuiſibilium amorem rapiat eam. *Med. c. 33.*

O Lux beatiſſima, quæ non niſi à purgatiſſimis oculis videri potes; ſana oculos meos, vt ſanis oculis te contempler, quem non niſi ſani oculi intuentur. *Sol. c. 34.*

Amplectar te bonum, ſine quo nihil eſt bonum; fruar te optimo, ſine quo nihil eſt optimum. *Sol. c. 1.*

Tu es, *Deus*, plenitudo, & indeficiens copia incorruptibilis ſuauitatis. 2. *Conf. cap. 5.*

XIX. Fe-

Fecisti nos ad te, et inquietum est cor nostrum Domine, donec requiescat in te. S. Aug. 1. Conf. c. 1.

Guil. Collaert excud.

XIX.

Fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum, Domine, donec requiescat in te. 1. *Conf. c. 1.*

NVmquàm tuta quies, numquàm pax certa sub astris;
Mille animo curas noxq́ꝫ, diesq́ꝫ parit.
Hoc Salomon vidit, solio cùm clarus eburno
Laxauit votis omnia frena suis.
Iam, sibi dicebat, satiabor murice, & auro;
His saties rebus grandis inesse solet.
An te delectat species prædiuitis horti?
Pensilis hîc omni flore virebit ager.
An vino, gemmisq́ꝫ graues crateras anhelas?
Hîc vinum ambrosijs purius ibit aquis.
Velificare tuis, mea mens, affectibus, (inquit)
Opta, sors homini quod dare dextra potest.
Quod cupis, hora dabit, nullã patiêre repulsam:
Copia vis cornu diuite fundat opes?
Spondeo Persarum montes, & ditis Ibêri
Gazas, & Graiûm robora, resq́ꝫ Phrygum.
Quidquid apud claros Seras resplẽdet, & Indos,
Vina sub extremo littore siqua placent,

Omne

Omne tuum cense, spoliabo Nerea gemmis,
Quas vicina rubri littoris vnda parit.
Auratâ splendet Parium tibi marmor in arce
Citrea trabs, Libani gloria, tecta tenet.
Nil parsi votis; tibi nauibus, atque quadrigis
Quæsiui gemino quidquid in orbe micat.
His, mea mens, gaude, tua sunt; quid stulta paratas
Et fugis, & torto lumine cernis opes?
Hæc rex, ingenij flumen cœleste, canebat,
His reperire studens otia vera bonis.
Sed curis vbi se vidit grauioribus angi,
Stultitiam culpans talia dicta dedit:
Fumus opes, & fumus honos, & citrea fumus
Tecta; meri fumus pocula, fumus amor.
Forma, decorq; vitro magè futilis, omnia fumus,
Si cautè videas, omnia fumus eunt.
Hæc mentem curis soluent, hæc nubila pellent,
Quæ sunt incerto mobiliora freto?
Præter amare Deum pax nulla; nec otia cordi;
Omnia sunt turbæ, præter amare Deum.
Illic vera quies; vis mundi euadere fluctus?
Effuge tot nugas, te quoq; iunge Deo.
Hac omnes barathri fugies statione procellas;
Fixa tuis erit hîc ancora sacra malis.

En

En ad te clamamus redempti tui, ſed & nunc exules tui, quos pretioſo Sanguine redemiſti. In mari turbulento verſamur, tu in littore ſtans, aſpice pericula noſtra: ſaluos nos fac propter nomen tuum. *Sol. c. 36.*

In hoc enim magno huius vitæ diluuio, vbi circumſtantibus agitamur procellis, & non inuenitur fida ſtatio, & locus eminentior vbi pes columbæ valeat aliquatenus requieſcere, nuſquam tuta pax, nuſquam ſecura quies; vbiq; bella, & lites, vbique hoſtes; foris pugnæ, intus timores. *Med. c. 37.*

Infelices, heu! nos miſeri, qui per huius maris magni fluctus, procelloſaſque voragines nauem trahimus, ignorantes an ad portum ſalutis peruenire valeamus. *Sol. c. 35.*

Anima, quam creaſti, ita facta eſt capax maieſtatis tuæ, quòd à te ſolo, & à nullo alio poſſit impleri. Quando autem te habet, plenum eſt deſiderium eius, & iam nihil aliud quod deſideretur exterius reſtat. *Sol. c. 30.*

TAEDEAT ME, DVLCIS IESV GAVDERE SINE TE, ET DELECTET CONTRISTARI PRO TE. Med. c. 7.

O! *Mea ſpes, ô! ocelle animæ, ô! flammula cordis,*
O! IESV, votis meta, ſcopuſq́; meis:
O! cupidis vbi te perſtringens fortiter vlnis,
Immoriar labris pendulus erro tuis?
Et ſuaui ſoluam gemitu languentia vitæ
(Tam pia defigens oſcula) penſa meæ?
O! IESV, Charitum myrmecia, quãdo ſacratis
Halitibus paſcar, ô! mea Vita, tuis?
Quando bibam tenuem pectus quam prodigit vndam?
Quando meam explebit roſcida plaga famẽ?
Luce mihi, IESV, patulis verſaris ocellis;
Nocte meo dormis, pupule chare, ſinu.
Quàm iuuat hoc totum me laſciuire roſeto,
Et lenocinijs pandere vela meis.
Non ego tum cupiam Phrygiæ conuiuia menſæ:
Inuideamúe tuo, Iuppiter alme, throno.
Puniceas dextrâ, læuâq́; prehendo corollas;
Et quæ mellifluo vulnera fonte ſcatent.

Emoriar,

Emoriar, si non hoc nectar inebriat artus;
Emoriar, si quid lætius esse potest.
Si me blanda fides, si barbitos allicit, icta
Barbitos & IESVM pangit, & icta fides.
Est Laurus liquidi propter caput ardua fontis,
Mista vbi pallidulis floribus herba viret,
Hîc citharâ si fortè leuo modulante dolores,
Vocalisq; meum Musa maritat ebur;
Nil cano, nil arguto, nisi mea gaudia IESVM;
Principium est plectris, finis & ille meis.
Inscripsi quoties tenero tua nomina libro;
Creuit & in viridi cortice noster amor.
Testis eris, restat modò si quis in arbore sensus,
Laure, nimis Clario nuper amata Deo:
Sub teneras quoties cecini mea gaudia, frondes,
Quæ fuit & dorso littera scripta tuo.
Quas te non iussi voces ediscere, quæ non
Carmina, fila meæ dum sono tensa lyræ?
Laure, precor, bona viue diu, quæ nobile IESV
(Fortè tibi inuideant sidera) nomen habes.
Viue diu, fidibus IESVM quæ docta magistris
Scis hunc non vno iam resonare modo.
Te non lædat hiems, æstas non vrat, & istas
Non tangant vnquam tela trisulca comas.
Hîc ætate grauis renouet sua tempora Phœnix;
His postrema canat carmina Cycnus aquis.

Te nunquam cernam, quin figam basia; mille
Tam sanctis properè basia corticibus.
Quin casiâ-frondes, costoq́ue, thymoq́ue coronem;
Et ducam festis orgia læta choris.
Laure, precor, bona viue diu, quæ nobile IESV
(Fortè tibi inuideant sidera) nomen habes.
Viue diu, nostriq́ue simul viuetis amores;
A sensu pendet nam mea flamma tuo.

Quia tui valida est vt mors dilectio, absorbeat quæso mentem meam ab omnibus quæ sub cœlo sunt, ignita & melliflua vis amoris tui, vt tibi soli inhæream, solâque tuæ suauitatis memoriâ pascar. *Med. c. 35.*

O felix iucunditas, & iucunda felicitas, Deum videre, & Deum habere in æternum, & vltrà. Hoc sedulâ mente cogitemus, hoc toto desiderio desideremus, vt ad eum citò peruenire valeamus. *Man. c. 16.*

Veniat mihi, *Domine*, tui amoris mira, & inenarrabilis fragrantia, quæ sempiternas in me suscitet concupiscentias, & ex corde meo perducat venas saliētis aquæ in vitam æternam. *Med. c. 35.* Ni-

Nihil blandius est tuâ charitate, nec amatur quidquam salubrius, quàm illa præ cunctis formosa, & luminosa veritas tua. *2. Conf. c. 5.*

NVLLVM TAM POTENS, ET TAM EFFICAX CONTRA ARDOREM LIBIDINIS MEDICAMENTVM, QVAM MORS REDEMPTORIS MEI. Man. c. 23.

Assiduo quoniam me vis contendere bello,
Palmaq; non vno Marte petēda venit:
Congredior, da tela, Deus, viresq; ministra;
Me meus ardor agit, me mea flamma rapit.
Nil Erebi furias, nil castra hostilia Mundi,
Blanditias timeo nil, Caro fœda, tuas.
Stabimus, & clypei tecti septemplicis orbe
Vertemus forti tela, facesq; manu.
Stabimus, & magnam pugnando tuebimur arcem;
Et ferro, & flammis hæc mea dextra valet.
Te duce, Tartareos ibo securus in hostes;
Crux tua nam vallus, præsidiūq; meum est.
Hîc mihi pro longo sumetur lancea telo;
Pro galeâ, capitis spinea serta tui.

Pro

Pro ſagulo, capiam matris dona inclyta veſtem;
Pro calamis, alter clauus, & alter erit.
Sic galeâ tectus, valido ſic feruidus enſe,
Per medias acies promptus in arma ruam.
Nec mihi tela metū faciēt, nec flāma, nec enſes;
Hic ero Pelides, hic ferus Hector ero.
Sed quid me iuxta video? Stygis horrida pubes
Circumfuſa meum cingere viſa latus.
State, quis in noſtros vos huc Deus impulit enſes?
In cladem hanc, quæ vos fata, furórq; trahūt?
State procul nigri manus execranda tyranni,
Aut certam facient tela parata necem.
Ah! video, ſæuam petitis, mala turba ruinam;
Fors cædi noſtro vos quóq; Marte iuuat.
Corpora corporibus componite; iungite vires
Viribus, & cunctas quærite Ditis opes;
Congrediar, dum tela Deus, viréſq; miniſtrat:
Crux mihi præſidiū, vallus, & arma mihi eſt.
Cernite, quàm denſo labuntur ab aggere Diræ;
Vt madidam mordet Styx furialis humum.
Fortiter audendum noſtris polus annuit auſis,
Vnde tot in cædes ferrea ſylua venit.
Quā benè, Chriſte, tuo iugulātur ab aggere turmæ,
Quæ mēti quærūt furta, necēq; meæ.
Omnia tartarei monſtra expugnabo tyranni,
Lerniferáſq; manus, monſtriparáſq; ſtriges:

Dum-

Dummodò tela, Deus, nobis, animumq́ ministres,
Hæc omnis, ferro præpete, turba cadet.

Tentamur quotidie, *Domine*, ſine ceſſatione tentamur, quotidiana fornax noſtra eſt. Imperas nobis & in hoc genere continentiam; da quod iubes, & iube quod vis. 10. *Conf. c.* 37.

Cùm me pulſat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera *Christi*. Cùm Diabolus mihi parat inſidias, fugio ad viſcera miſericordiæ Domini mei, & recedit à me. *Man. c.* 22.

Omnis ſpes, & totius fiduciæ certitudo, mihi eſt in pretioſo Sanguine eius qui effuſus eſt propter nos, & propter noſtram ſalutem. In ipſo reſpiro, & in ipſo confiſus ad te peruenire deſidero. *Med. c.* 14.

Ægrotus ſum, ad medicum clamo; cæcus ſum, ad lucem propero; mortuus ſum, ad vitam ſuſpiro. Tu es medicus, tu lux, tu vita, IESV Nazarene, miſerere mei, Fili Dauid miſerere mei, fons miſericordiæ. *Sol. c.* 2.

Polum penetrabo mente, et desiderio tecum ero. S. Aug. Man. c. 14.

Guil. Collaert excud.

X X.

Polum penetrabo mente, & desiderio tecum ero. *Man. c. 14.*

Esse quidem fateor tristissima tempora belli,
Cùm dites populat miles, & vrit agros.
Et tristis multùm rapidæ vis vltima Parcæ,
Funereo absumit corpora quando toro;
Sed mea sunt istis magè nubila tempora rebus,
Dum tacitâ clades mente reuoluo meas.
Tot curis vror, tot maceror vndiq; votis,
Vt mihi sit vitam viuere, pœnè mori.
Naso Tomitanas non sic eiectus in oras
Exilij luxit tempora dura sui;
Quàm queror, & lacrymis mea funera prosequor vdis,
Nec lux grata meis luctibus vlla venit.
Quò me cumq; fero, pax nulla doloribus, omnis
Terra fit in gemitus ingeniosa meos.
Multa dies abijt, spatium mihi longius æuo,
Quò petij superas scandere posse domos;
Oranti surdas cælum sed præbuit aures,
Abstulit & longè spem leuis aura meam.

Sæpè gemēs dixi, quàm plena doloribus hæc sun
Mortes mille parit nox mihi, mille dies.
Nec video qui me tam multo funere soluat,
Vel fomenta meis præbeat vlla malis.
Quæ dum sic patior, quoties mihi dicta beata est
Quæ sensus posuit facta repentè lapis:
Et felix Lothi coniux, sub imagine quæ stat
(Iussa Deûm tanti est spernere) versa salis
Vos quoq; felices, quarum de cortice, fratrem
Gutta cadens miro flet pretiosa modo.
Si quia non merui, Superi me tollere nolunt,
Et durâ accipiunt supplicis aure preces;
Curre cor, & sacras motu pete præpete sedes
Exiguum tribuent, vt reor, astra locum.
Nec pete Gorgonei collum frenare caballi;
Nec pete Triptolemi ducere posse rotas.
Si te torret Amor, pennas dabit ille volucres,
Vt Deus ille leuis, sic leuis ales eris.
Cùm tamen intraris superûm penetrale Deorū,
Ne migrare velis, vel remeare, caue.
Non est in toto sedes magis aurea mundo,
Quà polus immensam cærulus ambit humū.
Illic læta fluunt fragranti balsama ligno;
Et fluit innumeris myrrha Sabæa locis.
Quacumq; incedes, & murice pictus Adonis,
Et Narcissus erit, purpureusq; crocus.

Nec

Nec tristes ibi sunt curæ, nec turpis egestas,
Non mors, non duræ mortis imago sopor.
Sed cantus, & spes, & amor, sed voce perenni
Mellitæ resonant quæ leue carmen aues.
Quin imò totos (res prodigiosa) per agros
Ridet ibi æternis Flora benigna rosis.
Denique talis in his vernat seges aurea terris,
Luxuries omnem vincat vt ipsa modum.
Ocyùs ergo vola, nobis habitabitur, eheu!
A tantis multùm terra remota bonis.

Mens illa beata, quæ ima deserit, summa petit; quæ ponit in arduis sedem habitationis suæ, & de summis rupibus *Deum* contemplatur. *Med. c.27.*

O patria nostra, patria secura! à longè te videmus, ab hoc mari te salutamus, ab hac valle te suspiramus, & nitimur cum lacrymis, si quando ad te perueniamus. *Sol. c.35.*

Intrem in cubile meum, & cantem tibi amatoria, gemens inenarrabiles gemitus in peregrinatione meâ, & recordans Ierusalem extento in eam sursum corde, Ierusalem patriam meam, Ierusalem matrem meam. 12. *Conf. c. 16.*

SIT MIHI NOMEN TVVM, IESV, REFOCILLATIO, ET MEMORIA TVI CONSOLATIO. Med. c.7.

EXtinctos platanus cælebs priùs vmbret ocellos,
Antè tegat cineres frigida testa meos;
Quàm pereat tua fixa meæ præsentia menti,
Et longâ facies excidat ista die.
Te nec Centimanus furui dominator Auerni,
Te nec Parca suâ tollet auara manu.
Quàm mihi dulce mori tecum, quã viuere dulce,
Dulce mihi tecum viuere, dulce mori.
Hæc omnes penitus sepelit dulcedo dolores;
Hoc omnem nectar pellit amaritiem.
Excitat insamem pruritum Cypria? IESVM
Mente reuoluo, statim Cyprius ardor abit.
Expugnare parat nostram draco lethifer arcem?
Hoc, draco, Palladium, lethifer ille timet.
Irruat innumeris si Styx armata cerastis,
Non flectar, quia me cælicus vmbo tegit.
Quàm, mea vita, tuis securus obambulo castris;
Hîc mihi quàm faustæ tempora lucis eunt.
Repperit & turres, & inexpugnabile vallum,
Sacra tui quisquis lumina cordis adit.

Hoc viuam intrepidus, viuam securus asylo,
Cuius Amor vigilans excubat ante fores.
Hîc ferro AEaciden anteibo, Nestora sensu,
Hostilis si me motus ad arma vocet.
Credite, munificis ita vitam ducimus astris,
Vt votum præstent numina magna meum.
Currimus inflatis velis, Aquilone secundo;
Dant placidam puppi cærula salsa viam.
Vndiuagâ rutilat præfixus in arbore IESVS,
Ignitis radiat crinibus inde ratem.
Et furias, hiemesq; animi feruentis [illegible]
Ille meæ Pollux, & Cynosura scaphæ.
O! me felicem, qui nobilis hospite tanto
Lenimen dubijs haurio præstò malis.
Nec te complexu teneam? nec eburnea nomen
Argutis celebrent plectra, manusq; modis?
Non dabo puniceo depictos murice flores?
Non fluet è manibus nardina spica meis?
Pandet opes Amor, & Syrios tibi noster odores;
Pinget Apellæi florea serta manu.
Purpureis scribetq; rosis (ô! littera felix)
Et violâ, IESVM, *versicolore meum.*
Iamq; graui factis studio, curâq; corollis,
Vnus hic inferius versus, & alter erit.
Floride mi IESV, violarie pusio, tecum
Dulce mihi, IESV, viuere, dulce mori.

Mox vbi deficient moribundo corpora lecto,
Funereaq; metet forfice Parca colum:
Tunc ego gemmifluis decerpam basia palmis,
Et lateri, & cordi basia mille tuo.
Basia tunc labris figam, tunc basia plantis;
Tali oculos claudam tostus ab igne meos.
Deficiens tamen antè canam tua nomina, IESV,
O IESV, ô! *animo spesq; , animusq; meo.*

Hoc nomen secundùm misericordiam tuam, *Domine*, hoc nomen Saluatoris Filij tui, in ipso adhuc lacte matris, tenerum cor meum piè biberat, & altè retinebat; & quidquid sine hoc nomine fuisset, quamuis literatum, & expolitum, & veridicum, nõ me totũ rapiebat. *3. Conf. c. 4.*

Sicut nulla hora est , vel punctum in omni vitâ meâ , quo tuo beneficio non vtar ; sic nullum debet esse momentum, quo te non habeam ante oculos in meâ memoriâ. *Sol. c.* 18.

Scribe digito tuo in pectore meo dulcem memoriam tui melliflui nominis, nullâ vmquàm obliuione delendam. *Med. cap.* 36.

LAVDEM

LAVDEM DICAM NOMINI TVO SANCTO SEMPER. Sol. c. 37.

Nomen balsameo fragrans oliuo,
Nomen melle suauius suaui,
Nomen nobilius calente myrrhâ,
Nomen nobilius smaragdo, & auro;
Nomen quod cytharâ, & sonante plectro
Laudant aßiduè, coluntq; stantes
In cœlo Aligeri Deûm puelli.
Nomen quod casiâ, croco, atque nardo,
Et fumis Arabum sacris vaporant
Omnes syderei chori phalanges.
Nomen, vnica Cælitum voluptas,
Vnæ deliciæ; salus & vna,
Inter tot furias cadentis orbis.
Nomen dulcius optimo falerno,
Longè dulcius Atticoq; mulso.
Nomen & violis, rosisq; dignum,
Cùm pars optima iam triumphat anni.
Nomen quod Charitum beata triga,
Quod castæ Veneres, quod ipsa Virtus,
Quod simplex Pudor, Elegantiæq;
Numquàm suauibus hinc & indè cessant

Herbis pingere, liliJsq; puris,
Narcissis quoq; lucidisq; calthis.
Nomen Cælicolas facit quod omnes
Vinolentâ acino ebriosiores:
Nomen terrigenas facit quod omnes
Omnium madidos facetiarum,
Omnium saturos lubentiarum.
O! nomen graue, nobile, ac beatum,
Non vllam mihi lutei reducant
Lucem cornipedes rubentis axis;
Non vllam mihi pallidi reducant
Noctem cornipedes nigrantis astri,
Quin te perpetuò osculer, sinuq;
Amplectar magis & magis; nec vnquàm
Illîc mî videar satur futurus;
Quàmuis sit seges osculationis
Nostræ iunctior aridis aristis:
Quámuis copia suauiationis
Et vincat numerum Libyssæ arenæ,
Et ponti superet furentis æstus,
Et toto rutilas faces Olympo.

Benedico Nomen sanctum tuum in æternum, & glorifico ex toto corde meo, omnipotens & misericors *Domine*, pro illâ inenarrabili coniunctione diui-

nitatis,

nitatis, & humanitatis in vnitate personæ, vt non alter Deus, alter homo esset, sed vnus idemque Deus & homo, homo & Deus. *Med. c. 16.*

Quid ego sum, *Domine*, per me vt laudem te? Puluis & cinis ego sum, canis mortuus & fœtens ego sum, vermis & putredo ego sum. Quis ego sum vt laudem te, *Domine Deus* fortissime, spiritus vniuersæ carnis, qui inhabitas æternitatem? *Sol. c. 10.*

Euadam ad te *Dominum Deum* meum, vt videam diuitias regni tui, & intuear faciem tuam, & laudem dicam nomini tuo sancto semper. *Sol. c. 37.*

Tribue, *Domine*, vt donec in hoc fragili corpore positus sum, laudet te cor meum, laudet te lingua mea, & omnia ossa mea dicant; *Domine* quis similis tui? *Med. c. 33.*

Fons vitæ, da sitienti animæ meæ semper ex te bibere. S. Aug. Med. c. 3.

Gual. Collaert excud.

XXI.

Fons vitæ, da ſitienti animæ meæ ſemper bibere ex te. *Med. c.37.*

Limosâ morior mundi ſtagnantis in vluâ;
Nec liquidam præſtò eſt, qui ferat, vllus, opem.
Sæpè quidem volui Babylonia ſumere ſtagna;
Noſtra ſed increuit, ſtagna per illa, ſitis.
Ergo vbi triſtis hiems vitalem exſtinxerit aurã,
Effugietq́ ſuum ſpiritus ante diem:
Enodes inter iuncos, cannaſq́ paluſtres,
Depaſcent auidæ viſcera noſtra feræ.
Ah! procul ite, mei pars optima cordis, Amores,
Quos potui innumeris demeruiſſe modis.
Non ego vos poſthàc ſtrictis amplectar in vlnis;
Perfundent veſtram balſama nulla comam.
Pactilibus variare roſis, variare corollis,
Et veſtram Syriâ nube rigare ſtolam,
Hic eat, indulgent cui plenos aſtra calores;
Fortunæ fulſit altera ſtella meæ.
Torreor ardenti, ceu Syrius æſtifer, aſtro
Culta, ſitibundis, feruida torret, agris.

Iam propè deficio, ſi tandem cælite nimbo
Decideret labris gutta vel vna meis.
Triſtis Agar puerum reficit putealibus vndis,
Ignotam monſtrat dum Puer ales aquam.
Innumeram potuit Moyſes recreare cateruam,
Dum ſiccam ſubitis replet erêmon aquis.
Et nos arentes morimur; nec profluus humor,
Nec labris venit Naïs amica meis.
Lux mea, cui quinis emanat lympha ſcatebris,
Qui roſeas, viuo gurgite, fundis aquas,
Irriguam ſitienti animæ pande, Optime, venam:
Extinguar liquidas ſobrius inter opes?
An rurſum ſatiabor aquâ Babylonide? rurſum
Ambabus malis fœtida ſtagna bibam?
Fons vitæ, ſine me paſci lateralibus vndis;
Nil niſi de patulo flumina corde fluunt.
His Genio indulgere meo, his ſatiarier vndis
O! ſi vel modicùm me tua dextra ſinat:
Ebria mens ſine fine ſuos reſonabit Amores;
Vt reſonat flammas Atthis amœna ſuas.

O fons vitæ, vena aquarum viuentium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ de terrâ deſertâ, & inuiâ, & inaquosâ, vt videam virtutem tuam, & gloriam tuam, & ſatiem ex aquis miſeri-

cordiæ

cordiæ tuæ sitim meam? *Sol. c. 35.*

IESV Domine, IESV pie, IESV bone trahe os sitientis te animæ in superna fluenta æternæ satietatis; imò trahe me ad te fontem viuum, vt inde pro captu meo bibam, vnde semper viuam, *Deus* meus, vita mea. *Med. c. 37.*

Fons vitæ, reple mentem meam torrente voluptatis tuæ, inebria cor meum sobriâ ebrietate amoris tui, vt obliuiscar quæ vana & terrena, & te solum iugiter habeam in memoriâ meâ. *Med. c. 37.*

Esuriat te anima mea, sitiat te caro mea, desideret te tota substantia mea, donec intrem in gaudium *Domini mei*, ibi permansurus in sæcula. *Man. c. 36.*

POSSIDEAM TE, BEATITVDO SEMPITERNA, POSSIDEAM TE IN MEDIO CORDIS MEI. Sol. c. 1.

MAgne Deus, *rerumq; parens, & origo mearum,*
Quo nihil æthereus dulcius orbis habet,

Da-

Da tua complexu teneam iunctissimus ora,
Hospitioq́ tui, tempora, cordis, agam.
Et si fortè mea non sunt tibi tædia flamma,
Mansuros nostro pectore fige lares.
Non ita post hiemes, & versas æquoris vndas,
Nauta petit patriam lassus adire domum;
Non ita puniceos Auroræ flagitat ortus,
Dum prægrande parat ire viator iter:
Quàm peto te terraq́, mariq́, domiq́, forisq́,
Ad tua quàm tendo, Numina, sæpè manus.
Nec mirum, quid enim te maius continet orbis,
Aut quid amore tuo suauius esse queat?
Siue petam vndantes Zephyri spiramine syluas,
Siue petam pictis plena virêta rosis:
Cuncta mihi sordent, nec syluis recreor vllis,
Nec capiunt animum picta virêta meum.
Sic odit mirâ stratam dulcedine mensam;
Cui morbo periit dulcis in ore sapor.
Magdalis hoc sensit, Cypriis quæ trãsfuga castris,
Sub signis meruit digna virago tuis.
Nã teneras carpsit postquã noua flãma medullas
Et pia iam sponso cœpit adesse suo;
Coccina, famosæ pretium, procul exuit, artis;
Et flauis gemmas, quas tulit antè, comis.
Deliciæ tu solus eras, tu sola voluptas,
Tu mentis requies, solus, & vnus amor.

Audierat

Audierat Dominum tectis ſplendentibus iſſe,
Vt Phariſæe tuas ſumeret ore dapes;
Nil riſus, vrbiſq; iocos, poſteſq; ſuperbos,
Nil domini curans grande ſupercilium,
Ilicet excurrit, celeres Amor addidit alas;
Tantus in egregiâ virgine feruor erat.
Excurrit, penetratq; leui penetralia paſſu,
Fuſus vbi picto murice ſponſus erat.
Tum verò ingenti præcordia ſaucia flammâ,
Incepit nudos ſtringere tota pedes.
Tum lacrymas vndare, ſacras tũ tergere plãtas;
Tum dare cum Syrio diues arôma croco.
Oſcula mox ſanctis infigere millia plantis,
Et poſt hæc, rurſum millia plura dare.
Non ſic appoſitis nectuntur vitibus vlmi;
Nexuit vt ſponſo brachia caſta ſuo.
Vt verò Dominus iacuit poſt funera mortis,
Et ſacra marmoreus condidit oſſa ſpecus:
Ocyùs exilijt pernicibus excita curis,
Vt clauſo raperet corpora cara ſpecu.
Nulla polo clarum præbebat Cynthia lumen,
Illa tamen Solymis longiùs ibat agris.
Audacem faciebat Amor, quod tela, nec enſes,
Non horret tenebras, hoc faciebat Amor.
Vt cautè vigiles fallat, vigilabat & ipſa,
Armaq; ſi ſit opus, dura pararat Amor.

Si

Si potuit tantum, quia magnis ignibus arsit;
Fac mea mens simili protinus igne flagret.
Fac tua complexu teneam iunctissimus ora,
Hospitioque tui, tempora, cordis, agam.

O! vita, cui omnia viuunt, vita per quam viuo, sine quâ morior, vita per quam gaudeo, sine quâ tribulor; vita vitalis, dulcis, & amabilis, vbi te inueniam, vt in me deficiam, & in te subsistam? *Sol. c.* 1.

Ipsa est beata vita, gaudere ad te, de te, propter te; ipsa est, & non altera. 10. *Conf. c.* 22.

Tibi non est aliud viuere, aliud beatè viuere, quia tua beatitudo tu es. Creatura verò tua cui est aliud viuere, & aliud beatè viuere, omne quod viuit, & beatè viuit, non debet nisi gratiæ tuæ attribuere. *Med. c.* 18.

RENVIT CONSOLARI ANIMA MEA, NISI DE TE DVLCEDO MEA. Med. c. 14.

Quàm

Quàm duro pridē currunt mea tēpora fuſo;
Quàm vitæ ſors eſt vſq; nouerca meæ.
Ex quo me Genitrix ſub luminis edidit oras,
Primaq; poſt lacrymas oſcula læta dedit;
Semper ab immiti tumuerunt corpora noxâ:
Nec triſti facies luxit amica polo.
Multi hanc fomentis conati extinguere cladem,
Multi ſunt medicâ ſæpiùs arte malum:
Auxerunt ſed cuncta meos fomenta dolores;
Auxerunt medicæ vulnera cruda manus.
Vtq; magis creſcit, & plus iraſcitur ignis,
Si modico tantùm fine rigetur aquæ;
Sic meus in toto qui corpore perfurit, iſtis
Auxilijs cœpit ſæuior eſſe dolor.
AEquius hæc paterer, ſi poſſem fortè tueri
Qui ſtragem huic vllo ferret in orbe parem.
Solatur noſtros ſimilis fortuna dolores;
Et plus ille dolet, qui ſine ſorte dolet.
Grandine qui ſpicas, & ſpem malè perdidit anni,
Si ſocios habeat, mitius iſta feret.
Naufragus euerſâ quærit trabe, ſi ſit eodem
Eiectus ponto qui ſua damna fleat.
Sed quocumq; oculos longè, lateq; reuoluo,
Nulla meis veniunt aſſocianda malis.
O Deus, & mortes inter, vitamq; iacentem,
(Si qua tibi noſtræ cura ſalutis ineſt.)

Me

Me facilis, mitisq; vide, tum voce potenti
Parcarum reuoca fila, breuesq; colos.
Te sine nec Phœbus, nec proles maxima Phœbi,
Phyllirides Chiron nec feret vllus opem.
Sed nec opus lymphis tibi, neúe potẽtibus herbis;
Plus istis vultus, plus tua dextra potest.
Sancte veni, & totis morbos expelle medullis;
Dura est in tanto, crede, dolore mora.
Scis equidem quanto te sæpiùs ore rogaui,
Ars tua tot morbis vt citò ferret opem.
Intereà rota versa fuit non vnius æui,
Nec pestes visa est dextra leuare meas.
Tandem lenis ades; mea Lux, refoueq; rigentẽ,
Si dignus videor muneris esse tui.
Serta dabo, pecudesq; tuis non segniter aris,
Ter faciam libo, ter faciamq; mero.
Tum pauca appensis addam mea vota tabellis;
Tu modò fac tabulis, carminibusq; locum.
Audior, en fugiunt morbi, fugiuntq; dolores;
Et fiunt animo cuncta serena meo.
Iam vegetus, iam lætus eo, iam reddere sanctis
Integer accelero thura, merumq; focis.
Hæc specta, mea Lux, & quæ tibi munera libo,
Proximior semper, proximiorq; vide.
Vnica nam panace venis es, & vnicus ardor,
Vnica lux oculis, vnica vita fibris.

Qui

Qui hîc consolantur, indigni tuâ consolatione habentur; sed qui hîc cruciantur, à te consolantur, & qui participant passionibus, participant & consolationibus. *Sol. c.* 22.

Quaquaversùm se verterit anima hominis, ad dolores figitur alibi, præterquàm in te. 4. *Conf. c.* 10.

Beatus qui sedet solitarius, & tacet, & stat super custodiam suam iugiter die ac nocte; vt adhuc in hoc fragili corpusculo positus prælibare valeat aliquatenùs dulcedinem tuam. *Med. c.* 37.

O! gaudium super gaudium, gaudium vincens omne gaudium, extra quod non est gaudium, quando intrabo in te? Quamdiu, miser, iactabor fluctibus mortalitatis meæ, clamans ad te, & non exaudies? *Sol. c.* 35.

XXII.

Lubricæ ætatis motus, actusque leues coercet. S. Aug. Man. c. 19.

Guil. Collaert excud.

XXII.

Amor lubricæ ætatis motus, actuſque leues coërcet. *Man. c. 19.*

HOc vitæ, rapidis teritur quod paſsibus, æquor,
Mille mali ſpecies, mille laboris habet.
Lubrica ſic glacies non eſt, ſic lubricus anguis,
Lubrica quàm vitæ ſemita tota tuæ.
Reſpice quàm crebro ſignata ſit orbita lapſu,
Hîc vbi ceruicem fregit, vbi ille pedem;
Et dices; hæc ſunt millenis plena periclis,
Vix qui ritè cauet, ſat cauet ille tamen.
Innumeros narrare velis ſi carmine caſus;
Tentabis plus quàm res ſinit ipſa loqui.
Præcipitem quia tam multi fecêre ruinam,
Doctrinaq; graues, & pietate viri;
Vt citiùs Libyæ flauas numeraris arenas,
Nix citiùs Scythico quanta ſub axe iacet;
Quàm numeres caſus, proſtrataq; corpora, quando
In numero numerus deficit ipſe ſuo.
Hîc Salomon cecidit, quô non ſapientior alter;
Hîc Dauid, Solymi rexq;, decuſq; ſoli.

Hic

Hîc nimis externæ Sampson confisus amicæ;
Hîc hominum primus lapsus in orbe parens.
Sic latet occultè, fallit'q; volubilis error,
Vt satis hæc pauci damna cauere queant.
Si tam dura mihi subeunda sit area, quòd si
Tam filo nutent pesq;, manusq; leui;
Certa quis hæc igitur inter discrimina, ductor,
Qui me sustentet, ne malè labar, erit?
Quis mihi pôrget opē titubanti? quis mihi tēdet,
Vt dare sæpè solent per vada cæca, manum?
Hæc ego clamabam, cùm Penniger aureus ore,
Multáq; promittens visus adesse mihi.
Haud illi absimilis, puerum senis æthere casi,
Qui comes Hyrcanas duxit ad vsq; plagas.
Porrectâq; manu trepidantē, & magna pauentē
Solari cœpit talibus indè modis:
Pone metum, duce me casus superaueris omnes;
Tu sectare meos, ipse præibo, gradus.
Si callis non firma satis vestigia fallat;
Nil paueas, humeris nitere, tutus eris.
Inter inhumanos teneras ego sæpè puellas
Carnifices duxi, per graue mortis iter.
Barbara, *quæq; micat geminas exserta mamillas*
Et sata quæ Costi *sanguine* Diua *fuit;*
Tum Latias *inter, fax* Cæcilis *alma, puellas,*
Et reliquæ, quas nunc cærula templa tenent;

Me duce calcarunt flammas, gladiosq́ue, rotasq́ue,
Calcaruntq́ue tuas, æquore Nata, faces.
Quare pone metum, duce me tutißimus ibis;
Ponè meos sollers tu modò pone gradus.

Beneficia tua magna sunt, quibus nos honorificasti, dans nobis Angelos tuos spiritus, in ministerium nostrum. *Sol. c. 27.*

Grandis est eis cura de nobis, magnus est affectus dilectionis eorum erga nos, & hoc totum propter honorem tuæ inæstimabilis charitatis, quâ dilexisti nos. *Ibid.*

Nobis magna est indita necessitas iustè, rectéque viuendi, quia cuncta facimus ante oculos Iudicis cuncta cernentis. *Sol. cap.* 14.

Diligunt conciues suos, per quos suæ ruinæ scissuras restaurari expectant. *Sol. cap.* 27.

MELIVS EST MIHI NON ESSE, QVAM SINE IESV ESSE. Med. cap. 39.

Ni

NI te plus oculis deamẽ, mea Vita, repentè
In deforme ruat, corpus inane, chaos.
Te sine respirem? sine te iubar ætheris alti
Hauriam, & obscurâ lumina nocte premam?
Sulphureas priùs, ô mea lux, detrudar ad vndas,
Quàm mihi sacra tui nominis vmbra cadat.
Antè gemat tostũ flammâ Phlegetontide pectus,
Tartareis fiam præda perennis aquis;
Quàm sine te viuam, quàm mellea sensibus vn-
quàm
Excidat æterni nominis aura tui.
Molliciem labris quam non hîc sugimus vdis?
Quo non plena calent pectora nostra mero?
Mens vbicumq; meum radio legit indice IESVM,
Protinus æthereum cursitat ales iter:
Et putres linquens latebras, velut enthea, thyrso
Totas incendi sentit, & igne fibras.
O! & delicias, & amica cupedia, IESVS
Quæ menti sternit nocte, dieq; meus.
Et gazas venaris adhuc miser Euclio, & hircus
Putris oles Paphiæ furta, salesq; Deæ?
Et te lacteolâ delectant ostrea carne,
Scrupea muriceis quæ tegit ora vadis?
Ah! pereat, quisquis præter, mea fercula, IE-
SVM,
Delicias vllo concipit esse cibo.

Ah!

Ah! pereat, quiſquis, præter, mea ſcrinia, IESVM,
Diuitias vllo ſuſtinet eſſe loco.
Sterne mihi ſaliare epulum, menſaſq; Deorum,
Maſsica, gemmatus vina refundat onyx;
Tranſcendant mea vota Midam, ſi deſit IESVS,
Omnia erunt animo nauſea pura meo.
Nudus opum viuam pluſquàm miſerabilis Irus,
Nec ventrem ſatient murcida fruſta meum;
Strangulet eſuries fauces, exibo ſerenâ
Fronte, meæ tantùm ſit comes ille neci.
Si te Seraphicæ venerantur, amantq; cohortes,
Si decor ipſe ſoli, ſi decor ipſe poli:
Si pro me tantos voluiſti ferre labores,
Hæſerit vt duræ peſq;, manuſq; trabi,
Non ego te feruens magno venerabor amore;
Non eris ô animâ dulcior vſq; meâ?
Donec erunt equidem vitæ mihi tempora, nullæ
Te ſine lux ſurget, te ſine nulla cadet.

Nihil tam pulchrum, atque iucundum, quàm IESVM mentis intuitu, & cordis auiditate contemplari, & miro modo inuiſibiliter cernere inuiſibilem. *Med. c. 27.*

Dulcis CHRISTE, bone IESV, ſicut deſi-

derio, ſicut totâ mente peto, da mihi amorem tui ſanctum, & caſtum qui me repleat, teneat, totumque poſſideat. *Med. cap.* 36.

Pijſſime DOMINE, quàm dulcis eſt memoria tui; quantò magis in te meditor, tantò es mihi dulcior, & amabilior. *Man. cap.* 14.

Tædeat me gaudere ſine te, & delectet contriſtari pro te. *Med. c.* 7.

Feciſti me cùm non eſſem; redemiſti me, cùm perijſſem; veniſti pro me, vt redimeres me, dilexiſti me, DOMINE, pluſquàm te, quia mori voluiſti pro me. *Sol. cap.* 13.

BONE IESV REPLE COR MEVM INEXTINGVIBILI DILECTIONE TVI, VT SICVT FLAMMA VRENS TOTVS ARDEAM IN TVI AMORIS DVLCEDINE. Me.c. 35.

Viue, Lux mea, viue, teq; amemus
Æternùm, & ſine fine perfruamur

Tuis

Tuis ignibus, osculisq; sanctis.
Qui te deperit impotente flammâ,
Qui te plus proprijs amat medullis,
Illi gaudia mille, mille risus,
Mille basia casta, mille lusus,
Et naues veniunt amœnitatum,
Et messes veniunt suauitatum,
Torrentes simul omnium lepôrum.
Viue, Lux mea, viue, meq; castis
Adure amplius, ampliusq; flammis:
Non illis, Paphiæ quibus puellæ,
Aut turpes Cnidij gregis ministri
Ardent, aut Veneres, Cupidinesúe,
Non illis, mea Lux; sed & pudicis,
Nec cœlo nisi flammulis petitis,
Et tuis modò cognitis ministris.
Viue, Lux mea, viue, meq; castis,
Adure amplius, ampliusq; flammis;
Multò purior, acriorq; flamma
Totas vt penitùs coquat medullas,
Et te perditè amem, atq; amare porrò
Omnes perditius queam per annos.
Nam tu spes mea, tu virentis æui
Ardor summus es, atq; summus ardor
Idem mox eris occidentis æui.

Meum delicium, mei lepôres,
Fac cùm lux breuis hæc peribit, & nox
Longùm venerit vna dormienda,
Tam ſanctos, niueoſq; virgineſq;,
Non ſinas tumulo recondi Amores:
Ne quos nulla Venus, Cupido nullus,
Non Salacia, non proteruus Hymen,
Non riſu Iocus ipſe læſit vllo,
Fœdâ compoſiti ſpecu putreſcant.
Aſtrorum potiùs fauente turmâ,
Aurigantibus hinc & hinc puellis,
Caſtis, floridulis, comatuliſq;,
Momento tua iuſſa qui faceſſunt,
Illos inſere non ſeuerus aſtris,
Et ſcribi ordinibus, iube, Deorum.
Viue, Lux mea, viue, teq; dona
Plus & plus oculis amemus iſtis,
Et tuis ſine fine perfruamur
Sanctis ignibus, oſculiſq; ſanctis.

Dulcis CHRISTE, bone IESV, Deus meus, accende me totum igne tuo, vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ charitatis tuæ ſuccenſus diligã te DEVM meum, ex toto corde meo, habens te in corde, in ore, & præ oculis meis ſem-

per

per, & vbiq́ue, ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus. *Med. c. 35.*

O bone IESV, quò tua deſcendit humilitas? quò tua flagrauit charitas? Ego iniquè egi, tu pœnâ mulctaris: Ego ſuperbiui, tu humiliaris; Ego fruor delicijs, tu laniaris clauis: Ego pomi dulcedinem, tu fellis guſtas amaritudinem. O bone IESV, quò tua excreuit benignitas? *Med. cap 7.*

O! ignis, qui ſemper ardes, & numquàm extingueris; ô! Amor, qui ſemper ferues, & numquàm tepeſcis, accende me. *Sol. c. 19.*

Tua scientia inenarrabilis explicari non potest, quoniam verè indicibilis es. Med. c. 29.

Guil. Collaert excud.

XXIII.

Tua ſcientia inenarrabilis explicari non poteſt, quoniam verè indicibilis es. *Med. c. 29.*

THeóloga Pater *exhauſtus, fractuſq; paleſtrá,*
Dum Triados vaſtas mente volutat opes,
Liquit opus, ſerâ fumoſus lampade, longâ
Exanguis fermè, deficienſq; morâ.
Cynthia iam tacitum peragrârat lucida curſum,
Iam croceis cælo Lucifer ibat equis;
Cum feſſus, ſtudijſq; nimis vehementibus æger,
Muſeum morſo deſerit vngue ſuum.
Mons erat hîc alto protenſus in aëra dorſo,
A Centum-Cellis non procul vrbe iacens.
Mons ingens, auibuſq;, feriſq; rapacibus hoſpes,
Quo grauis irati frangitur vnda maris.
Multa Pater *voluens hac dum ſpatiatur in orâ,*
Et ſepelit curas, aura marina, graues,
Ecce Puer *maris in ripâ, cui lactea ceruix,*
Vicisſent violas lumina, labra roſas.
Diſpoſitis illi veſtis pulcerrima gemmis,
Ebria Sidonio quæ fuit antè cado.

Et capiti virides gemmæ, virideſq; pyropi,
Et collo è medio, lecta coralla, mari.
Vel ſimilis, vel adhuc longè formoſior illo,
Qui Cypriâ *natus fingitur eſſe* Deâ.
Paruulus hic ſudore madens, infundere paruum
In puteum cunctas fortè parabat aquas.
Res ſuperanſq; fidē, multo quoq; digna cachinno,
In paruam Oceanum *ponere velle, ſcrobem.*
Quem Patritiades *ſpectans ita ſubſtitit, angue*
Vt ſiſtit viſo, grande, viator iter.
Ire tamen libuit, cauſſamq; requirere facti;
Nam *res inſoliti plena ſtuporis erat.*
Ac prior, heus, mi mellee pupule, dà bone, clamat,
Vnde, quis, & ſtudio ſudor hic vnde tuo?
Subridens leni formoſulus ille labello,
Ipſe vides, ſtudij quod mare cauſſa mei.
Si placet, hæc oculis metire volumina ponti,
Cæruleus quantas Nereus *vndet aquas:*
Accipiet locus hic omnes quas proſpicis vndas,
Et quas vlterius mente videre potes.
Hoc opus, hic labor eſt: riſit Pater *optimus illi,*
Mirans ſollertem pectore deſidiem.
Namq; videbat vti cumulos properabat aquarū,
Hoc minimo feruens intumulare ſpecu.
Cui videt Hybla *parē, cū corpora luce carentûm,*
Non procul à tecto, ſedula condit apis.

Irrequies

Irrequies tamen vrget opus, properatq́ue, ruitq́ue
Exhaurire cauâ, cærula vasta, manu.
Vt Pater *hæc multo vidit dignissima risu,*
Increpuit studium talibus indè modis.
Næ, mi pupe, operam perdis; quî fossula tantas
Oceani capiat, ne digitalis, aquas?
Hoc est velle polum longo quasi findere ferro,
Et plenum æquoreis piscibus esse solum.
Quare parce tuis, mi belle, laboribus, ista
Est humeris moles non capienda tuis.
In caput antè suas regeret Tagus *aurifer vndas,*
Sol noctem faciet, Hesperus *ipse diem:*
Lucidus antè nigro miscebitur axis Auerno,
Et seges in medio crescet opima mari;
Quàm pelagus (liquet id, mi mellitissime, cūctis)
Hac vnquàm clausum videris esse specu.
Dixerat; ille tamen pensum quod cœperat antè
Vrgebat magnâ sedulitate suum.
Tum quasi commoto vultu se sustulit, atque
Hos pulcro cecinit dulciter ore sonos.
Das vitio, Pater, *& studium, te iudice, nostrū*
Desipit, at nugis non mala caussa meis.
Si præbere reo facilem mihi comiter aurem
Non piget, hoc multùm faxo probabis opus.
Nam quod stultitiæ falso me crimine carpis,
Huius te dicam criminis esse reum.

 Quis

Quis te ſcribendi modus inſanabilis vrget,
Macrum omni quod te Delia nocte videt?
Vis tenui, credo, vaſtum mare currere limbo,
Noctua vis clarum prendere cæca diem.
Strenua proh! quàm te malè vexat inertia, niſu
Aurea dum ſimili plumbeus aſtra petis.
Quid facias, tacitâ tecùm circumſpice mente:
Exitus his quondam non bonus eſſe poteſt.
Dū petit infirmis nimiùm ſublimia pēnis
Icarus, Icarijs nomina fecit aquis.
Hæc te, ſi verſas animo benè, fabula tangit;
Hiſtorijs vera eſt omnibus illa magis.
Ne puerum, toruâ ne me precor aſpice fronte:
Et Deus in paruis rebus ineſſe poteſt.
Viuaci nunquàm penetrabis acumine mentis
Horrendæ Triados *tam citò grande iubar;*
Quàm mare, quàm piſces ſcrobs tantula ſorbeat omnes,
Et ſicco ſedeant pinea texta freto.
Crede mihi, non tam citus æthere labitur imber,
Aut ſtupam arentem deuorat ignis edax,
Quàm dicto citius puteo claudentur in iſto
Oceani innumeræ, Nereidumq́; domus.
Quod te ergò cacoëthes habet? quô concitus œſtro,
Tam paruis tentas iſta ſtupenda modis?
Non ſi Smyrna ſuas lauros, & Mantua donet;
Non ſi Cælituum Pallade plenus eas,

Digna canes, ieiuna nimis tua barbitos, omne
Hic fide, & arguto pollice mutit ebur.
Sors tua mortalis, non est mortale quod optas:
Grandia propositi contrahe frena tui.
Hæc vbi dicta, polum petijt pernicibus alis;
Candidior Phœbo, quà volat, aura fuit.
Hac Pater *& nouitate rei, monstrisq; Deorum*
Elinguis, muto reppetit ore larem;
Admirans verniq; rosas, & lilia vultus,
Attonitoq; stupens pectore grande sophos.

Huius mystérij immensam profunditatem mens humana concipere non potest, nec oratoria lingua enarrare, neque diffusi sermones, nec bibliothecarum volumina queunt explicare. *Med. c.* 29

Credimus te esse aliquid, quô nihil maius, aut melius possit cogitari. *Man. cap.* 32.

Infelix homo qui scit illa omnia, te autem nescit: beatus autem qui te scit, etiamsi illa nesciat. 5. *Conf. c.* 4.

Immẽsitas diuinę magnitudinis tuę ista est vt intelligamus te intra omnia, sed non inclusum

extra omnia, ſed non excluſum. *Med. cap.* 30.

Nonne tu es DEVS abſconditus, & imperſcrutabilis majeſtatis, ſolus tui ipſius maximus cognitor, & mirabilis contemplator? *Sol. c.* 33.

Imperſcrutabiliter habitas in teipſo, vbi lux inacceſſibilis, & lumē imperſcrutabile, & inenarrabile, ad quod non attingit aliquod lumen. *Sol. c.* 31.

NEMINEM ABIICIS, NEMINEM PERHORRESCIS, NISI FORTE QVI AMENS TE EXHORRVERIT. Med. c. 2.

CAElo potentem ſi timeas Deum, &
Intaminatis, quæ fieri iubet,
Secreta templis, non probando
Horrueris temerare ritu;
Naſcente Phœbo, ſi ſceleris manus
Puras leuaris; nec fera, cum locus,
Et hoſtis adſunt, te furentem
In medias trahat ira cædes;

Baccis

Baccis onustæ, gratus eris Deo,
In morem oliuæ, quæ dominum capit,
Ditatq́ prouentu beato,
Sole dies referente siccos.
Nec rebus arctis te facilis Deus
Vnquàm relinquet, nec tibi supplici
Adferre cessabit benignam
Promptus opem, placidosq́ cursus.
Dextro ille vitam permeat alite,
Nusquàm labantem ducere qui potest
Per saxa, per rupes acutas
Vel minimâ sine clade, puppem.
Qui fixus astris, nec rabiem noti,
Nec vim procellarum æquore feruido
Deprœliantûm curat, omnes
Sed sapiens super alta sensus,
Cunctamq́ mentis sollicitudinem
Vnum reponit prouidus in Deum;
Quô lucidum monstrante vultum
Ira poli cadit, ira ponti.
Quin & morantes nos ter & amplius
Inuitat ad se, ne labor, aut metus
Gradi volentes ad potentûm
Detineant sacra iussa Diuûm.
Venite, clamat, gens nimio grauis
Pridem veterno, protinus horridam

Molem-

Molemq́; sarcinasq́; grandes
Ipse humeris releuabo vestris.
Venite, longis gens nimium diu
Exsucca morbis, impiger abditi
Pulsabo vim morbi, neq́; vltrà
Cæca sinam furiare fata.
Me nemo, Titan quà fluitantibus
Equos sub vndis occiduos lauat,
Et quà renascentem superbus
Purpureo trahit ore currum,
Vestræ salutis est sitientior;
Donare suetus plus vice simplici,
Dicto ocyus, mentis probrosæ
Pestiferas nimis, heu! ruinas.

Devs meus, cornu salutis meæ, reuocas errantem, inuitas repugnantem, expectas torpentem, amplexaris redeuntem. *Med. c. 2.*

Saluator noster caput inclinauit in morte, vt oscula daret suis dilectis. Toties Deum osculamur quoties in eius amore compungimur. *Man. c. 23.*

Spes

Spes humani generis, CHRISTE, cuius lumen inter caliginoſas procellas, quaſi ſtella maris, oculos noſtros irradiat, guberna nauem noſtram clauo Crucis tuæ, ne nos demergat tempeſtas aquæ. *Sol. c. 35.*

Miſericordiæ Domini multæ, quantò ille potentior eſt ad ſaluandum, tantò ego ſum ſecurior. *Man. c. 22.*

PATER miſericordiarum, & Deus totius conſolationis confige timore tuo carnes meas, quatenùs quæ minaris metuendo euadam, & redde mihi lætitiam ſalutaris tui, vt quæ ſpondes diligendo percipiam. *Med. c. 2.*

Coꝛ humanum in desiderio æternitatis non fixum, nunquam stabile potest esse. S. Aug. Med. c. 25.

Guil. Collaert excud.

XXIV.

Cor humanum in desiderio æternitatis non fixum, nunquam stabile potest esse. *Man. c. 25.*

QVi pacem stabilem, diesq́ puros,
Qui mentis requiem cupis perennem,
Nequidquâm trabeam, sacrosq́ fasces,
Gazas, & meritas cruore lauros,
Et tinctas Tyrio togas veneno
Venaris miser, & deoscularis;
Nequidquàm dominæ tuæ lepôres,
Formam, cæsariem, genas, & ora,
Et flexos varijs modis capillos
Laudas, & gemis, & stupente mundo
Istas ore canis, lyraq́ nugas.
Nam nec promeritæ cruore lauri,
Nec blandi dominæ tuæ lepôres
Dabunt, & nebulis dies remotis,
Et menti requiem beatiorem.
Ingesto tua crescit arca nummo?
Nigras Autolyci verêre dextras,
Fortunæ tibi vel rotam nouercæ.
Regi proximus ambulas, superbo

Tumens

Tumens syrmate, liberas per vrbes?
Quò te blanda magis leuauit aura,
Hoc magis volucrem verêre casum.
Nil fixum, nihil his tenaxq; terris.
Non sic in medio carina ponto
Ventorum furias tumultuantûm,
Et sæui trifidos Iouis furores
Recens passa labat, ruitq; in omnes,
Nauclero sine dirigente, partes:
Quàm cor innumero rotatur æstu,
Quàm cor innumero feritur ictu,
Inconstans magè Proteo, vel ipsis
Inconstans folijs magis caducis.
Fuluum Iupiter, in sinu, metallum
Quod fudit Danaës, tibi refundat:
Quod tangis pretium Mida cöæquet,
Tethys vtraq; te pauescat vnum,
Miser semper eris, tuoq; plures
Lictores animo fouêre perges,
Quò sortem tibi plus fauêre credes.

Beatam vitam quæritis in regione mortis, non est illîc. Quomodo enim beata vita, vbi nec vita? 4. *Conf. c.* 12.

In

In his caducis, & transitorijs, in quibus animæ affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet: quoniam tantæ est dignitatis, vt nullum bonum præter summum bonum ei sufficere possit. *Man. c. 25.*

Quando anima te habet, plenum est desiderium eius, & iàm nihil aliud quod desideret exterius restat. *Sol. c. 30.*

Cum enim sis summum, & omne bonum, non habet quod desideret amplius, sed possidet te omne bonum. *Ibid.*

O MISERA SORS HOMINIS, CVM HOC PERDIDIT AD QVOD FACTVS EST, ET INVENIT MISERIAM AD QVAM FACTVS NON EST. Man. c. 31.

ADdita iàm fuerat vasto manus vltima cœlo,
Terraq; iàm plenis tota virebat agris:

Cum

Cum Deus imposuit modò quem formarat Adâmum,
Fons vbi quadrifidas voluit amœnus aquas.
Ille operum finis, tanti decus ille laboris,
Hoc poterat faustos ducere in orbe dies.
Quidquid enim pontus, quidquid vastissima tellus
Continet, aërio quidquid in orbe fuit,
Subdiderat primo facilis Deus omne parenti;
Muneris hoc magni pondus, & instar erat.
Vidisses omni positá feritate leones
Sternere se domini molliter ante pedes.
Vidisses raucis blandiri motibus vrsos;
Innocuas coram, ludere, rege tigres.
Nam Deus hunc, cæli & terræ nascentis origo,
Plenum deliciis iusserat esse locum.
Carpite, mandarat, sapient quæcumq; palato;
Ex facili, quam vos vultis, habete dapem.
Hîc lactis fontes, ibi profluit ebrius amnis;
Hîc pleno currunt deflua mella lacu.
His citrus in syluis pandos fert pondere ramos:
Istis luxuriat Palladis arbor agris.
Deniq; quidquid in hoc vernat, viuitq; virêto,
Subiectum vestris vsibus esse volo.
Ne tamen ex istâ (semel hoc, iterumq; iubebo)
Arbore, vel primis tangite poma labris.

Illibata mihi maneat, sic impero, nam mors
Præsens, & scelus est vel tetigisse semel.
Sic magnus fuerat iusto Deus ore locutus,
Indulgens reliquis largiter esse bonis.
Liuidus hoc rerum fluctu Stygis incola nigræ,
Mortifero tectus prodijt angue caput.
Prodijt, & blandis adiens sermonibus Euam
(Aptior hæc armis pars quia visa suis)
Quis vetat eximios, inquit, decerpere fœtus;
Aureaq; ambobus poma probare labris?
Ah! ferus, & vobis nimium crudelis, & hostis,
Delicias tales qui malè cumq; negat.
Nouit enim primis fuerint vbi mansa labellis,
Vos fore consimiles, tempus in omne, Dijs.
Credite, nil tantis, nisi liuor, honoribus obstat:
Hoc timet, hoc istis legibus ille cauet.
Quare si vestris vultis benè credere rebus,
Mandite; quid modicùm mala probasse nocet?
Dixerat orator catus hæc, vafer, atque bilinguis:
Et visus verbis Attica Musa suis.
Quid facient? soluent magni mandata Tonātis?
Hinc timor, ex aliâ parte trahebat honor.
Victus honore timor, capiunt tandem arbore fructum:
Hei! mihi quàm multis flebilis ille fuit.

Nam

Vidit, & horribili ſuccenſus crimine, dixit,
Quis membris ſuaſit quærere texta tuis?
Quis vitare meos tantâ formidine vultus?
Ah! ſcelus, ah! generis certa ruina tui.
Hoccíne iuſſa Deûm facere eſt? ſeruareq́ leges?
Hæc eſt pro meritis gratia habenda meis?
Ocyus (heu! quoties flebunt auſa iſta nepotes)
Ocyus his, inquàm, vertite terga locis.
Ite procul lappas inter, tribuloſq́, feraſq́;
Det ſpinas tellus, quæ dedit antè roſas.
Antè poli flammas, ponti numerabitis vndas,
Quàm mala, per longos quæ patienda, dies.
Hæc fuit in noſtros ſententia dicta parentes,
Vnum nunc luimus, poſthuma turba, ſcelus.

O! dirus, ac durus caſus; perdidit homo beatitudinem ad quam factus eſt, & inuenit miſeriam, ad quam factus non eſt. Manducabat tunc homo panem Angelorum quem nunc eſurit; manducat nunc panem dolorum, quem tunc neſciuit. *Man. c.* 31.

Mundus clamat deficio, tu DOMINE clamas reficio; & miſeria mea praua magis ſequitur deficientem, quàm reficientem. *Sol. c.*13.

NIHIL

NIHIL SINE TE PLACEAT MIHI PRETIOSVM, NIHIL SINE TE MIHI ARRIDEAT SPECIOSVM. Med. c. 7.

Diuitias alius plenis sibi congreget arcis,
Et teneat fontes, Lydia tota, tuos.
Alter ab Hesperijs aurum petat, alter ab Indis
Gemmas, Eöi quas parit vnda maris.
Tecta habitet Phrygijs hic inuidiosa columnis,
Seu Nomas alta tuis, seu Tyre clara tuis.
Me, mea Lux, vitæ traducas semper amanti,
AEthereoq; flagret semper ab igne iecur.
Sunt quibus vnum opus est latebrosas quærere (quamuis
Acris hyems rumpat frigore saxa) feras.
Multos castra iuuant, clypeiq; & fulgidus ensis,
Ipsaq; quæ somnos, buccina clara fugant.
Hic pretio immensos hastã prope cõparat agros;
Vt varia innumerà iugera pascat oue.
Clarior vt latas alius queat ire per vrbes,
Sponte sui, gladijs pectora nuda dabit.
Me, mea Lux, tua fax rebus super eleuat istis;
Me superis miscet tam sacra flamma choris.

Hic

Hîc quod terra tenet, quod vaſtum amplectitur æquor,
Omnia ceu tricas, fractaq́; vitra tuor.
Nil magè vobiſcū eſt, Cypriæ, mea crimina, tedæ,
Caſtior ad ſenſus nunc mihi flamma venit.
Ite procul curæ, veteres procul ite ſodales;
Non facit ad guſtus veſtra ſaliua meos.
Et vos degeneres terræ, loca fœda, valete;
Me noua tecta tenent, me noua cura rapit.
Nil mihi deliciæ, nec quos habet orbis honores;
Nil mihi qui verno multus in ore decor.
Nil Tyriæ veſtes, nil viua corallia, gemmæ
Nil mihi, quæq́; rubro concha petita mari.
Omnia quæ totis arſi ſine lege medullis,
Amplius Hyblæo quæ placuêre mero;
Nunc mihi ſunt nebulæ, nunc ægræ ſomnia mētis,
Omnia felle nigro nunc grauiora mihi.
Lux mea, te pluſquàm baccata monilia, pluſquā
Cunctas demorior, quas colit orbis, opes.
Et Cilicum flores, & quas habet India meſſes,
Nautea ſunt ſenſis, te ſine, pura meis.
O anime, has licitum cùm ſit tibi ſcandere ſedes,
Dic, tua, dic quali vota feruntur aue?
Sorte tuâ, dic, quis viuat felicior, albi
Cui radient aurâ proſperiore dies?

Macte nimis felix, & ijs age, quod datur, æuum;
Vile tibi nimis est, quidquid in orbe nitet.

Vileſcant abſque te mihi omnia, ſordeant vniuerſa, Quod tibi aduerſum eſt, ſit mihi moleſtum, & tuum beneplacitum, mihi indeficiens deſiderium. *Med. cap.* 7.

Si placent corpora, DEVM ex illis lauda, & in artificem eorum retorque amorem, ne in his quæ tibi placent, tu diſpliceas. 4. *Conf. c.* 11.

Hoc confiteor, hoc ſcio, Domine DEVS meus, quia vbicumque ſum ſine te, malè mihi eſt præter te, non ſolum extra me, ſed etiam in me: quia omnis copia quæ non eſt DEVS meus, mihi egeſtas eſt. *Sol. caq.* 13.

Habent & hæc ima delectationes, ſed non ſicut DEVS meus, qui es delitiæ rectorum corde. 2. *Conf. c.* 5.

Sub vmbrâ illius quem desideraui lætus sedeo, et fructus eius dulcis gutturi meo. Med. c. 15.

Guil. Collaert excud.

XXV.

Sub vmbra illius quem desideraui lætus sedeo, & fructus eius dulcis gutturi meo. *Med. c. 25.*

Viuimus, ô Pæan! hinc lacteus effluit imber,
Plaga meas illinc promit hiulca dapes.
Si iaceam, præstò est nostro medicina dolori;
Si valeam, pascor vulnere, lacte fruor.
Vexat me malesana fames? ad vulnera curro;
Torret anhela sitis pectora? posco sinum.
Quas ego delicias auidis hîc sugo labellis:
Quod datur hinc epulum, quod datur indè merum!
His Latiæ cedunt, his Graiæ fercula mensæ,
Hæc magni præstant mellea vina Iouis.
Nulla iuuant, primis datur hæc vbi tangere labris,
Non quas longè epulas vltimus orbis habet;
Vndè rediit quondā mirantibus æquoris vndis,
Puppis Phryxææ vellere diues ouis.
Hîc rex sum, mea Lux, hîc rege beatior omni,
Tantus inest epulis gustus, bonosq; tuis.

Currite lacteoli, mea flumina, currite fontes,
Flumina pectoribus deliciosa meis.
Currite, nam primo Phœbi venientis ab ortu,
Nil vobis tellus dignius vlla tenet.
Occiduis Nereus quà latè regnat ab vndis,
Nil vobis vsquàm dulcius æquor habet.
O! pleno quoties hilarastis gutture venas;
Cùm niueus tales depluit imber aquas.
O! poto quoties satiastis sanguine pectus,
Et stupuit tantam mens mea luxuriem.
Purpurei quærant opsonia Persica reges,
Et Ganimedæâ Cæcuba digna manu;
Ostrea venentur sub vtroq; natantia pontô,
Et quæ diuerso Sole falerna calent.
Hîc cibus, hîc potus meus est, hîc nobile nectar,
Hîc plena ambrosiis pabula delicijs.
Quid melius? rigat ora Parẽs, dat vulnera Natus
Hic vltrò pectus porrigit, illa sinum.
Quò me cumq; traho, sequitur me tessera amoris;
Quò me cumq; fero, symbola amoris eunt.
Hac liceat statione mori, sin viuere detur,
Excubias pernox hac statione traham.
Non benè consortes epulis patiemur in illis;
Nec socium reges, nec mea castra ferunt.
Riualem procul hinc, procul hinc arcebimus hostẽ,
Ne clepat hic latices, ne clepat ille dapes.

Lux

Lux mea, te, mensamq́ tuam, mea gaudia testor,
Et quodcumq́ tuo dulcis in ore meri est,
Has epulas, hos subducet mihi nullus amores,
AEuum sed vincent, funus & ista meum.
Nam fio æternus, fio immortalis in illis;
Lance vnâ hic quiuis indiges esse potest.

Fons vitæ, reple mentem meam torrente voluptatis tuæ, inebria cor meum sobriâ ebrietate amoris tui, vt obliuiscar quæ vana sunt, & terrena & te solum iugiter habeam in meâ memoriâ. *Med.c.37.*

Dulcis CHRISTE, bone IESV, resplende mihi, accende me, illumina, & sanctifica vas tuum, vt ad salutem animæ meæ manducem cibum carnis tuæ, quatenus manducando te viuam de te, viuam per te, perueniam ad te, & repausem in te. *Man.c.11.*

Felix anima, quæ terreno resoluta carcere libera cælum petit; inebriata enim ab vbertate domus tuæ torrente voluptatis tuæ potas eam. *Man.c.6.*

MVLTI, ET MAGNI SVNT LANGVORES MEI, SED AMPLIOR EST MEDICINA TVA. 10. Confess. cap. 43.

QVò feror? incertũ quis me ſic auocat æſtus?
En pereo in medijs, Tãtalus alter, aquis.
Hinc mihi vina fluũt, hinc lactea flumina, & illa
Dulcia ſunt animo, nec minus illa meo,
Delicias nec libo meas; quid ſannio rides,
Et danda hellebori iugera plura refers?
Ardeo tam ſuaues epulas, ſed ſubtrahit horror,
Obiectans remoram ſenſibus vſq; meis.
Ibo tamen, timidæ laxabo repagula frontis,
Ibo meis ſuccum quærere, melq; labris.
Pande, canam, roſeos, IESV, *tua viſcera, fontes;*
Mellifluumq; mihi pande, MARIA, *ſinũ.*
Viſcera ſacra tumẽt, ſed & vbera lactea turgẽt,
Illa dapes nobis, hæc bona vina dabunt.
Fallimur, an coſtis magno torrente merâcum,
Fallimur, an mammis lympida vena fluit?
Ecquis, iò, noſtras reficit, ſatiatq; medullas?
Arida quis vino recreat ora ſacro?
Me prope deſpumat roſeis vindemia coſtis,
Me prope virginei flumina lactis eunt.

Quò vadam? ſapit hoc noſtro, ſapit illa palato;
Copia me tantas diſtrahit inter opes.
Neſcio qui cremor ille tamen dulcedine pectus
Pellicit, & roſeo me magè fonte trahit.
Et VIRGO *teneris blandùm ſubridet ocellis,*
Et fontes laxat, mellea tota, ſuos.
Ergo niuem liquidam, niueum prenſabo Lyæum,
Hoc moribunda ruam perditus ora mero.
O! furiæ, ô! triſtes animi ceſſate querelæ,
Dum curas ſepelit, gemmea lympha, meas.
Adiuro te triſtis hiems, adiuroq́ue venti,
Æmula ne tantis obſtrepat aura bonis.
Tuq́ue diu Titan, tardoq́ue allabere curru,
Si noſtras cernis non inimicus opes.
Alipedes ceſſa ſtimulo properare caballos;
Puncta, voluptati, paucula trade, meæ.
Iam plenis hauſi dulciſsima pocula venis,
Totaq́ue iam vegeto corpore fibra ſalit.
Purpureus tamen imber adhuc me pellicit, & ſe
Vt guſtem, multis me vocat vſq́ue modis.
Dij ſuperi, quis me felicior? ecce pudoris
Vix ſum lacte ſatur, cum noua meſſis adeſt.
O Amor, ô & vita meæ certiſsima vitæ,
Fax etiam in gelido viua futura ſpecu,
Magne DEVS, *tenuem promas è pectore guttã;*
Quid tota erumpunt flumina? gutta ſat eſt.

Non peto ſanguineũ cordis mare, non peto magni
Pectoris effluuium nobile, gutta ſat eſt.
Ah! ſi gutta meo ſedeat vel parua palato,
Tam magno ſi me, ſidera, rore beent;
Ilicet exſultim curram, ſaliamq́3, canamq́3,
Donec, depoſito corpore, funus ero.

Multùm eſt quod mea moretur impietas, longè autem majus quod Redemptoris mei repoſcit iure pietas. Magna eſt mea iniuſtitia, maior Redemptoris iuſtitia. *Med. c.* 8.

Vulnera IESV CHRISTI plena ſunt miſericordiâ, plena pietate, plena dulcedine, & charitate. Per has rimas licet mihi guſtare quàm ſuauis eſt DOMINVS DEVS meus, quoniam reuerà ſuauis, & mitis, & multæ miſericordiæ eſt omnibus cum inuocantibus in veritate. *Man. c.* 21.

In omnibus aduerſitatibus non inueni tam efficax remedium, quàm vulnera CHRISTI. In illis dormio ſecurus, & requieſco intrepidus. *Man. c.* 22.

NEC

NEC DONA TVA DESERAS, NEC HERBAM SPERNAS SITIENTEM TE. II. Conf. c. 2.

Esse quid hoc dicam, toties quod versus aratro,
Nil præter spinas vndiq; fundit ager?
Sperabam post tot brumæ, verisq; labores,
Quos algente polo, quosq; calente tuli,
Copia, quod pleno distenderet horrea, cornu,
Nec caperet messes area vasta meas.
Nunc spe destituor, redeunt neq; segnibus aruis,
Credidimus plenâ, quæ sata plura, manu.
Maturas nuper, calidi cùm sideris æstu
Ponere debebat terra perusta, comas;
Vidi, sancta Ceres, an spes eluderet omnes;
In varijs esset culmus an vllus agris:
Seu culpâ fiat scabræ rubiginis istud,
Seu vitio cæli langueat omnis ager,
Quaquà versùm oculos potui deducere, solùm
Carduus, & lolium tollere visa caput.
Et lappæ, & tribuli campo dominantur inerti;
Illa seges nostro nata labore fuit.
Hei! mihi quî potero rebus sic quassus acerbis,
Longam, quâ morior, nunc satiare famem.

Nulla domi Cereris cui copia, nulla Lyæi,
Arida cùm longâ sint tamen ora morâ.
Saltem Dodonæ nigris extensus in antris,
Si possem quernâ pellere glande famem:
Si possem vulsis aliquot radicibus, isto
Heu! infelici membra leuare modo;
Aut si quas primis tribuit mortalibus herbas
Terra, prius quàm lux hæc eat alma, daret:
Et virides essent epulum quasi dentibus herbæ,
Altaq; magnificas quercus haberet opes.
Paucaq; sperarem sic tempora ducere vitæ,
Nec tam immaturæ mortis adire fores.
Hoc quoq; sed desit, neq; fas mihi dicere, possim
Latrantis stomachi quò satiare màlum.
Nascenti nunquid scripserunt ista Sorores,
Verterunt triplices hæc mihi fila colus.
Magne DEVS, *sine quo nullus valet ætheris oras*
Cernere, concessum linquere nemo diem:
Si te cura mei, si te mouet, optime, pridem
Qui tuus in nostro pectore flagrat amor;
Fœtificis fundas dulces è nubibus imbres,
Claustraq; sint aliquo fac vt aperta polo.
Aspice quos omni versamus tempore fletus,
Nec duram nostris vocibus obde forem.
Blande veni, Zephyrosq; vocas, genitalia ab alto,
Nube grauis pluuiæ, semina funde polo.

Vota

Vota valent, cornu fundunt se diuite campi,
Crinitisq; Ceres fluctuat omnis agris.
Vndiq; iam manant laxo quasi gurgite riui;
Vndiq; iam feruent pinguia vina lacu.
At tam magnæ, DEVS, *ne desere dona, nec vnquam,*
Claude tuum sitiet cum leuis herba polum.
Dona feram, spicas, & mella libabo quotannis;
Ante tuas & erit multa corolla fores.

Quid sum cùm mihi benè est, nisi sugens lac tuum, aut fruens te cibo qui non corrumpitur? 4. *Conf. c.* 1.

Heu! me, vbi sum, & vbi non sum? Quæsiui bona, & ecce turbatio. Ecce iam morior, & IESVS non est mecùm. Et certè melius est mihi non esse, quàm sine IESV esse. Melius est non viuere, quàm viuere sine vitâ. *Med. cap.* 39.

O æterna veritas, & vera charitas, & chara æternitas, tu es DEVS meus, tibi suspiro die ac nocte, tibi inhio, tibi intendo, ad te peruenire desidero. *Med. c.* 35.

XXVI.

Inimicus noster tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, et omnes vias nostras varijs repleuit decipulis. Sol. c. 16.

XXVI.

Inimicus noster tetendit ante pedes nostros laqueos infinitos, & omnes vias nostras variis repleuit decipulis. *Sol. cap. 16.*

HEi! mihi quàm varijs trames scatet iste periclis;
Et tamen hæc cogor, per loca, ferre gradum.
Cyprius innumeros vbi casses abdidit auceps,
Abdidit innumeras, Cypria mœcha, plagas.
Promittunt equidem suaues venientibus escas;
Sed captos miris mactat vterq; modis.
Si breuis in toto callis foret vnicus orbe,
Quo regerem rectos, & sine fraude, pedes,
Ocius hàc peterem properanter limina cæli;
Limina tot votis, tamq; petita meis.
Ast aliam (sic sunt vitæ nigra tempora) donant
Non mare, non amnes, non mihi terra viam.
Insidijs nam cuncta scatent; seu deniq; terram,
Seu freta prospectu metior ipsa meo.
Præstaret sæuis prædonum cingier armis,
Montanas, auido pascere dente, lupas;

Quàm

Quàm semel inuolui transennis turpiter istis,
Quas multo celant, turba maligna, dolo.
Mitius est illis siquidem genus omne ferarum;
Prædonum, Paphiâ, mitior ira, manu.
Tragula quàm multos hæc illaqueauit Amātes,
Quàm multos, largo qui crepuêre mero:
Si tenui fortasse velis percurrere versu,
Ilias est chartæ magna futura tuæ,
Hîc miser, heu! quondam captus Leandre perîsti,
Cum foret ante oculos, Sesta puella, tuos.
Hîc Pari, Sigææ gelidis in vallibus Idæ,
Astrinxit laqueo te, Cytherea, suo.
Quare me tantæ fixum est non credere fraudi;
Quò plus artis inest, hoc magè cautus ero.
Antè caput nostrâ cadet à ceruice reuulsum;
Quàm te, prostibuli turpis alumna, sequar.
Exsangues lethale gelu prius ibit in artus,
Quàm me diuitijs ludere, munde, queas.
Carior, & multô vitæ pretiosior aura est;
Quâ semel extinctâ, posteà nulla redit.
Si tamen hos inter debemus tendere casses,
Qui petimus patrij mœnia clara poli,
O bone Dux vitæ, mea Lux, bone mentis Achates,
Occultas aperi, te præeunte, vias.
Te sine Cimmerio fuscat Styx omnia velo;
Decipulasq; tegit, cauta Volupta, suas.

Pande

Pande, precor, fraudes, & tecta pericula; magnos
Sic Superos inter, pars bona ſemper agas.

Inſtat aduerſarius vbique ſpargens laqueos, vt nos ſui ſimiles factos ſecum habeat, non ad concordiam charitatis, ſed ad cõſortium ſupplicij. 10. *Conf. c.* 36.

Ecce DOMINE DEVS meus, mundus totus plenus eſt concupiſcentiarum laqueis, quos parauerunt pedibus meis, & quis effugiet hos laqueos? *Sol. c.* 12.

Venit tentator tenebroſus, vt eſt, & vt eum deſpicerem, tu me confortaſti. Venit tentator armatus, & fortis, & vt me non vinceret, tu eum refrenaſti, & me roboraſti. *Sol. c.* 16.

Inimicus vt occidat, ſemper vigilat ſine ſomno; & nos vt cuſtodiamus nos nolumus euigilare à ſumno? *Sol. c.* 16.

In his tentationibus poſitus certo quotidie aduerſus concupiſcentiam, & quis eſt, DOMINE, qui nõ rapiatur aliquantulùm extra metas neceſſitatis. *Conf. c.* 32.

PER-

PERDIT QVOD VIVIT, QVI TE DEVM NON DILIGIT. Man. cap. 14.

VIdes, vt atri fulminis in modum
Labatur ætas, vtq; citum diem
Trudat dies, pellatq; noctem
Nox tacito properata passu?
Alata non sic tela Iouis cadunt,
Non sic meatus per liquidos poli
Aut hasta stridens, aut lacerto
Pulsa volat Scythico sagitta.
Longâ quid ergo mollis inertiâ, &
Graui veterno torpidus, optimos
Vitæ fugacis tam nocenter
Vsq; dies finis auolare?
Et mente brutâ plenus, & ebrius
Caput veratro est, qui cariem vltimæ
AEtatis, & fæcem caduci
Temporis ingenuæ reseruat
Menti offerendam: polline, Cypriam
Iuuenta placet, decrepitos, ait,
Senecta cùm vellet capillos,
Furfure tunc faciemus astris.

Ah! insolentis nequitiæ virum:
Fracto quid æuo deniq; colliges
Præter laborantes acutis
Articulos, stomachumq; morbis?
Nunc est agendum, nunc prece feruidâ
Pulsandus æther, nunc locus, & tuæ
Tempus saluti, dum virenti
Canities procul est morosa,
Et sanguis imis floret in ossibus
Intaminatus. Quid residem tenet,
Luditq; mentem? certa nunquàm
Hora homini reditura transit.
Olim exolêto si veniat tibi
AEtas, citato quæ properat pede,
Ausu virili tum valebis
AEthereas reserare nubes?
Hac arte nullus sidereas petît
Innixus arces, nullus adoreâ
Vdos coronatus capillos
Exitialem Acheronta fugit.
Capax laborum, quam teris, area est,
Nunc hora palmæ, nunc meriti locus;
It vita, quid morare? magnum est
Quæ fluit hora, diesq;, lucrum.

Diligo

Diligo te, DEVS MEVS super cælum, & terram, & cetera omnia quæ in eis sunt. Amo te amore magno, magisque te amare cupio. *Med. c. 35.*

Ob hoc anima mea, DOMINE, non te diligit, quia non te cognoscit; & te ideò non cognoscit, quia non intelligit; & idcircò non intelligit, quia lumẽ tuum non comprehendit, & lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. *Sol. c. 1.*

Qui diligit, oculos semper habet ad Deum, quem diligit, quem desiderat, in quo meditatur, in quo delectatur, in quo pascitur, in quo impinguatur. *Man. cap. 19.*

Totis medullis cordis, toto nisu mentis rogo te, omnipotens PATER, trahe me, quatenùs post te curram in odorem vnguentorum tuorum dulciter. *Med. c. 4.*

Requiescat in te, DEVS meus, anima mea, contempletur te in mentis excessu, cantem laudas tuas in iubilatione; & hæc sit in hoc exilio meo consolatio tui. *Man. c. 4.*

IBI DABIS MIHI VBERA, IBI SATIABIS ME SATIETATE MIRIFICA, ITA VT NEC ESVRIAM, NEC SITIAM IN AETERNVM. Med. c. 25.

Qvalis lux erit illa, Magne Diuûm,
Quàm dulces epulæ, torusq; dulcis,
Cùm te stringere fortibus lacertis,
Iunctim plus ederis licebit; istam
Cùm transfundere pendulis labellis
In te, Lux, animam iuuabit omnem,
Et tam dulcibus ignibus perire,
Et tam suauibus osculis moriri!
Qualis lux erit illa, Magne Diuûm,
Cùm post gaudia mille, mille rursum,
Et dein altera mille gaudiorum,
Et post altera mille, mille rursum,
Et vultus, simul & genas, & ora,
Ora, quæ mihi dulciora vino,
Genas, quæ mihi melle suauiores,
Vultus, qui mihi sole clariores,
Videbo geminis meis ocellis?

Cum

Cùm collum roſeo cruore plenum,
Et latus, fera quod reſoluit haſta;
Exſugam geminis meis labellis?
Sacro purpureas liquore plantas,
Manantes medico cruore dextras
Pernox, perdius, & magis magiſq;
Amplectar geminis meis lacertis?
Vt totum oribus imbibens Tonantem,
Tuas cordibus imbibenſq; flammas,
Caſtas, ô! bone, virgineſq; flammas,
Tecùm viuere, tecùm abire, tecùm
(Quò me cumq; voles habere) poſſim
AEternùm; Ioue dextero, manere
(Audiat polus hæc) comes per æuum.
Qualis Lux erit illa, Magne Diuûm!

Libet in te oculos attollere, libet de te loqui, de te audire, de te conferre; de tuâ beatitudine, & gloriâ quotidie legere, & lecta ſæpius corde reuoluere, vt poſſim ſub tuæ vitalis auræ dulci refrigerio tranſire, & in ſinu tuo feſſum caput paululùm reclinare. *Med. c. 22.*

Mater Ieruſalem, ciuitas ſancta Dei

Dei chariſſima ſponſa Chriſti, te amat cor meum, pulchritudinem tuam nimiùm deſiderat mens mea. O! quàm decora, quàm glorioſa, quà generoſa tu es. *Med. c. 25.*

Sancti tui replentur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potas eos; quoniam tu es fons vitæ, & in lumine tuo omnes vident lumen. *Med. cap. 37.*

Tene, & aſſume ſpiritum meum, vt te duce aſcendat in illam regionem vbertatis, vbi paſcis Iſraël in æternum pabulo veritatis. *Med. c. 37.*

XXVII.

O Amor qui semper ardes, et nunquã extingueris, accende me totum igne tuo. S. Aug. Man. c. 10.

Guil. Collaert exoud.

X XVII.

O amor qui ſemper ardes, & nunquàm extingueris, accende me totum igne tuo. *Man. c.* 10.

NOn peto Mygdoniјs mea ſit domus alta columnis,
Effuſo madeat, grandis vt aula, mero.
Non peto Phæacas ſuperent viridaria ſyluas,
Alcinöi felix vt mihi vernet ager.
Non peto Perſarum theſauros, non peto arenas
Gemmifer Inde tuas, aurifer Herme tuas;
Hoc vnum, pulchro ſeu Sol me ſpectat ocello,
Seu pernox tacitos Cynthia ducit equos,
Flagito, Seraphicis caleant mea pectora flammis,
Pectora Biſtoniâ frigidiora niue,
Ah! magnos quoties, iſtis dum tabeo curis,
Procubui, totis noctibus, ante Deos.
AEmulus electro, vtroq; ſimillimus amnis
Labitur inflexo, prata per vda, pede.
Quem ſupra myrtus protendit plurima ramos,
Cetera florigero gramine terra viret.

Non

Non ſemel hîc, magno perfuſus pectora fletu,
Quid votis, dixi, poſſet obeſſe meis?
Quæ deſiderijs ſunt iſta repagula noſtris;
Quæ fortuna, precor, quod mihi crimen obeſt?
An quod amore vaco? vel ſi calor æſtuat intus,
Languida, permodico, vena, calore ſalit?
Hoc reor, æthereo querit quia lapſus Olympo,
Non niſi flammiuomas, Spiritus ille, fibras.
Nunc quia colluuie ſcelerum mea pectora fœtēt,
Cœnoſum Deus hic horret adire locum.
Sol nouus auratum quoties caput extulit vndis,
Arbor, & herba nouis ignibus vſta virent.
Et glacie, & niueis durata cacumina cruſtis,
Continuò Zephyro dulcè calente fluunt.
Tum terram tepidis fœcundat amoribus æther,
Cunctaq; fœtificis rura maritat aquis.
Nos autem nullis dignantur ſidera flammis;
Sic vitæ lex eſt triſtis, & atra meæ.
O Amor; arſiſti rutilâ qui lampade ſemper,
Nec meta eſt faculis, quam vereare, tuis,
Sancte veni, duraſq; niues, & frigora ſolue,
Inſtar quæ rigidi marmoris, oſſa tenent.
Accelera auratis pulcer per colla capillis,
Et porta tedas ad mea vota tuas:
Vt tandem in noſtro radient ita pectore flāmæ,
Ceu ſolet in veſtro fulgere flamma choro.

Hoc lacrymæ, nostris vberrima pabula curis,
Hoc gemitus, animi nuntia signa, petunt.

O Amor, qui semper ferues, & nunquàm tepescis, accende me! Accendar, inquàm, totus à te, vt totus diligam te. Minus enim te amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. *Sol. cap. 19.*

O Amor, qui semper ardes, & numquàm extingueris, dulcis CHRISTE, bone IESV, accende me totum igne tuo, vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ tuæ charitatis vaporatus, diligam te DOMINVM meum dulcissimum, & pulcherrimum *Man. c. 10.*

O lux, quæ semper luces, & numquàm obfuscaris, illumina me. Ignis sancte, quàm dulciter ardes, quàm secretè luces, quàm desideranter aduris! ve! ijs qui non ardent ex te. *Sol. c. 34.*

TVTA, ET FIRMA REQVIES PECCATORIBVS IN VVLNERIBVS SALVATORIS. Man. cap. 21.

NEmo mihi credet, pede quàm mea vita sinistro,
Ex quo vitali flamine vescor, eat.
Nondùm vestibat lanugo Cydonia malas;
Fortia cùm cepi bella mouere manu.
Imò (fide maius) veniens genitricis ab aluo,
Alcides gessi ceu nouus, arma, puer.
Qui fuerint hostes quæris? nihil acrius illis,
Armis, ingenio, calliditate, dolo.
Nam Venus illecebris, & gazis Plutus, & ipsa
Styx, summis in me viribus acta, ruit.
Hactenus vt cautes studui tot frangere motus:
Nunc vires superant hostica tela meas.
Aspice quàm fœdis pateant laniatibus ora;
Dextera quàm multis, læuaq; cæsa locis.
Aspice quàm crebris lacer est meus vmbo sagittis;
Et vacat ære caput, & vacat ense latus.
Area quâ tanti feruent incendia belli,
Si vis me paucis dicere, mundus hic est.
Sæpè quidem fuso palmam portauimus hoste;
Sæpè dedi victas turpiter ipse manus.

Sic

Sic vtriq; fuit variabilis alea belli:
Sed mihi Mars visus dura nouerca magis.
Nam patulũ quoties eduximus agmen in æquor,
Aduersoq; stetit frons inimica viro:
Pœnè Stygis rector (pudet, heu! pudet ista fateri,)
Pœnè Venus semper clara trophæa tulit.
Hîc magnis quondã steterunt munimina fossis,
Præsidium trepido, perfugiumq; mihi,
Classica Lethæi quoties sonuêre manipli,
Et fudêre suam, castra inimica, manum.
Vndiq; sed multo tandem ruit ariete vallum;
Vix paruus, qui me protegat, agger adest.
Nuper fulgebat primo super æquore Titan,
Egerat & toto sidera clara polo;
Feruentem è speculâ cúm vidi milite campum,
Et coniuratos in mea fata viros.
Dira quibus facies, flammæ pro lumine, corpus
Grande, pater monstris talibus Orcus erat.
Tunc ego demissis animoq;, & turpiter armis,
Hæc dixi non est in statione salus.
Excedam dum fata sinunt, nec turpe putabo
Me trepidum castris insinuare nouis.
Hæc vbi dicebam, laniati corpore toto,
Ante oculos subijt tristis imago Dei.
Et dixit, quò te luctu sic perditus effers?
Hîc bonus, ostendens vulnera, vallus erit.

Innumeri hoc tuti latuerunt aggere, nulla
Spes quibus, auxilio deficiente, fuit.
Aspice cinxit Amor quàm pectora fortiter, omni
In quibus excubias nocte, dieq; gerit.
Hoc igitur te conde loco, nil tutius; isto
Dormi, nil poßet mollius eße, toro
Sic ait, abiectumq; metu me sustulit illuc,
Hostica quà sacrum diffidit hasta latus.

Extendit REDEMPTOR brachia sua in cruce, & expandit manus suas paratus in amplexus peccatorum. Inter brachia SALVATORIS mei & viuere volo, & mori cupio. *Man.c.* 23.

Quidquid ex me mihi deest, vsurpo mihi ex visceribus DOMINI mei, quoniam misericordiæ affluunt: nec desunt foramina, per quæ affluant: per foramina corporis, patent mihi arcana cordis. *Man.c.* 21.

Omnis spes, & totius fiduciæ certitudo mihi est in pretioso sanguine eius qui effusus est propter nos, & propter nostram salutem. *Med. c.* 14.

NIHIL

NIHIL BONVM SINE TE, VERO SOLO, ET SVMMO BONO. Sol. c. 13.

HAud secùs ac tendit per inania nubila, versùs
Sydereum, recto tramite, flamma, polum:
Sic gemitus, animiq; mei suspiria, sedes,
Lux mea, versus eunt nocte, dieq; tuas.
Cardine sed moto (lacrymis res digna) beatas
Nullus adhuc voluit his aperire fores.
Intrò si tantùm semel illis ire daretur,
Post lacrymas, post tot vota, precesq; meas;
Credo aliud facerent, stultus quàm fecit Vlysses,
Hac in re quis enim stultior esse queat?
Venerat, vt referunt, ad regia tecta Calypsus,
Multa solo passus tristia, multa mari.
Cuius vt illa breui diuinum audiuit acumen,
Et linguæ plusquàm melle fluentis opes;
Hausit continuò fibris sitientibus ignes,
Et socios, Itachum est ausa rogare, toros.
Si tibi Dux, inquit, tecto sedet hospite mecùm
Perpetuos, pulchrâ ducere sorte, dies;
Demã (fas etenim nobis) mortale quod in te est;
Nec Stygij cernes iura superba fori.

AEternis faciam tua currere tempora pensis,
AEternis annos luxuriare rosis.
Quod si fortè petis quæ sim, tibi talia testor
Mirâ quam primùm quæ dare dona manu;
Illa vel illa vide (nam littora diceris hospes
Non vnquàm regni visa subire mei)
Omnia quæ cernes vastis latißima campis,
Hæc sceptro subsunt, arua beata, meo.
Hîc sedes, regnumq́; mihi; si fortè parentum
Nomina, quaúe traham tempora sorte petis:
Sū Dea, sum magni Iouis edita sanguine, maius
Hac aliquid fingi conditione potest?
Dixerat hæc, atq́; his multò maiora, suäui
Dicere quæ flagrans, ore, iubebat Amor.
Præmia magna quidem, sed spretis omnibus, ille
Maluit ad patrios vertere vela Deos,
Penelope donis potior (quis crederet) istis,
Laërtesq́; senex, Telemachusq́; fuit.
Ah! malè prudentis dederunt tibi nomen, Vlysse,
Multorum hoc liceat dicere, pace, mihi:
Talia qui toruo spreuisti munera vultu;
Quis sapiens vti nam neget hisce bonis?
Stultè ita non agerent nostri suspiria cordis;
Sed caperent celeri tam bona dona manu.
O! quoties simul astra, Deum simul ore rogaui,
Acciperet gemitus ianua aperta meos:

Quod-

Quodq; Itacho dabat illa, mihi cõcedere vellent;
Laxa sed est precibus ianua nulla meis.
Lux mea, quid differs toties subscribere votis?
Sydereas tandem pande, benigne, fores.
Pande fores, patuloq; sinu mea suscipe vota,
Et superas ineant, fac semel illa domos.
Dispeream, si illis subeat descendere; forti
Tot bona namq; sciunt esse tenenda manu.

Fornicatur anima cùm auertitur abs te, & quærit extra te ea, quæ pura & liquida non inuenit, nisi cùm redit ad te. 2. *Conf. c.* 5.

Viuit apud te semper bonum nostrum, & quia inde auersi sumus, peruersi sumus. 4. *Conf. c.* 16.

Circuiui vicos, & plateas ciuitatis huius mundi quærens te, & non inueni, quia malè quærebam foris, quod erat intus. *Sol. c.* 31.

S. Augustinus Pater Patrum, Doctor Doctorum, abyssus sapientiæ. Possid. epist. ad Mac.

Guil. Collaert excud.

XXVIII.

S. AVGVSTINVS Pater Patrum, Doctor Doctorum, abyssus sapientiæ. *Poßid. epis. ad Maced.*

QVisquis, Aurelî, *fidibus, vel acri*
Tibiâ credit memorare laudes,
Ille stellato Phaëtontis axem
Ducere cœlo,
Ille ceratis liquidum secare
Aërem pennis putet; atq; magni
In cauo vastas puteo locare
AEquoris vndas.
Namq; spumosum velut æquor, omni
Parte quod fundo caret, atque ripâ;
Sic inexhaustâ fuit ille rerum
Plenus abysso.
Ingenî excedens acie sagaci
Cæteros, quantùm rapidi minister
Fulminis, turmam reliquam volantûm
Lumine prestat.
Quô nihil maius, numerisq; cunctis

Plenius mundo Superi dedêre,
Nec dabunt, etsi redeant in orbem
Prisca virorum
Turba magnorum; grauiore plectro
Qui sacras quamuis resonent ad aras,
Tu PATER, *docto superabis ore*
Aureus omnes,
Laureâ frontem redimite castâ,
Seu graues nodos, salebrasq; densas
Expedis nobis, & amara dulci
Melle perungis:
Seu canum tetram rabiem latrantûm,
Vimq; dentatæ Stygis, & furores
Impios multo fodis, eneçasq;
Inclyte ferro.
Nec parem certè tibi, nec secundum
Vlla cognouit, neq; noscet ætas,
Aureo cuius sine fine manat
Amnis ab ore.
Tu poli lampas radiosa, densas
Quæ fugat toto nebulas Olympo;
Tu pruinoso variè refulgens
Arcus in auro.
Tu micas vernum quasi liliêtum
Purius primâ niue; tu rosarum

Messis, & gemmatus onyx liquenti
Plenus amômo.

Certè quidquid dici potuit, & sublimi ingenio de Scripturarum Sanctarum hauriri fontibus, à te dissertum est. D. *Hieron.*

Si sapientia lux est, quis in Ecclesiâ Dei ita lucet vt AVGVSTINVS? A sole omnia astra lucent, ab AVGVSTINO omnes qui post ipsum fuerunt Doctores sapientiæ lumen accipiunt. B. *Thomas à Villa-noua.*

INTELLECTVS ACVMINE INGENII PERSPICVITATE, DISSERENDI COPIA MONSTRVM QVODDAM IN NATVRA FVIT AVGVSTINVS. B. Thom. A villa-noua.

Immortale decus sacræ palæstræ,
Naturæ vltima vis, & vnus omne

Quod

Quod votis Superos rogamus omnes;
Seu formam video, ingeniq́ꝫ nunquàm
Exhaustum pelagus, pauens, & excors,
Et linguâ quasi destitutus asto.
O! Sol, ô! pater, & sator diei,
Quod tuis iubar emicat quadrigis?
Quæ suaui magè delicata vino,
Et puro magè præferenda nardo,
Dulci roscida mella ab ore manant?
O! monstrum vitio carens, ô! ingens
Torrens eloquij, ô! diserta Siren,
Et verum genus Atticæ Camœnæ,
Et verum Latiæ genus Süadæ,
Cuius sedit & illa, & illa labris,
Et paruum subitò imbuêre pectus.
Tu felix oleæ, virensq́ꝫ germen,
Nunquàm non graue prominente baccâ.
Vitem quis neget esse te, perennes
Vnde carpimus hinc, & hinc racemos?
Auro subrutilans rosêtum, & ostro,
Vernis ebria liliêta lymphis?
Certè totus es ista quodq́ꝫ possunt,
Quod possunt quoq́ꝫ non loqui Camœnæ.
Salue Lux sine nube, vera cæli
Fulgentis facies, & absq́ꝫ fundo,
Et vagis sine fluctibus profundum.

Salue

Salue vas ſolidum aureo metallo,
Sabæo redolens acerra fumo.
Tu ſacri baſis, & columna templi,
Tu noſtris panaces, ſaluſq́; morbis.
Quis dignè referat tuos honores,
Hunc quem cernimus æmuli decorem?
Irim, cùm pluuio relucet auro,
Deſcribent citius, poliq́; flammas,
Quàm proferre queant tuos honores,
Enarrare tuos ſtilo decôres.

Habuit ſapientiam ſicut arenam maris; ſicut enim arena maris innumerabilis eſt, ſic & libri eius innumerabiles ſunt. *S. Proſper.*

AVGVSTINVS ſubtilius omnibus volans omnia reſerauit, & ideò meritò Angelus non naturâ, ſed gratiâ nuncupatus. *D. Paulin.*

Vir ſanctiſſimus AVGVSTINVS, inveſtigationis acumine cautus, inueniendi arte præcipuus, aſſerendi copiâ profluus, eloquentiæ flore venuſtus, ſapientiæ fructu fœcundus. *Concil. Tolet.* 8.

D. AVGVSTINO de deuicta Hæresi.

Guil. Collaert excud.

XXIX.

D. AVGVSTINO de deuicta hæresi.

Fallimur, an curru nouus æthera Victor eburno,
Tempora Phœbæâ virgine nexus, adit?
Ecquis, iò, Pæan, vasti super atria cæli,
Ecquis, iò, clarâ voce, triumphè, sonat?
Non hic edomitâ Bromius Gangetide terrâ
Lauriger, adiunctis tigribus, astra petit.
Non fragilem maior molitur Atrida triumphũ,
Truncandus patrios, heu! miser ante Deos.
Non ardens sceptris, rerum insatiata vorago,
Festa coronatis Roma triumphat equis.
Sed superas victor scãdit Pater Aureus *arces,*
Impositis Erebi monstra premens pedibus.
Aulæis festiua micant delubra superbis,
Semita iactatis erubuitq; rosis,
Hic Arabum messes, Syrios liquat alter odores,
Huius Achemonios halat acerra focos.
Hostica spectatis spolia, & de Dite superbo
Exuuias, pompæ fercula longa sacræ?

Cerniti.

Cernitis anguineos vt eat demiſſa capillos,
Terribiles ſpirans Hæreſis *ore minas!*
Vincla grauant ærata caput, tamen vſq; ferôcit,
Tetráque de ſæuo corde venena ſpuit.
Ponè ſubit Manes, *ſcelerúmq;* Pelagius *author*
Tabida demiſſis ſquallidus ora comis.
Vt frendent, oculiſq; vibrant hoſtilibus ignes;
Laurigeras præiens fœdus vterq; rotas!
Infelicem animam ponant, temerare Deorum
Diſcant impurâ relligione metum.
Hoſtia tam periura ſacras iamiàm imbuat aras;
Non eſt Tarpæis dignior vlla focis,
Tu quóque nequitiæ ſemen, Donate, *peribis,*
Donaſti ſocio qui mala verba gregi.
Eiâ triumphales vmbrent tua tempora lauri,
Omnis, Magne Pater, *victima fuſa iacet.*
Victima furua iacet, triſti quam protulit aluo
Styx nigra, Tartareum ſugere ſuêta merum.
Eximijs hæc eſt victoria digna triumphis,
Caſus vbi vnius viribus hoſtis obit.
Cum rueret Carthago decem ſuccenſa diebus,
Magno Scipiadæ pars quota laudis erat?
Partem plebæus, partémque triarius, huius
Exidij haud paruam, ſi benè veris, habent.

At

At tua, Magne Pater, *sepoſta eſt laurea ab omni*
Compare, Palladiâ laurea parta manu.

AVGVSTINVS eſt colomna, & firmamentum veritatis, & veré columna nubis, in quâ thronum ſuum poſuit Sapientia Dei. *Rupert.*

O! firmiſſimam Eccleſiæ columnam, ô! magnum fidei propugnaculum; meritò proinde ab Eccleſiâ malleus Hereticorum nuncupatus. *B. Thom. A Villanoua.*

Doctor excellentiſſimus AVGVSTINVS, defenſor fidei noſtræ, in diuinâ meditatione ſemper aſſiduus, metu mortis intrepidus, deſtruxit ſacrilegos, atque ſuperauit Hæreticos. *S. Hilarius.*

SI CVNCTA CORPORIS MEMBRA VERTERENTVR IN LINGVAS, ADHVC NON ESSEM SVFFICIENS AD LAVDANDVM TANTVM PATREM, ET DOCTOREM. Possid. Epist. ad Mac.

VT *teneras inter violas, purissima mella,*
Prata per, & colles, dædala sugit apis,
Sic inter flores, inter violaria Amoris,
Lecta meâ sunt hæc mollia serta manu.
Quæ corã, Pater alme, *tuis modò sistimus aris;*
Munera sunt merito si modò digna tuo.
Est impar fortuna meis conatibus, vndè
Carpere quas possum, cogor egenus, opes.
Hoc saltẽ timidã recreatq; animatq; Camœnã,
Conari in magnis, & benè velle, pium est.
Ergo libens studij specta donaria nostri,
Et modulos, venæ languidioris opus.
Si nisi se merito gauderent carmine Diui,
Quæ foret æthereo sat lyra digna choro?
Eöos quoties mea fumat acerra vapores,
Et fero supremis lilia flaua Dijs,
Si dicant, quid, vane, pijs altaribus infers?
Maiestas tales nunquid anhelat opes?

Assyrio

Aßyrio numquid vesci nos credis odore;
Quod magnos pascat stactea myrrha Deos?
Non tamẽ hæc faciunt, tanta est clementia, verũ
Exiguo gaudent se quoq; honore coli.
Dantur in auratâ Cynareia gramina lance;
Dantur & in paruis thurea grana focis.
Agnaq; tam lactens castas mactatur ad aras,
Quàm de cornigero capta iuuenca grege.
Et Pater oceanus riuos capit ipse minores;
Et Triuiæ cordi est baccha vel vna Deæ.
Iuppiter (ista fides priscis si danda Poëtis)
Stramineam subijt non semel ipse casam.
Et posito fastu, cepit discumbere mensæ,
Vilis vbi cunctum fecerat herba cibum.
Vsq; adeò veteres facilem finxere, bonumq;,
Vsq; adeò comis creditus ille Deus.
Cum fugeret regis vires, ensemq; Pelasgi,
Quæsiuit sitiens Persa Tyrannus aquas.
Sed deserta siti regio, solatia nulla,
Arenti nullam terra ferebat opem.
Fortè tamen miles limosam caßide lympham
Attulit, & fesso præbita lympha duci.
Iurauit sibi nil melius, nil gratius vnquàm,
Hanc vbi gustauit rex, potuiße dari.
Nos quoq; Magne Pater, *tenuem Permeßidos vndam,*
Sertaq; non vllo compta decore damus.

Carpe libens, nec nos vultu aſpernare ſeuero;
Qui tuus eſt reliquis, ſit mihi notus amor.
Cantabunt alij, quibus haud inuidit Apollo,
Virtutes venâ diuitiore tuas.
Et te Theiologi referent caput eſſe Lycæi,
Te columen fidei, perniciémque Stygis.
Te Patrem *dicent, à quo, ceu fonte perenni,*
Doctorum ſacris ora rigantur aquis.
Hæc alij vaſto reſonabunt pectine Vates;
Si poſsint laudes tangere fortè tuas.
Námque tuæ tam magna fuit facundia linguæ,
Ingenij quondàm flumina tanta tui:
Vt citius calthæ Siculâ referantur in Hyblâ,
Quot breue Mopſopiæ ver populantur apes:
Quot conchas habet Oceanus, quot fertilis hortus
Cultori reddit punica poma ſuo;
Quàm tua promerito referant encomia plectro,
Et Suadæ innumeras melle fluentis opes.

Doctor eximius beatiſſimus AVGVSTINVS, debellator Hæreticorum, decurrit tanquàm fons puriſſimus nullâ fæce pollutus. *Caſsiodor.*

Quæ virtus, quæ gratia defuit AVGVSTINO? Si diuina ſapientia quęritur,

quaſi

quaſi ſtella matutina in medio nebulæ, & quaſi luna plena in diebus ſuis lucet, & quaſi Sol refulgens in templo Dei. Si ingenij acumen, quaſi cypreſſus in altitúdinem ſe attollens: ſi decor virtutum quaſi vas auri ſolidum ornatum omni lapide pretioſo. Si charitatis ardor, quaſi ignis effulgens, ſi deuotionis feruor, quaſi thus ardens in igne; ſi fructus animarum, quaſi oliua pullulans, Si religionis inſtitutio, quaſi plantatio cedri in monte Libano; ſic circa illum multitudo innumera Religioſorum ſteterunt, & omnes filij huius magni Aäron. *B. Thom. A Villa-noua.*

Sicut Sol excedit omnes planetas; ita AVGVSTINVS omnes Doctores exceſſit in exponendis Scripturis. *Remig.*

Vnus AVGVSTINVS omnium Patrum, ſapientiumq́ue ingenia, ac ſtudia exhibet. Si veritatem quæritis, ſi doctrinam, ſi pietatem, quis doctior, quis iuſtior, quis, vt ita dicam, ſanctior AVGVSTINO? *Martin. V.*

Ex

Ex eius ore non ceſſauit fluere fluminis impetus contra flumen illud Hæreticorum, quod poſt mulierem, id eſt Eccleſiam, de ore ſuo draco Diabolus emiſit. *Rupert.*

AVGVSTINVS inter intemeratæ Eccleſiæ Doctores præcipuus, & ſubtiliſſimus Euangeliorum, & Sacrarum Litterarum perſcrutator. *Sixtus IV.*

FINIS.

ANTVERPIÆ,

Apud Henricum Aertssens,

M. DC. XXXVIII.

Cum Priuilegio.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm